

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**INFORMACJA O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ KRAJU
ROK 2008**

Warszawa, 28 stycznia 2009 r.

Spis treści

	strona
Wstęp	3
Dynamika realna produktu krajowego brutto w latach 2000-2008.....	7
Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju w latach 2000-2008	8
Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju według kwartałów	9
Sytuacja demograficzna Polski	10
Rynek pracy	17
Rolnictwo	22
Przemysł.....	33
Budownictwo	38
Budownictwo mieszkaniowe	41
Rynek wewnętrzny.....	43
Transport	45
Łączność.....	47
Handel zagraniczny.....	48
Rachunek bieżący bilansu płatniczego na bazie transakcji.....	56
Ceny	57
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	68
Budżet państwa	71
Pieniądz.....	73
Giełdowy rynek papierów wartościowych.....	76
Przyjazdy i wyjazdy z Polski	79
Wybrane wskaźniki sytuacji gospodarczej kraju	81
Produkcja ważniejszych wyrobów przemysłowych	84
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne dla Unii Europejskiej	85

Uwaga:

Główny Urząd Statystyczny prezentuje w Internecie publikację pt. „Polska – wskaźniki makroekonomiczne”, zawierającą obszerny zestaw kwartalnych i rocznych wskaźników makroekonomicznych (wersja polska i angielska).

Publikacja składa się z trzech części, bieżąco aktualizowanych. W części I zawarte są kwartalne wskaźniki makroekonomiczne od 1997 r. (20 szeregów czasowych), w części II – statystyczne wskaźniki gospodarcze w rozszerzonym zakresie w układzie kwartalnym, począwszy od 1997 r. (blisko 460 szeregów czasowych), a w części III – roczne wskaźniki gospodarcze od 1995 r. (odpowiednio ponad 260).

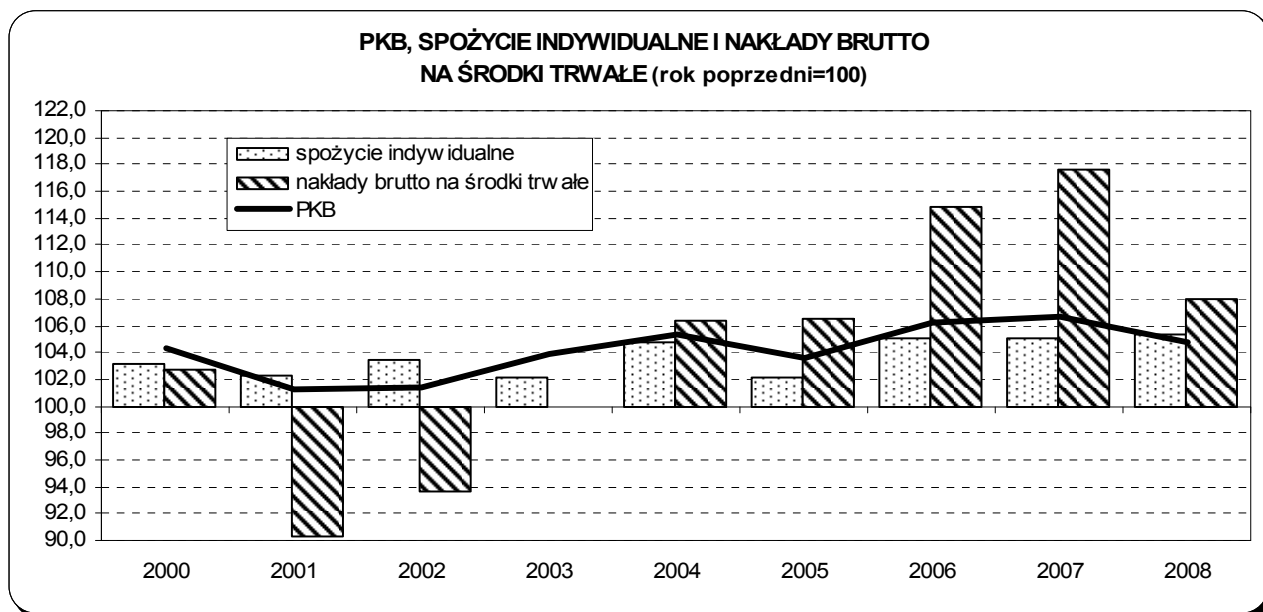
Publikacja udostępniona jest **nieodpłatnie**.

Adres w Internecie: www.stat.gov.pl

Wstęp

Tempo wzrostu gospodarczego w 2008 r. było wolniejsze od bardzo wysokiego w dwóch poprzednich latach. Pomimo notowanych w II półroczu w wielu obszarach gospodarki oznak spowolnienia, Polska należała do krajów o najwyższym wzroście PKB w Unii Europejskiej. Kumulacja niekorzystnych zjawisk na globalnych rynkach finansowych oraz pogarszająca się koniunktura w gospodarce światowej, wpływały na stopniowe osłabienie dynamiki popytu zagranicznego, a pośrednio oddziaływały na postawy przedsiębiorców krajowych. Od połowy ub. roku obniżała się dynamika produkcji w przemyśle, a w IV kwartale produkcja sprzedana ukształtowała się poniżej poziomu sprzed roku. Po wysokim wzroście, notowanym w I połowie ub. roku, w kolejnych okresach obserwowano spowolnienie dynamiki sprzedaży detalicznej. Nadal wysoki, ale również wolniejszy niż w latach poprzednich był wzrost produkcji budowlano-montażowej. W ostatnich miesiącach ub. roku na rynku pracy nastąpiło osłabienie obserwowanych dotychczas pozytywnych tendencji. W IV kwartale zwolnieniu uległa dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych, jednak w całym 2008 r. wzrosły one bardziej niż przed rokiem. W rezultacie, mimo szybszego niż w 2007 r. nominalnego wzrostu przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw, nieco mniejszy niż przed rokiem był wzrost ich siły nabywczej.

Według wstępnego szacunku, realny produkt krajowy brutto w 2008 r. był wyższy niż przed rokiem o ok. 4,8% (wobec odpowiednio 6,7% w 2007 r.). Wartość dodana brutto zwiększyła się o 4,9% (w 2007 r. o 6,6%) - najbardziej w budownictwie (o 11,3%) i usługach rynkowych (o 5,6%). Znacznie wolniejszy niż w 2007 r. był wzrost wartości dodanej brutto w przemyśle (3,7%, wobec 9,9%).

Wzrost popytu krajowego uległ istotnemu osłabieniu w stosunku do notowanego przed rokiem (4,8%, wobec 8,6%) i był zbliżony do wzrostu PKB. Nieco mniejszy niż w 2007 r. był wzrost spożycia ogółem (4,0%, wobec 4,7%), przy czym szybciej rosło spożycie indywidualne (wzrost o 5,4%, wobec 5,0% przed rokiem). Znacznie wolniejsza, po bardzo wysokim wzroście w dwóch poprzednich latach, była dynamika akumulacji (wzrost o 7,6%), w związku z osłabieniem tempa wzrostu nakładów brutto na środki trwałe do 7,9% (z 17,6% w 2007 r. i 14,9% w 2006 r.). Stopa inwestycji w gospodarce narodowej zwiększyła się do ponad 22%.

Szacuje się, że produkcja sprzedana przemysłu ogółem w 2008 r. była o 3,3% wyższa niż przed rokiem. W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób dynamika produkcji od III kwartału obniżała się i w rezultacie w całym 2008 r. wzrost sprzedaży wyniósł 3,5%, w tym w przetwórstwie przemysłowym – 4,0%, a w górnictwie 2,8%. W wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, wodę notowano spadek o 1,7%. Wśród głównych grupowań przemysłowych najszybciej rosła sprzedaż w jednostkach wytwarzających głównie dobra konsumpcyjne trwałe – o ok. 15% oraz inwestycyjne – o ok. 10%. Znacznie wyższy niż przeciętnie w przemyśle był wzrost produkcji sprzedanej w działach i grupach uznawanych za nośniki postępu technicznego (12,4%), a ich udział w ogólnej wartości produkcji sprzedanej przedsiębiorstw przemysłowych zwiększył się w skali roku do 16,5%.

Według szacunku, w 2008 r. produkcja budowlano-montażowa ogółem była wyższa niż w roku poprzednim o ok. 11%. W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wzrost wyniósł 12,9%. W strukturze produkcji nieco wzrósł udział budownictwa mieszkaniowego. W 2008 r. oddano do użytkowania 165,8 tys. mieszkań, tj. o 24,0% więcej niż przed rokiem.

Po pięciu latach wzrostu, w 2008 r. odnotowano spadek w ujęciu rocznym liczby mieszkań, na które wydano pozwolenia oraz mieszkań rozpoczętych (odpowiednio o 7,1% oraz o 5,6%).

Szacuje się, że w 2008 r. wzrost sprzedaży detalicznej ogółem był mniejszy niż przed rokiem i wyniósł 5,3%. W przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób realizujących sprzedaż detaliczną również miało miejsce osłabienie tempa wzrostu w ujęciu rocznym (z 14,0% w 2007 r. do 9,6%), największe w grupie sprzedaż pojazdów samochodowych, motocykli, części. Wolniej niż w ub. roku rosła również sprzedaż m.in. paliw stałych, ciekłych i gazowych oraz żywności, napojów i wyrobów tytoniowych. Wysoki wzrost utrzymywał się natomiast m.in. w sprzedaży mebli, rtv i agd oraz w sprzedaży włókna, odzieży i obuwia.

W handlu zagranicznym po jedenastu miesiącach 2008 r. notowano dalsze spowolnienie dynamiki obrotów w złotych – eksport zwiększył się w ujęciu rocznym o 3,8%, a import o 6,9%. Znacznie wyższa była dynamika eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej niż do krajów Unii Europejskiej (wzrost w skali roku odpowiednio o 11,9% i 1,6%). Od początku roku pogłębiało się ujemne saldo wymiany towarowej ogółem, głównie w wyniku pogarszającego się ujemnego salda z krajami rozwijającymi się i z krajami Europy Środkowo-Wschodniej. Zarówno wśród odbiorców polskich towarów, jak i w imporcie pozycję wiodącą nadal zajmowały Niemcy, jednak ich pozycja (podobnie jak Włoch); uległa osłabieniu, zwiększył się natomiast udział Rosji. Deficyt obrotów odnotowano ze wszystkimi grupami krajów, z wyjątkiem wymiany z Unią Europejską. Nadal pogarszał się wskaźnik terms of trade, m.in. w wyniku utrzymujących się od początku roku niekorzystnych relacji cenowych w obrotach z krajami Europy Środkowo – Wschodniej.

Sytuacja finansowa przedsiębiorstw po trzech kwartałach kształtowała się nieco korzystniej niż przed rokiem, jednak słabnące tempo wzrostu przychodów nie rekompensowało znacznego wzrostu kosztów. W rezultacie pogorszeniu uległy podstawowe relacje ekonomiczno-finansowe.

Negatywne i gorsze od formułowanych w ostatnich miesiącach są styczniowe prognozy dotyczące sytuacji finansowej przedsiębiorstw działających w budownictwie i przemyśle. Mniej pesymistyczne są natomiast przewidywania dotyczące zdolności do bieżącego regulowania zobowiązań finansowych w handlu detalicznym.

Utrzymujące się od dłuższego czasu pozytywne tendencje na rynku pracy uległy osłabieniu, co częściowo było związane z wpływem czynników sezonowych. Wzrost zatrudnienia w 2008 r. wyniósł 4,8%, przy czym od lutego notowano systematyczne spowolnienie dynamiki. Nadal najszybciej rosło zatrudnienie w budownictwie. Obserwowany od początku roku spadek stopy bezrobocia rejestrowanego został zahamowany w listopadzie, kiedy odnotowano jej wzrost do 9,1% oraz do 9,5% w grudniu (wobec 11,2% przed rokiem). W okresie dwunastu miesięcy ub. roku obniżyła się liczba zarejestrowanych bezrobotnych (o 15,6% – do 1473,8 tys.). Wśród osób zarejestrowanych, niższy niż

przed rokiem był udział osób długotrwale bezrobotnych i bez kwalifikacji zawodowych, wzrósł natomiast odsetek osób młodych.

Po wysokim wzroście notowanym w I półroczu 2008 r., w tym zwłaszcza w II kwartale, w okresie lipiec–grudzień nastąpiło wyraźne spowolnienie dynamiki przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw. Mimo to, wzrost płac w ujęciu nominalnym był w 2008 r. wyższy niż przed rokiem. Wolniej niż w 2007 r. rosły natomiast wynagrodzenia realne. Korzystniej niż w roku poprzednim kształtowała się siła nabywcza przeciętnych miesięcznych emerytur i rent – w wyniku osłabienia zjawisk cenowych najszybszy wzrost notowano w IV kwartale 2008 r.

W trzech pierwszych kwartałach ub. roku obserwowano przyspieszenie tempa wzrostu cen konsumpcyjnych i pomimo jego spowolnienia w IV kwartale, średnioroczny wzrost cen konsumpcyjnych w 2008 r. był znacznie wyższy od notowanego przed rokiem (4,2%, wobec 2,5%), przekraczając poziom założony w ustawie budżetowej na 2008 r. Wpływały na to głównie szybko drożejące towary i usługi związane z mieszkaniem oraz żywność i napoje bezalkoholowe. Ceny producentów w budownictwie z kwartału na kwartał rosły wolniej, w wyniku czego w całym 2008 r. ich dynamika była znacznie niższa niż przed rokiem. Wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu w 2008 r. był nieco szybszy niż przed rokiem i wyniósł 2,6%.

Rok 2008 był drugim z kolei, w którym zwiększyła się globalna produkcja rolnicza (według wstępnego szacunku – o 3,5%). Wyższa niż przed rokiem była produkcja roślinna, na co wpłynęły bardzo wysokie (w porównaniu z klęskowymi sprzed roku) zbiory owoców. Wzrosły również zbiory zbóż, m.in. w wyniku większej niż przed rokiem powierzchni upraw. Zmniejszyła się natomiast produkcja zwierzęca, co związane było m.in. z pogłębieniem tendencji spadkowych w pogłowie trzody chlewnej oraz spadkiem produkcji żywca wieprzowego, przy niewielkim wzroście pogłowia bydła.

Na rynku rolnym, po wysokim wzroście cen w pierwszej połowie roku, od sierpnia notowano spadek cen skupu zbóż w skali roku. Niższe niż przed rokiem były również ceny żywca drobiowego oraz mleka w skupie, zwiększyły się natomiast znacząco ceny trzody chlewnej. W obrocie targowiskowym w 2008 r. przeważały tendencje wzrostowe cen produktów rolnych. Wyższe niż w 2007 r. były średnioroczne ceny zbóż, znacznie zdrożały prosięta na chów i trzoda chlewna. W wyniku wyższej dynamiki cen towarów i usług nabywanych przez rolników na cele bieżącej produkcji rolniczej oraz na cele inwestycyjne, niż cen produktów rolnych przez nich sprzedawanych, wskaźnik „nożyc cen” pogorszył się w porównaniu z 2007 r. i ukształtował się niekorzystnie dla producentów rolnych (91,8).

Realizacja dochodów i wydatków w 2008 r. była niższa od zakładanej w ustawie budżetowej (po prawie 10%). Budżet państwa zamknął się deficytem w wysokości 24,6 mld zł, co stanowiło 90,8% kwoty założonej w ustawie budżetowej.

Dynamika realna produktu krajowego brutto ^{a)} w latach 2000-2008

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	rok poprzedni=100								
Spożycie.....	102,9	102,3	103,0	102,7	104,3	102,7	105,2	104,7	104,0
w tym indywidualne	103,1	102,3	103,4	102,1	104,7	102,1	105,0	105,0	105,4
Akumulacja brutto	103,9	86,6	92,8	103,3	114,7	101,4	116,1	123,7	107,6
w tym nakłady brutto na środki trwałe	102,7	90,3	93,7	99,9	106,4	106,5	114,9	117,6	107,9
Popyt krajowy.....	103,1	98,7	101,0	102,8	106,2	102,5	107,3	108,6	104,8
<i>Produkt krajowy brutto.....</i>	<i>104,3</i>	<i>101,2</i>	<i>101,4</i>	<i>103,9</i>	<i>105,3</i>	<i>103,6</i>	<i>106,2</i>	<i>106,7</i>	<i>104,8</i>
<i>Wartość dodana brutto .....</i>	<i>104,0</i>	<i>101,3</i>	<i>101,3</i>	<i>103,6</i>	<i>105,2</i>	<i>103,3</i>	<i>106,0</i>	<i>106,6</i>	<i>104,9</i>
w tym:									
przemysł.....	106,3	99,2	99,5	107,8	110,5	103,5	110,0	109,9	103,7
budownictwo.....	99,6	92,5	91,0	97,1	101,8	107,8	111,6	112,5	111,3
usługi rynkowe.....	104,6	102,5	103,3	102,5	104,2	103,6	105,5	106,4	105,6

^{a)} Ceny średnioroczne roku poprzedniego.

Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju w latach 2000-2008

Wyszczególnienie a – rok poprzedni=100	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ludność (w końcu okresu) w tys.	38254	38632	38219 14924 ²⁾	38191	38174	38157	38125	38116	38135 ¹⁾
Pracujący w gospodarce narodowej.....	15489	14996	12803	12641	12720	12891	13220	13771	.
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ³⁾ w tys....	5312	5138	4912	4724	4684	4773	4918	5150	5398
a	96,7	96,7	95,6	96,2	99,1	101,9	103,0	104,7	104,8
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	9412	9311	9237	9206	9213	9169	9151	9189	9257 ¹⁾
a	99,6	98,9	99,2	99,7	100,1	99,5	99,8	100,4	100,7
Liczba bezrobotnych (w końcu okresu) w tys.	2703	3115	3217	3176	3000	2773	2309	1747	1474
a	115,0	115,3 19,4 ²⁾	103,3 20,0 ²⁾	98,7	94,5	92,4	83,3	75,6	84,4
Stopa bezrobocia (w końcu roku) w %.....	15,1	17,5	18,0	20,0	19,0	17,6	14,8	11,2	9,5
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych									
rok/rok	110,1	105,5	101,9	100,8	103,5	102,1	101,0	102,5	104,2
grudzień/grudzień	108,5	103,6	100,8	101,7	104,4	100,7	101,4	104,0	103,3
Przeciętne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ³⁾⁴⁾ w zł.....	2056,80	2203,14	2277,43	2341,53	2438,57	2515,85	2643,92	2888,20	3179,01
Przeciętne wynagrodzenie realne brutto w gospodarce narodowej ⁴⁾	101,0	102,5	100,7	103,4	100,7	101,8	104,0	105,5	106,0 ⁵⁾
w tym:									
w sektorze przedsiębiorstw ³⁾⁴⁾	101,3	101,6	101,5	102,0	100,8	101,2	104,2	106,7	105,9
Przeciętna realna emerytura i renta z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych brutto	97,7	104,7	104,6	104,1	100,6	100,3	106,2	100,0	104,1 ¹⁾
Mieszkania oddane do użytkowania w tys.....	87,8	106,0	97,6	162,7	108,1	114,1	115,4	133,7	165,8
Globalna produkcja rolnicza (ceny stałe)	94,4	105,8	98,1	99,2	107,5	95,7	98,8	105,9	103,5 ¹⁾
roślinna	94,2	108,6	93,3	94,3	116,7	88,1	94,8	108,9	108,3 ¹⁾
zwierzęca.....	94,7	102,5	103,4	104,8	97,3	105,2	102,6	102,9	97,6 ¹⁾
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe).....	106,7	100,6	101,1	108,3	112,6	103,7	111,2	111,2	103,3 ¹⁾
Produkcja budowlano-montażowa ⁷⁾ (ceny stałe)	101,4	88,3	95,9	101,6	101,8	108,0	115,9	116,5	ok.111,0 ¹⁾
Rentowność obrotu brutto ⁸⁾ w %.....	1,9	0,7	0,8	2,8	6,0	4,9	5,8	6,1	5,7 ⁵⁾
Rentowność obrotu netto ⁸⁾ w %	0,7	-0,3	-0,2	1,7	4,8	3,9	4,7	5,0	4,5 ⁵⁾
Handel zagraniczny									
eksport w mln euro	34373,4	40194,8	43499,3	47526,4	59698,0	71423,5	87925,9	101838,7	107456,8 ⁹⁾
import w mln euro	53084,6	56034,5	58480,2	60353,8	71354,3	81169,7	100784,1	120389,5	129795,9 ⁹⁾
saldo w mln euro.....	-18711,2	-15839,7	-14980,9	-12827,4	-11656,3	-9746,2	-12858,2	-18550,8	-22339,1 ⁹⁾
Budżet państwa									
dochody w mld zł	135,7	140,5	143,9	152,1	156,3	179,8	197,7	236,4	254,1
wydatki w mld zł	151,1	172,9	183,0	189,2	197,8	208,1	222,8	252,3	278,7
wynik w mld zł	-15,4	-32,4	-39,1	-37,0	-41,5	-28,4	-25,1	-16,0	-24,6
PKB.....	104,3	101,2	101,4	103,9	105,3	103,6	106,2	106,7	104,8
spożycie ogółem	102,9	102,3	103,0	102,7	104,3	102,7	105,2	104,7	104,0
spożycie indywidualne.....	103,1	102,3	103,4	102,1	104,7	102,1	105,0	105,0	105,4
akumulacja brutto	103,9	86,6	92,8	103,3	114,7	101,4	116,1	123,7	107,6
nakłady brutto na środki trwałe	102,7	90,3	93,7	99,9	106,4	106,5	114,9	117,6	107,9
wartość dodana brutto	104,0	101,3	101,3	103,6	105,2	103,3	106,0	106,6	104,9
przemysł.....	106,3	99,2	99,5	107,8	110,5	103,5	110,0	109,9	103,7
budownictwo	99,6	92,5	91,0	97,1	101,8	107,8	111,6	112,5	111,3
usługi rynkowe	104,6	102,5	103,3	102,5	104,2	103,6	105,5	106,4	105,6

¹⁾ Dane wstępne.

²⁾ Dane opracowano z uwzględnieniem liczby pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w liczniku (i w 2003) – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, w mianowniku – Powszechnego Spisu Rolnego 1996.

³⁾ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

⁴⁾ Łącznie z obligatoryjną składką na ubezpieczenia społeczne.

⁵⁾ Dane za okres styczeń–wrzesień.

⁶⁾ Szacunek wstępny.

⁷⁾ Produkcja budowlano-montażowa wykonana systemem zlecieniowym przez podmioty budowlane na terenie kraju.

⁸⁾ Dla podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 49 osób bez względu na rodzaj działalności.

⁹⁾ Dane za okres styczeń–listopad.

Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju według kwartałów

Wyszczególnienie a – analogiczny okres poprzedniego roku=100 b – okres poprzedni=100 c – miesiąc kończący kwartał (grudzień poprzedniego roku=100)	2007				2008			
	kwartały							
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Ludność (w końcu okresu) w tys.	38116	38116	38125	38116	38110	38116	38136	38135 ¹⁾
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ²⁾ w tys.	5067	5125	5175	5232	5370	5389	5412	5422
a	104,1	104,8	105,0	105,0	106,0	105,1	104,6	103,6
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys. ...	9175	9191	9190	9200	9218	9223	9281	9307
a	100,3	100,4	100,5	100,5	100,5	100,3	101,0	101,2
Liczba bezrobotnych (w końcu okresu) w tys.	2232,5	1895,1	1777,8	1746,6	1702,2	1455,3	1376,6	1473,8
a	79,1	76,2	75,2	75,6	76,2	76,8	77,4	84,4
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w %	14,3	12,3	11,6	11,2	10,9	9,4	8,9	9,5
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych ..... a	102,0	102,4	102,0	103,5	104,1	104,3	104,7	103,8
b	100,7	101,2	99,9	101,6	101,5	101,4	100,2	100,6
c	101,1	102,2	102,3	101,0	101,5	102,9	102,8	103,3
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu ..... a	103,3	102,0	101,7	102,3	103,0	102,5	102,1	102,5
Przeciętne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ²⁾³⁾ w zł	2737,78	2812,61	2891,06	3105,06	3049,86	3152,36	3190,35	3322,09
Przeciętne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ²⁾³⁾ ..... a	105,9	106,5	108,1	106,5	107,2	107,7	105,6	103,4
Przeciętna realna emerytura i renta z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych brutto ..... a	103,6	99,2	99,5	98,1	99,8	105,2	105,2	105,9
Przeciętna realna emerytura i renta rolników indywidualnych brutto ..... a	102,1	97,7	97,9	96,4	97,5	101,4	101,0	101,8
Mieszkania oddane do użytkowania od początku roku w tys.	27,0	52,8	87,0	133,7	35,4	69,3	106,5	165,8
Produkcja sprzedana przemysłu ²⁾⁴⁾ (ceny stałe) a	113,0	108,5	108,1	109,6	108,5	108,5	103,3	94,8
Produkcja budowlano-montażowa ²⁾⁵⁾ od początku roku (ceny stałe) ..... a	151,1	130,2	120,2	115,7	117,4	118,2	115,5	112,9
Rentowność obrotu brutto ⁶⁾ od początku roku w %	6,1	6,5	6,4	6,1	5,8	6,0	5,7	.
Rentowność obrotu netto ⁶⁾ od początku roku w %	4,9	5,3	5,2	5,0	4,6	4,8	4,5	.
Handel zagraniczny ⁷⁾ (od początku roku)								
eksport w mln euro	24229,7	49038,2	74568,2	101838,7	28442,3	58538,4	88505,0	107456,8 ⁸⁾
import w mln euro	28015,7	57419,2	87447,5	120389,5	33643,0	69888,5	106354,9	129795,9 ⁸⁾
saldo w mln euro	-3786,0	-8381,0	-12879,3	-18550,8	-5200,7	-11350,1	-17849,9	-22339,1 ⁸⁾
Budżet państwa (od początku roku)								
dochody w mln zł	55396,5	115346,7	174924,3	236367,5	64659,5	127705,9	192377,8	254083,8
wydatki w mln zł	60573,5	118993,3	174745,4	252323,9	62856,6	131086,6	196602,4	278674,3
wynik w mln zł	-5177,0	-3646,6	178,9	-15956,4	1802,9	-3380,7	-4224,6	-24590,5
PKB ..... a	107,4	106,5	106,5	106,5	106,0	105,8	104,8	.
spożycie indywidualne ..... a	106,7	104,8	104,8	103,5	105,6	105,5	105,1	.
nakłady brutto na środki trwałe ..... a	123,8	119,0	116,7	115,2	115,7	115,2	103,5	.

¹⁾ Dane wstępne.

²⁾ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

³⁾ Łącznie z obowiązkową składką na ubezpieczenia społeczne.

⁴⁾ Dynamikę produkcji sprzedanej przemysłu podano w cenach bazowych, tj. bez obciążeń podatkami VAT i akcyzowym, ale łącznie z dotacjami przedmiotowymi.

⁵⁾ Produkcja budowlano-montażowa wykonana systemem zlecieniowym przez podmioty budowlane na terenie kraju. Dynamikę produkcji budowlano-montażowej podano w cenach bazowych.

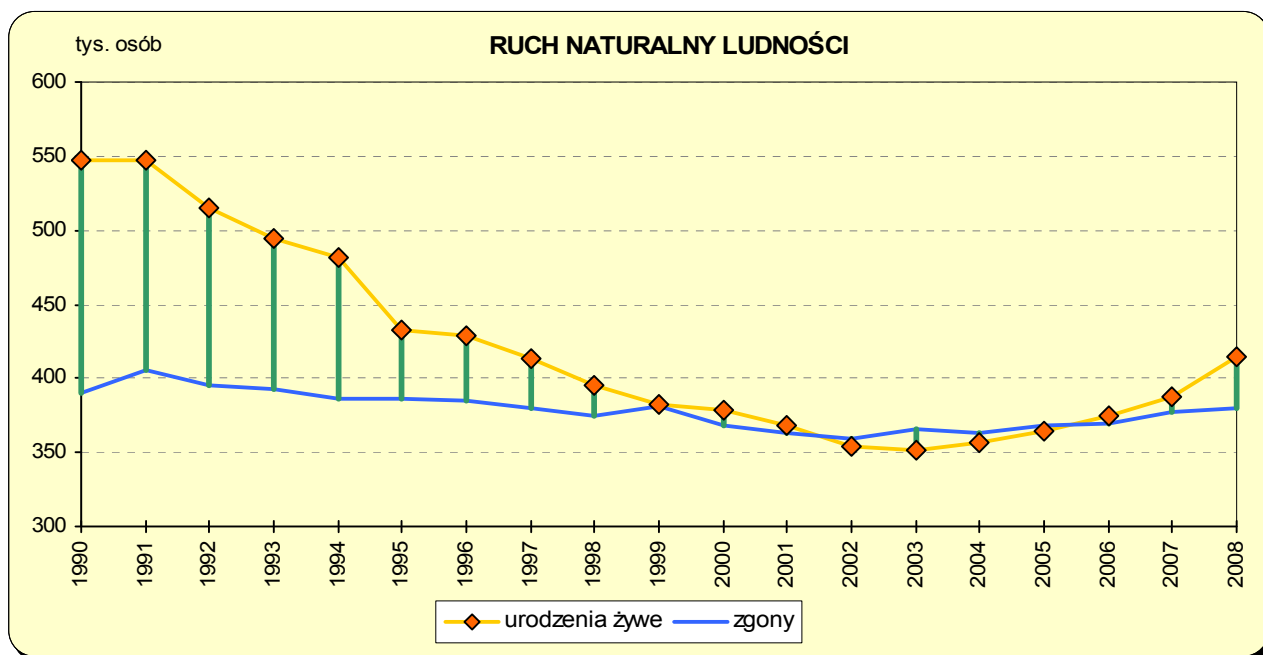
⁶⁾ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 49 osób bez względu na rodzaj działalności.

⁷⁾ Od I kwartału 2008 r. – dane tymczasowe.

⁸⁾ Dane za okres styczeń–listopad.

Sytuacja demograficzna Polski

Według wstępnych szacunków, w końcu 2008 r. **ludność Polski** liczyła ok. 38135 tys. osób, tj. o blisko 20 tys. więcej niż przed rokiem. Miniony rok był pierwszym od 11 lat, w którym odnotowano dodatni przyrost rzeczywisty ludności. **Tempo przyrostu ludności** było dodatnie i wyniosło 0,05% (wobec minus 0,03% w 2007 r.).

W 2008 r. – głównie w wyniku pozytywnych zmian w poziomie urodzeń – **przyrost naturalny** był dodatni i wyniósł ponad 35 tys.; przeciętnie na każde 10 tys. ludności przybyło 9 osób (w 2007 r. – 3 osoby, a na początku lat 90-tych ubiegłego stulecia – ponad 40 osób). Dodatni przyrost naturalny odnotowujemy trzeci rok z rzędu; cztery wcześniejsze lata charakteryzowały się ubytkiem naturalnym, największym – rok 2003 (14,1 tys.). Współczynnik przyrostu naturalnego jest zdecydowanie wyższy na wsi.

Pod względem liczby ludności Polska znajduje się na 32 miejscu wśród krajów świata i na 6 w krajach Unii Europejskiej. W przypadku gęstości zaludnienia plasujemy się w grupie średnio zaludnionych państw europejskich. Na 1 km² powierzchni mieszkają przeciętnie 122 osoby; w miastach około 1091, na terenach wiejskich 51. Nadal maleje liczba i udział mieszkańców miast w ludności ogółem. Obecnie ludność miejska stanowi niewiele ponad 61%, natomiast sukcesywnie rośnie liczba ludności zamieszkałej na wsi.

W ub. roku przyrost liczby ludności odnotowano w 9 województwach, największy w województwie pomorskim, mazowieckim i wielkopolskim. W 2008 r. liczba ludności

zmniejszyła się w porównaniu z 2007 r. w największym stopniu w województwie opolskim, łódzkim i świętokrzyskim. W pozostałych województwach, w których obserwowany jest spadek liczby ludności, tempo ubytku rzeczywistego jest wyraźnie słabsze niż w 2007 r.

Województwa	Ludność w tysiącach stan w dniu 31 XII				Średnioroczne tempo przyrostu (ubytku) ludności w %			
	2000	2005	2007	2008 ^{a)}	2000	2005	2007	2008 ^{a)}
Polska	38254,0	38157,1	38115,6	38135,5	-0,02	-0,04	-0,03	+0,05
Dolnośląskie	2912,2	2888,2	2878,4	2877,3	-0,17	-0,17	-0,14	-0,04
Kujawsko-pomorskie...	2067,8	2068,3	2066,1	2067,6	-0,05	-0,00	-0,01	+0,07
Lubelskie	2206,2	2179,6	2166,2	2163,0	-0,13	-0,25	-0,30	-0,15
Lubuskie	1008,5	1009,2	1008,5	1009,3	+0,05	+0,00	-0,00	+0,08
Łódzkie	2627,8	2577,5	2555,9	2550,7	-0,36	-0,40	-0,40	-0,20
Małopolskie	3222,4	3266,2	3279,0	3286,4	+0,35	+0,18	+0,24	+0,22
Mazowieckie	5115,0	5157,7	5188,5	5201,8	+0,05	+0,23	+0,32	+0,26
Opolskie	1070,6	1047,4	1037,1	1033,9	-0,34	-0,39	-0,47	-0,31
Podkarpackie	2101,4	2098,3	2097,3	2098,7	+0,12	+0,01	-0,01	+0,07
Podlaskie	1210,7	1199,7	1192,7	1191,8	-0,13	-0,23	-0,29	-0,07
Pomorskie	2172,3	2199,0	2210,9	2218,1	+0,28	+0,23	+0,33	+0,32
Śląskie	4768,7	4685,8	4654,1	4648,6	-0,37	-0,32	-0,32	-0,12
Świętokrzyskie	1302,7	1285,0	1275,6	1273,0	+0,01	-0,29	-0,34	-0,20
Warmińsko-mazurskie	1427,5	1428,6	1426,2	1426,7	+0,19	-0,01	-0,05	+0,03
Wielkopolskie	3345,3	3372,4	3386,9	3395,7	+0,17	+0,21	+0,25	+0,26
Zachodniopomorskie ...	1697,9	1694,2	1692,3	1692,9	+0,06	-0,04	-0,03	+0,04

^{a)} Dane wstępne.

Szacuje się, że w 2008 r. **ujemne saldo definitywnych migracji zagranicznych**¹ wyniosło ponad 15 tys. i było o ok. 5 tys. mniejsze niż w 2007 r. Systematycznie wzrasta liczba imigrantów (najczęściej powracających Polaków) – z 7 tys. w 2003 r. do ok. 15 tys. w 2008 r.

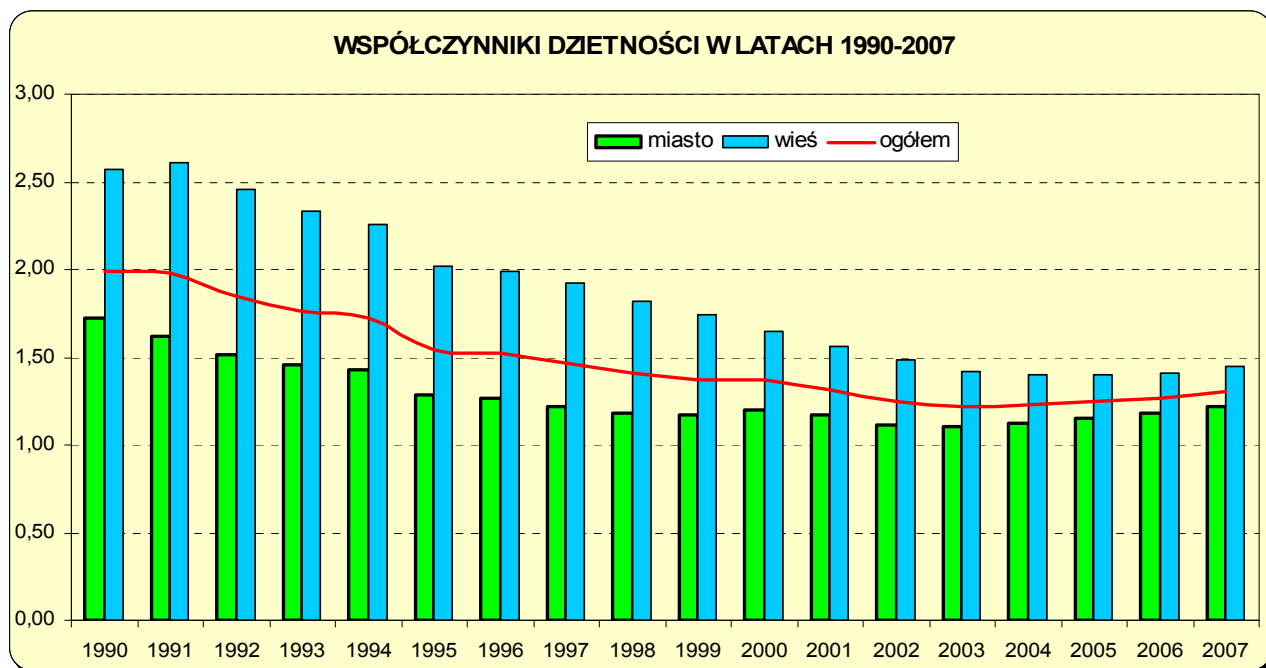
Według wstępnych danych w 2008 r. odnotowano **ponad 414 tys. urodzeń żywych**, co oznacza wzrost o ponad 26 tys. w stosunku do 2007 r., ale ponad 40% mniej niż w 1983 r., który był szczytowym rokiem ostatniego wyżu demograficznego (724 tys. urodzeń). W 2008 r. współczynnik urodzeń wyniósł 10,9‰ (o 0,7 pkt więcej niż w roku poprzednim, ale o prawie 9 pkt proc. mniej niż w 1983 r.).

¹ Dane o migracjach dotyczące I-III kwartału 2008 r. pochodzą z rejestru ludności PESEL (MSWiA), dane dla IV kwartału zostały wstępnie oszacowane.

W latach 1984–2003 notowano systematyczny spadek liczby urodzeń. Miniony rok był piątym z kolei, w którym zarejestrowano większą ich liczbę w stosunku do 2003 r. – najbardziej niekorzystnego dla rozwoju demograficznego kraju. Zwiększenie natężenia urodzeń ma miejsce zarówno wśród rodzin zamieszkających w miastach, jak i na wsi. W 2007 r. współczynnik urodzeń w mieście wynosił 9,7‰, a na wsi – 10,9‰ (w 2006 r. – odpowiednio 9,3‰ i 10,5‰).

Rosnąca liczba urodzeń związana jest z wejściem w wiek najwyższej płodności kobiet urodzonych w latach ostatniego wyżu demograficznego (roczniki 1979–1983 oraz 1984–1988). Jednakże w dalszym ciągu poziom reprodukcji nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń – nadal **utrzymuje się obserwowany od 1989 r. okres depresji urodzeniowej**. W 2007 r. współczynnik dzietności wynosił 1,31, co oznacza wzrost (o 0,09 pkt proc.) w stosunku do odnotowanego w 2003 r., w którym wskaźnik ten był najniższy od ponad 50 lat. Najbardziej korzystną sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1–2,15, tj. gdy w danym roku na jedną kobietę w wieku 15–49 lat przypada średnio dwoje dzieci.

Wynikiem przeobrażeń demograficznych z lat 90-tych jest między innymi przesunięcie najwyższej płodności kobiet z grupy wieku 20–24 lata do grupy 25–29 lat. Konsekwencją zmiany zachowań prorodzinnych jest podwyższenie zarówno średniego wieku rodzenia dziecka, który w 2007 r. wynosił prawie 28 lat (wobec ok. 26 lat w połowie lat 90-tych), jak i średniego wieku urodzenia pierwszego dziecka – blisko 26 lat w 2007 r. (ok. 23 lata w latach 90-tych).

Zdecydowana większość dzieci (ponad 80%) rodzi się w rodzinach tworzonych przez prawnie zawarte związki małżeńskie. Jednocześnie od kilkunastu lat systematycznie **rośnie odsetek urodzeń pozamałżeńskich**. Na początku lat 90-tych ze związków pozamałżeńskich rodziło się ok. 6–7% dzieci, zaś w ostatnich latach 17–20%. Odsetek ten jest zdecydowanie wyższy w miastach – w 2007 r. wynosił ponad 22%, zaś na wsi – ponad 15%.

Szacuje się, że w 2008 r. powstało **257 tys. nowych związków małżeńskich** – o ponad 8 tys. więcej niż rok wcześniej. Współczynnik małżeństw (liczony na 1000 ludności) wzrósł o 0,2 pkt proc. do poziomu 6,7‰. Częstość zawierania małżeństw w miastach i na wsi jest podobna. Niezmiennie wśród nowozawartych związków ok. 85% stanowią małżeństwa pierwsze, tj. panien z kawalerami. Małżeństwa wyznaniowe, tj. zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego, stanowią około 70% zawieranych prawnie związków. **Średni wiek kobiet** zawierających związek małżeński (mediana wieku) w 2007 r. wynosił **25,4 lat**, wobec niespełna 23 lat na początku lat 90-tych, z kolei wśród **mężczyzn** wzrósł o około 2 lata – **do 27,5**. Nowożeńcy w miastach są o ok. 1,5 roku starsi od mieszkających na wsi.

Ze wstępnych danych wynika, że w 2008 r. liczba rozwodów utrzymała się na poziomie sprzed roku. **Rozwiodło się ok. 66 tys. par małżeńskich**, współczynnik także pozostał bez zmian i wyniósł 1,7‰. Wśród rozwiedzionych w 2007 r. małżeństw ok. 61% wychowywało w momencie rozvodu **ponad 59 tys. nieletnich dzieci** (w wieku do 18 lat).

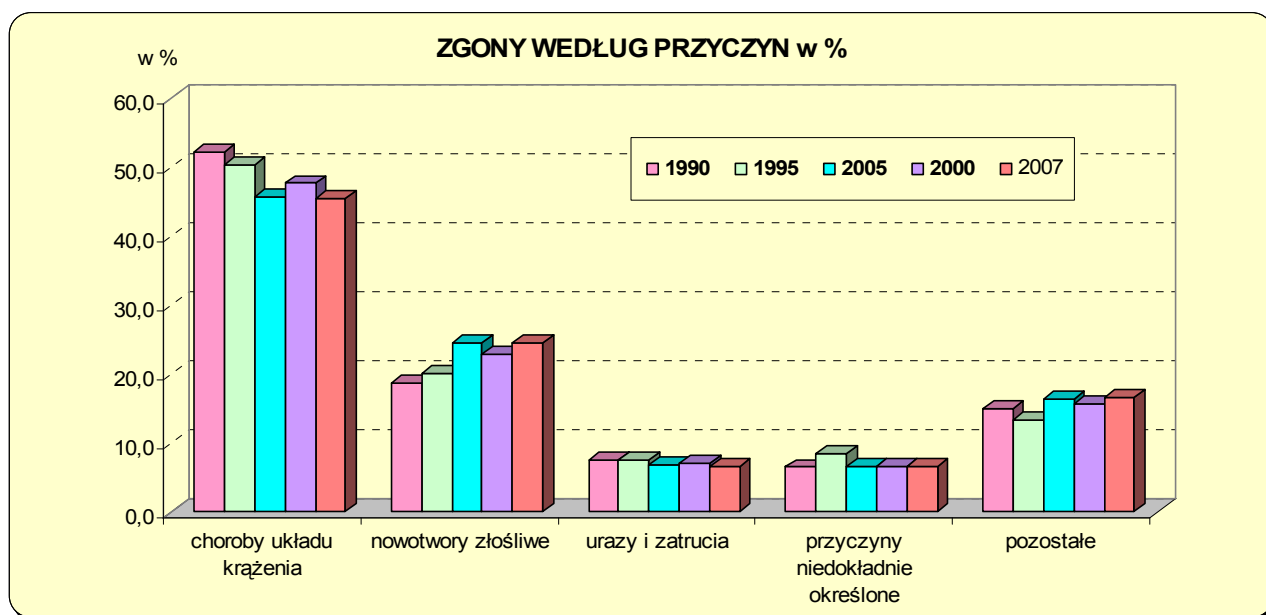
Po obserwowanym w latach 2001–2005 systematycznym wzroście liczby prawnie orzeczonych **separacji** – w 2008 r. po raz kolejny odnotowano zmniejszenie się ich liczby do niespełna 4 tys.

Wstępne dane wskazują, że w 2008 r. **zmarło ponad 379 tys. osób**, tj. o 2 tys. więcej niż w 2007 r.; współczynnik umieralności utrzymał się na poziomie 9,9‰. W ogólnej liczbie osób zmarłych ok. 47% stanowią kobiety. Po okresie spadku umieralności w latach 1992–1998, od 1999 r., z wyjątkiem 2004 r., obserwuje się wzrost rejestrowanych zgonów – do ok. 360–380 tys. rocznie, jednak tempo tego wzrostu jest coraz słabsze.

Do głównych przyczyn zgonów należą w Polsce **choroby układu krążenia** (stanowią przyczynę ponad 45% wszystkich zgonów) i **choroby nowotworowe** (ok. 26%) oraz **urazy i zatrucia** (ok. 7%). W zakresie umieralności z powodu chorób układu krążenia obserwuje się istotną poprawę. W pierwszej połowie lat 90-tych choroby te były przyczyną ponad 52% ogółu zgonów (w 2000 r. – ok. 48%, w 2007 r. – ok. 45%). Niekorzystnym zjawiskiem jest bardzo **szybki wzrost liczby zgonów powodowanych chorobami nowotworowymi**, przy jednoczesnym wzroście liczby nowych zachorowań. W 1990 r. nowotwory złośliwe były przyczyną 18,7% zgonów, w 2000 r. stanowiły 23,0%, natomiast w 2007 r. – 24,6% wszystkich przypadków.

W 2008 r. zarejestrowano, podobnie jak przed rokiem, **2,3 tys. zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku życia**. Pozytywny, obserwowany nieprzerwanie, trend malejącej umieralności niemowląt potwierdza współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych, który w minionym roku zmniejszył się o 0,4 pkt do poziomu 5,6‰ (w 1990 r. wynosił 19,3‰).

Obserwowana od początku lat 90-tych poprawa sytuacji w zakresie umieralności korzystnie wpływa na długość trwania życia Polaków, przy czym nadal utrzymuje się duża różnica między trwaniem życia mężczyzn i kobiet. W 2007 r. przeciętne trwanie życia **dla mężczyzn wynosiło 71 lat, a dla kobiet – 79,7 lat**. W porównaniu do początku lat 90-tych trwanie życia wydłużyło się odpowiednio o 4,7 i 4,5 lat. W Polsce występuje zjawisko **wysokiej nadumieralności mężczyzn**. Mimo, że w dekadzie lat 90-tych różnica między przeciętnym trwaniem życia kobiet i mężczyzn malała, od początku bieżącego stulecia obserwuje się jej sukcesywny wzrost – do 8,8 lat w 2007 r.

W ogólnej liczbie ok. 38135 tys. ludności² Polski **kobiety** stanowią prawie **52%**; na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet (wśród ludności miejskiej 111, zaś na obszarach wiejskich 101). Liczebna przewaga mężczyzn występuje wśród ludności do 44 roku życia – gdzie na 100 mężczyzn przypada 97 kobiet; w wieku powyżej 44 lat współczynnik feminizacji wynosi 124.

² W prezentowanym bilansie stanu i struktury ludności:

a) uwzględnione zostały osoby, które czasowo wyemigrowały za granicę i chociaż są one w Polsce zameldowane na stałe - nie są już polskimi rezydentami, jeśli ich czas pobytu za granicą wynosi co najmniej 1 rok. W zdecydowanej większości osoby te są w wieku produkcyjnym mobilnym,
 b) nie zostali uwzględnieni imigranci przebywający w Polsce czasowo – bez względu na okres ich przebywania; jeśli czas ich pobytu w Polsce wynosi co najmniej 1 rok powinni być zaliczeni do polskich rezydentów.

W 2007 r. **mediana wieku** ludności Polski wynosiła **37,3 lat**; dla mężczyzn – 35,3, dla kobiet – 39,4 (w 2000 r. odpowiednio: 35,4; 33,4; 37,4). Ludność zamieszkała w miastach jest starsza – średni wiek wynosi 38,5 lat, zaś dla mieszkańców wsi – 35,5 lat.

Rezultatem przemian w procesach demograficznych jest **gwałtowne zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży** (0-17 lat) – ich udział w ogólnej liczbie ludności obniżył się do ok. 19% z 29,0% w 1990 r. (w 2000 r. odsetek ten wyniósł 24,4%). Dzieci w wieku poniżej 15 roku życia stanowią obecnie ok. 15% ogólnej populacji, wobec 24,4% w 1990 r., (w 2000 r. – ponad 19%). Szczególnie duże zmiany można zaobserwować w grupie osób **w wieku produkcyjnym** (kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni 18–64 lata). Od 1990 r. odsetek osób w wieku zdolności do pracy wzrósł o ponad 6 pkt proc., tj. z poziomu 58,2% do **64,5%** (w 2000 r. wynosił 60,8%), przy czym tempo przyrostu ludności w wieku produkcyjnym jest coraz wolniejsze. Jednocześnie występuje **proces starzenia się zasobów siły roboczej** powodowany zwiększaniem się liczby osób w wieku niemobilnym, tj. powyżej 44 roku życia. Udział ludności w tym wieku wynosi 24,4% i jest o ponad 3 pkt proc. większy niż w 2000 r. Szacuje się, że **w latach 2001-2008 liczba ludności w wieku produkcyjnym zwiększyła się o prawie 1,3 mln**, tj. corocznie przybywało średnio ok. 170 tys. osób.

W ostatnich latach obserwowany jest także **dalszy wzrost liczby osób w wieku emerytalnym** (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej). Udział tej grupy ludności w ogólnej populacji wynosi 16,3% (w 2000 r. – prawie 15%, a w 1990 r. niespełna 13%). Szacuje się, że w końcu 2008 r. ludność w wieku poprodukcyjnym liczyła ok. 6,2 mln osób, wobec 5,6 mln w 2000 r.

Coraz mniej korzystne stają się relacje między poszczególnymi grupami wieku ludności – co obrazuje malejący (na niekorzyść grupy wieku przedprodukcyjnego) **współczynnik obciążenia demograficznego**. Obecnie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada **55** osób w wieku nieprodukcyjnym (25 osób w wieku poprodukcyjnym oraz 30 w wieku 0–17 lat), podczas gdy w 2000 r. wielkość współczynnika obciążenia wynosiła 64 (24 – dla poprodukcyjnego i 40 – przedprodukcyjnego), a w 1990 r. odpowiednio – 72, 22 i 50.

Podstawowe dane demograficzne dla lat 1990-2008

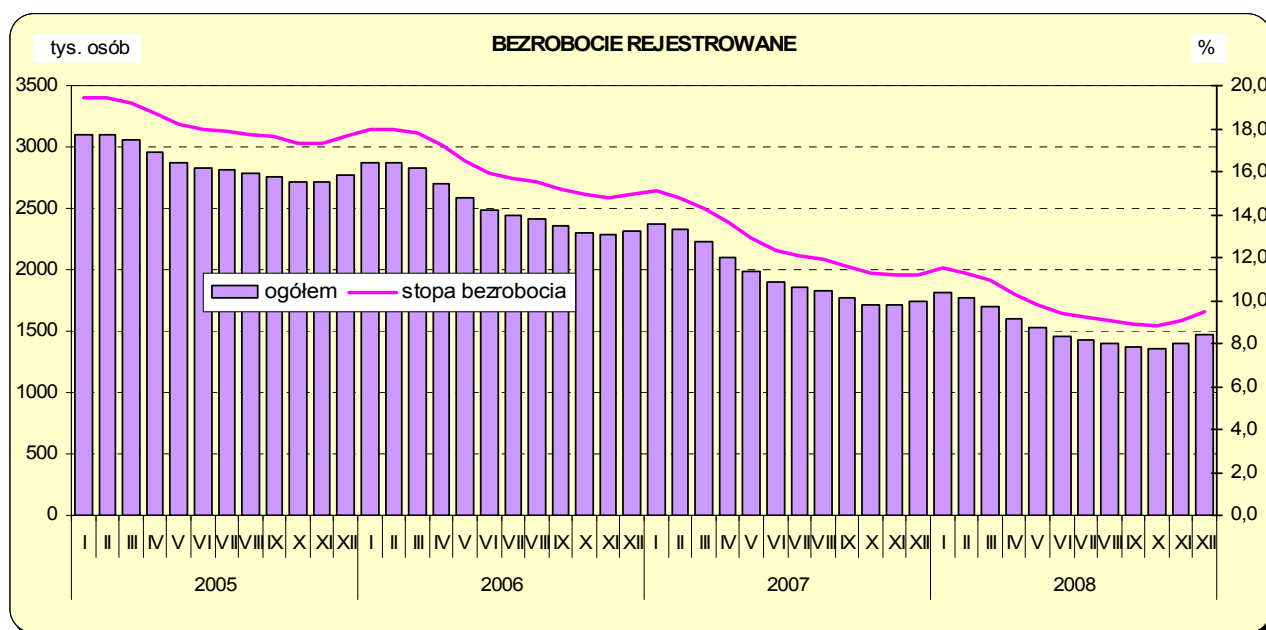
Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ^{a)}
Ludność ogółem w tys. (w dn. 31 XII).....	38073	38284	38254	38219	38191	38174	38157	38125	38116	38135
Przyrost roczny w tys.....	85	19	-9	- 24	-28	-17	-17	-32	-10	+20

a) Wstępny szacunek.

Rynek pracy

Pomimo obserwowanych w dwóch ostatnich miesiącach ub. roku niekorzystnych zmian w ujęciu miesięcznym, związanych częściowo ze zjawiskami sezonowymi, sytuacja na rynku pracy w 2008 r. była lepsza niż przed rokiem. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło w porównaniu z 2007 r., jednak w drugiej połowie roku notowano zmniejszenie tempa wzrostu. W wyniku stopniowego spadku liczby bezrobotnych obserwowanego do października, stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie znacznie niższym niż przed rokiem, osiągając w maju 2008 r., po raz pierwszy od 1998 r., poziom jednocyfrowy. Wśród osób zarejestrowanych niższy niż przed rokiem był udział osób długotrwale bezrobotnych i bez kwalifikacji zawodowych, wzrost natomiast odsetek osób młodych. W grudniu ub. roku obserwowano dalszy, jednak wolniejszy niż w poprzednich miesiącach, wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym oraz wzrost stopy bezrobocia rejestrowanego w skali miesiąca.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2008 r. ukształtowało się na poziomie 5398,3 tys. i było o 4,8% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 4,7% w poprzednim roku). Wpłynął na to m.in. wzrost zatrudnienia w obsłudze nieruchomości i firm (o 9,2%), budownictwie (o 9,1%) oraz handlu i naprawach (o 8,0%). Przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę (o 0,6%).

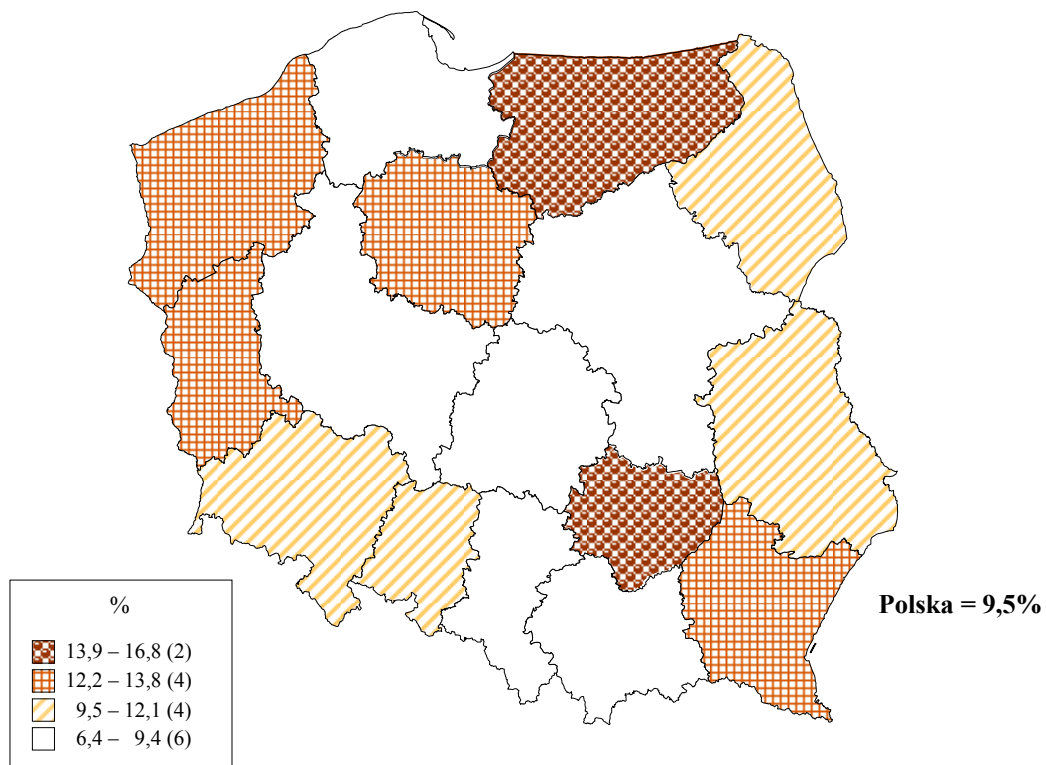
Przeciętne zatrudnienie w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	XII 2008		I-XII 2008	
	w tys.	analogiczny okres poprzedniego roku=100	w tys.	analogiczny okres poprzedniego roku=100
Sektor przedsiębiorstw	5360,5	102,3	5398,3	104,8
w tym:				
Przemysł	2575,9	99,2	2628,1	102,4
górnictwo	180,6	102,4	179,0	100,7
przetwórstwo przemysłowe	2196,9	99,0	2251,3	102,9
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	198,4	99,7	197,8	99,4
Budownictwo	390,6	107,1	391,2	109,1
Handel i naprawy	1050,8	106,1	1032,0	108,0
Hotele i restauracje	97,5	106,4	97,2	106,3
Transport, gospodarka magazynowa i łączność ..	526,7	102,8	527,0	103,7
Obsługa nieruchomości i firm	537,4	105,0	542,6	109,2

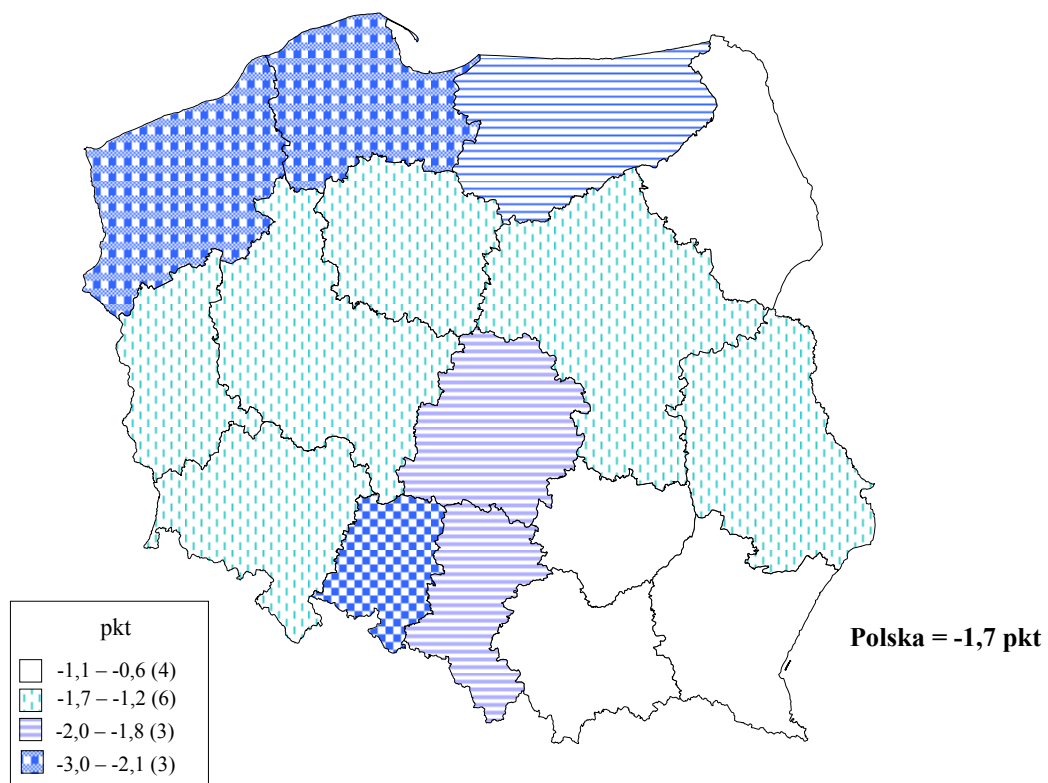
Spośród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu, największy wzrost przeciętnego zatrudnienia odnotowano w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 10,5%), produkcji wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych (o 10,2%) oraz w handlu detalicznym; naprawie artykułów użytku osobistego i domowego (o 9,7%). Najgłębszy spadek przeciętnego zatrudnienia w ujęciu rocznym miał miejsce w firmach produkujących odzież i wyroby futrzarskie (o 5,7%).

W grudniu ub. roku przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5360,5 tys. osób i było o 2,3% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 4,9% w grudniu 2007 r.). Spośród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu, największy wzrost przeciętnego zatrudnienia w skali roku odnotowano w handlu detalicznym; naprawie artykułów użytku osobistego i domowego (o 7,6%), wznoszeniu budynków i budowli; inżynierii lądowej i wodnej (o 6,9%) oraz w handlu hurtowym i komisowym (o 5,2%). Najgłębszy spadek przeciętnego zatrudnienia w ujęciu rocznym miał miejsce w firmach produkujących odzież i wyroby futrzarskie (o 8,8%), w produkcji mebli; pozostałej działalności produkcyjnej (o 4,3%) oraz produkcji drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny (o 3,8%).

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO
Stan w końcu grudnia 2008 r.

ZMIANY STOPY BEZROBOCIA REJESTROWANEGO
Grudzień 2008 r. do grudnia 2007 r.

W końcu grudnia ub. roku liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy wyniosła 1473,8 tys. i była o 75,3 tys. wyższa od notowanej przed miesiącem, natomiast w ujęciu rocznym obniżyła się o 272,8 tys. **Stopa bezrobocia** wyniosła 9,5% i w porównaniu z poprzednim miesiącem zwiększyła się o 0,4 pkt proc., natomiast w skali roku zmniejszyła się o 1,7 pkt proc. We wszystkich województwach odnotowano wzrost stopy bezrobocia w ujęciu miesięcznym, przy spadku – w skali roku. W porównaniu z grudniem poprzedniego roku, stopa bezrobocia najbardziej zmniejszyła się w województwie zachodniopomorskim (o 3,0 pkt proc.) oraz pomorskim i śląskim (po 2,3 pkt proc.). Najwyższą stopę bezrobocia rejestrowanego odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (16,8%) i świętokrzyskim (13,9%), a najniższą (6,4%) – w woj. wielkopolskim. Relatywnie niska stopa bezrobocia wystąpiła również w woj. śląskim (6,9%), mazowieckim (7,3%) i małopolskim (7,6%).

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2007				2008			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
Bezrobotni zarejestrowani (w końcu okresu):								
w tys. osób	2232,5	1895,1	1777,8	1746,6	1702,2	1455,3	1376,6	1473,8
analogiczny okres poprzedniego roku=100.....	79,1	76,2	75,2	75,6	76,2	76,8	77,4	84,4
Bezrobotni nowo zarejestrowani:								
w tys. osób	632,9	535,6	653,2	669,5	587,0	527,0	645,2	717,4
analogiczny okres poprzedniego roku=100.....	87,9	93,4	93,7	95,4	92,7	98,4	98,8	107,2
Bezrobotni wyrejestrowani:								
w tys. osób	709,9	873,0	770,5	700,7	631,4	773,9	724,0	620,2
analogiczny okres poprzedniego roku=100.....	105,8	96,2	93,9	92,7	88,9	88,7	94,0	88,5
Płynność bezrobocia (napływ-odpływ).....	-77,0	-337,4	-117,3	-31,2	-44,3	-246,9	-78,8	97,2
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w %	14,3	12,3	11,6	11,2	10,9	9,4	8,9	9,5

Liczba **nowo zarejestrowanych** bezrobotnych w 2008 r. wyniosła 2476,6 tys. osób i była o 0,6% mniejsza niż przed rokiem. Podobnie jak w poprzednim roku, większość nowych rejestracji stanowiły kobiety (51,4%, wobec 50,3% w 2007 r.). Najliczniejszą grupę wśród nowych rejestracji w dalszym ciągu stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny. Ich udział w nowo zarejestrowanych zmniejszył się w stosunku do poprzedniego roku o 0,3 pkt proc. – do 80,3%. Obniżył się również udział osób dotychczas niepracujących z 29,0% przed rokiem do 27,4%.

Z ewidencji bezrobotnych w 2008 r. **skreślono** 2749,4 tys. osób, tj. o 10,0% mniej niż w 2007 r. Główną przyczynę wyrejestrowania nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru wykreślono 1052,1 tys. bezrobotnych (wobec 1266,4 tys. w poprzednim roku), ale udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zmalał o 3,2 pkt proc. do 38,3%. Pracę niesubsydiowaną (w tym sezonową) podjęło 865,4 tys. osób, a subsydiowaną (m.in. prace interwencyjne i roboty publiczne) – 186,7 tys. osób (w poprzednim roku odpowiednio 1080,6 tys.

i 185,8 tys.). Spośród pozostałych osób wykreślonych z ewidencji zwiększył się udział osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (o 1,2 pkt proc. do 5,5%) oraz osób wyrejestrowanych w związku z rozpoczęciem szkolenia lub stażu u pracodawców (o 0,9 pkt proc. do 12,3%). Zwiększył się także odsetek osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 0,7 pkt proc. do 31,8%).

W końcu grudnia ub. roku **bez prawa do zasiłku** pozostawało 1202,5 tys. osób, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się w porównaniu z analogicznym miesiącem poprzedniego roku o 4,1 pkt proc. do 81,6%.

Do osób **w szczególnej sytuacji na rynku pracy** należą m.in. długotrwale bezrobotni³, których udział w zarejestrowanych ogółem w końcu grudnia ub. roku znacząco zmniejszył się w skali roku (o 11,5 pkt proc. do 51,1%). Wzrósł udział osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia (o 1,7 pkt proc. do 20,7%), natomiast nieznacznie zmniejszył się – osób powyżej 50 roku życia (o 0,1 pkt proc. do 21,6%). Kwalifikacji zawodowych nie posiadało 29,2% zarejestrowanych (wobec 31,2% przed rokiem), 8,2% samotnie wychowywało co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, a 5,0% stanowili niepełnosprawni (przed rokiem o 1,1 pkt proc. mniej).

W 2008 r. do urzędów pracy zgłoszono 1142,7 tys. ofert zatrudnienia, tj. o 8,0% mniej niż w poprzednim roku. Oferty z sektora publicznego stanowiły 25,3% ogółu ofert (wobec 23,9% przed rokiem). Z danych na koniec grudnia ub. roku wynika, że zmniejszył się w skali roku udział ofert pracy niewykorzystanych dłużej niż jeden miesiąc (o 3,6 pkt proc. do 41,2%).

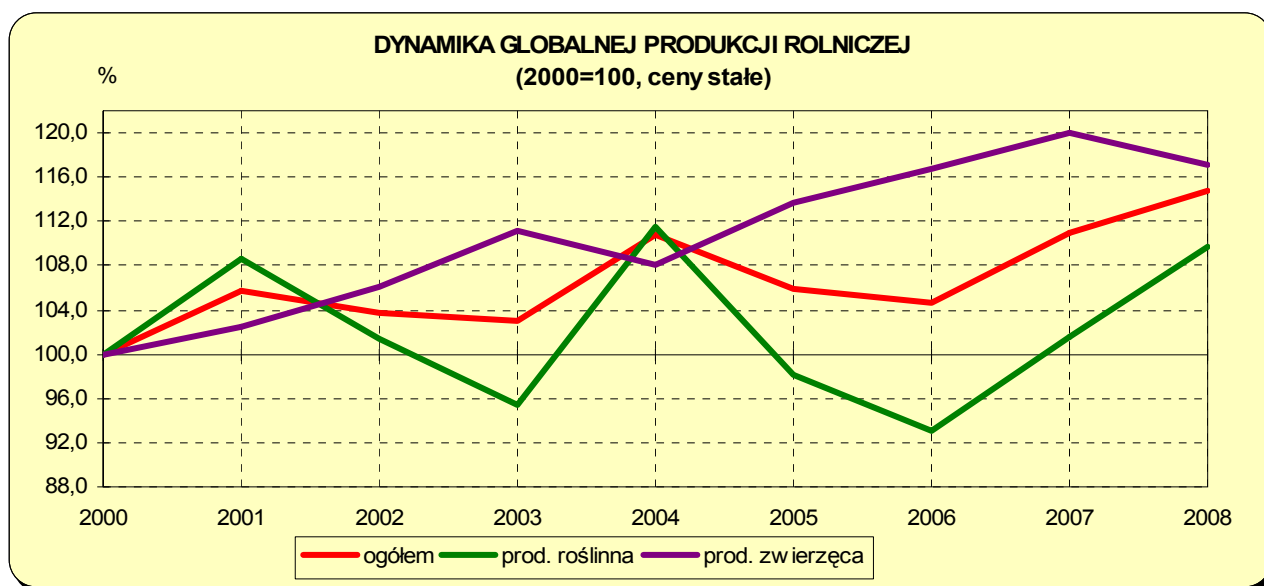
W końcu grudnia ub. roku, zadeklarowano znacznie więcej zwolnień niż przed rokiem z przyczyn dotyczących zakładów pracy – 361 zakładów pracy **zadeklarowało zwolnienie** w najbliższym czasie 36,9 tys. pracowników, w tym 2,0 tys. osób z sektora publicznego (przed rokiem odpowiednio 131 zakładów, 10,6 tys. pracowników, w tym z sektora publicznego – 4,0 tys. osób).

---

³ Zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami), do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Rolnictwo

Wstępnie szacuje się, że w 2008 r. odnotowano wzrost produkcji rolniczej, był on jednak mniejszy niż w roku poprzednim. W stosunku do 2007 r. **globalna produkcja rolnicza** zwiększyła się o 3,5% w wyniku wzrostu **produkcji roślinnej** – o 8,3%, przy spadku **produkcji zwierzęcej** – o 2,4%.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) globalnej produkcji rolniczej kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ^{a)}	2007	2008 ^{a)}
	rok poprzedni=100							struktura w %		
O g ó ł e m	105,8	98,1	99,2	107,5	95,7	98,8	105,9	103,5	100,0	100,0
Produkcja roślinna.....	108,6	93,3	94,3	116,7	88,1	94,8	108,9	108,3	55,3	56,6
Produkcja zwierzęca.....	102,5	103,4	104,8	97,3	105,2	102,6	102,9	97,6	44,4	43,4

^{a)} Dane wstępne.

Wzrost **produkcji roślinnej** spowodowany był zwiększeniem zbiorów owoców z drzew (o 160,3%), owoców jagodowych (o 28,4%) oraz zbóż (o 1,9%). Do uzyskania bardzo wysokich zbiorów owoców w 2008 r. (po klęskowym roku poprzednim) przyczyniły się m.in. korzystne warunki agrometeorologiczne występujące w okresie wegetacji. Zwiększenie zbiorów zbóż wynikało głównie ze wzrostu powierzchni ich uprawy.

Produkcja zwierzęca zmniejszyła się w rezultacie znacznego spadku produkcji żywca wieprzowego (o 10,0%) oraz ograniczenia pogłowia trzody chlewnej.

W 2008 r. dobre zbiory zbóż w Polsce, jak również znacznie wyższe niż przed rokiem zbiory w Europie i na świecie, wpłynęły na spadek ich cen. Średnie **ceny** skupu **zbóż** były o ok. 5% niższe niż przed rokiem, natomiast na targowiskach przekraczały poziom sprzed roku od ok. 5% do ok. 9%. Przeciętna cena skupu ziemniaków była o ok. 1% niższa od notowanej w 2007 r., a w obrocie targowiskowym niższa o ok. 36%. Od początku ub. roku rosnące dostawy mleka do skupu, przy ograniczonym popycie, wpływały na stopniowy spadek jego cen. W porównaniu z rokiem poprzednim, kiedy przeciętne ceny mleka, głównie w wyniku rosnącego popytu eksportowego, osiągnęły wysoki poziom, w 2008 r. średnie ceny mleka obniżyły się o 4,5%. W stosunku do 2006 r. były one o ponad 10% wyższe. W skali roku o 1,4% obniżyły się również ceny skupu żywca drobiowego. Spadek produkcji trzody chlewnej wpłynął na znaczny wzrost cen żywca wieprzowego – średnio w roku o ok. 16% w skupie i o ok. 13% na targowiskach. Na rynku wołowiny, ceny bydła po skokowym wzroście w 2004 r., były względnie stabilne. W 2008 r. w warunkach rosnącego zainteresowania odchowem bydła i ograniczania jego skupu z przeznaczeniem na rzeź, ceny skupu żywca wołowego wzrosły w skali roku o 1,8%, a młodego bydła rzeźnego o 2,9%. W obrocie targowiskowym średnie ceny zwierząt gospodarskich były również wyższe niż w 2007 r.: krów – o ok. 5%, jałówek o ok. 2% i prosiąt o ok. 24%.

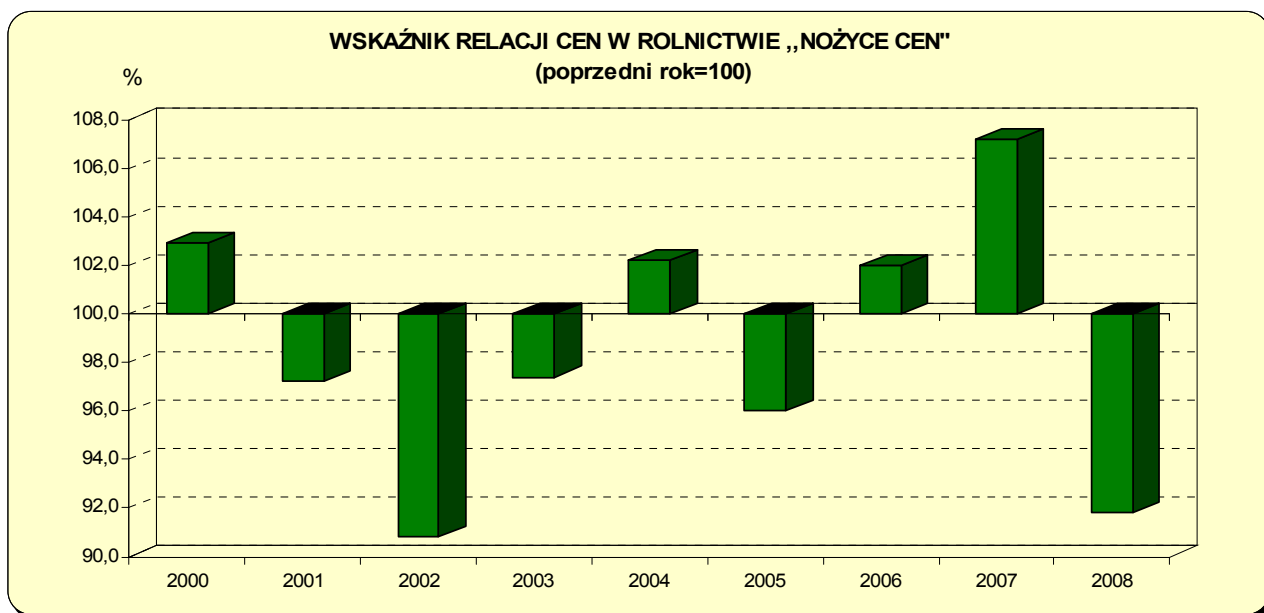
W 2008 r., w stosunku do roku poprzedniego, odnotowano bardzo wysoki wzrost cen towarów i usług zakupywanych na bieżącą produkcję rolniczą oraz przeznaczonych na cele inwestycyjne. Cena nawozów wzrosła średnio o 38,4%, pasz o 14,5% i środków ochrony roślin – o 9,9%. Wzrost cen pozostałych wyszczególnionych grup środków do produkcji rolnej wynosił od blisko 3% do 9%.

Dynamika cen detalicznych środków do produkcji rolnej kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ^{a)}
	rok poprzedni = 100								
Nasiona siewne, drzewka, sadzonki i inne.....	124,0	99,3	105,6	101,0	111,0	95,4	110,1	132,8	106,3
Nawozy mineralne lub chemiczne oraz wapniowe.....	107,3	108,8	101,6	100,5	114,0	107,9	100,4	106,6	138,4
w tym:									
azotowe	107,0	118,7	102,9	101,5	120,6	108,9	100,4	108,4	128,9
fosforowe	105,7	106,7	101,5	100,2	103,7	101,8	98,4	106,4	155,9
wapniowe	106,6	105,3	103,3	101,4	105,2	103,7	101,9	103,2	108,8
Środki ochrony roślin	104,3	102,1	100,5	99,4	101,9	101,7	100,8	101,1	109,9
Zwierzęta hodowlane i ptactwo	105,4	108,5	102,5	98,5	107,0	107,6	102,9	102,3	103,6
Pasze	110,2	108,1	98,1	102,6	112,1	90,4	99,1	116,2	114,5
Maszyny i narzędzia rolnicze	103,9	104,3	102,7	102,7	117,7	110,6	102,2	103,1	102,9
Materiały budowlane	106,6	105,8	100,6	100,1	111,1	104,9	100,9	113,0	105,0
Paliwa, oleje i smary techniczne (łącznie z węglem)	127,9	104,1	101,2	105,0	112,6	107,7	99,6	104,2	107,2
Obsługa maszynowa produkcji rolniczej i ogrodniczej	109,0	106,0	102,3	102,8	106,2	105,1	104,0	103,9	108,9
Usługi weterynaryjne	109,8	110,2	105,4	104,8	102,1	102,3	101,4	101,2	102,8

^{a)} Dane wstępne.

W 2008 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wyraźnie pogorszyły się rynkowe uwarunkowania produkcji rolnej. Szacuje się, że przeciętny wzrost cen towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej, inwestycje (12,3%) był znacznie wyższy od dynamiki cen produktów rolnych sprzedawanych przez gospodarstwa indywidualne (wzrost o 3,1%). W rezultacie **wskaźnik relacji cen („nożyce cen”)** obniżył się do 91,8 (ze 107,2 w 2007 r.).

Dynamika cen produktów rolnych sprzedawanych przez rolników, cen towarów i usług zakupywanych przez gospodarstwa indywidualne oraz wskaźnik relacji cen („nożyce cen”) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ^{a)}
	rok poprzedni=100							
Ceny produktów rolnych sprzedawanych	103,8	92,6	99,5	111,4	97,9	102,6	114,5	103,1
Ceny towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej, inwestycje	106,8	102,0	102,2	109,0	102,0	100,6	106,8	112,3
Wskaźnik relacji cen („nożyce cen”) produktów rolnych sprzedawanych do towarów i usług zakupywanych	97,2	90,8	97,4	102,2	96,0	102,0	107,2	91,8

^{a)} Dane wstępne.

Spadek cen zbóż wpłynął znacząco na pogorszenie relacji cen środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu zarówno pszenicy, jak i żyta. Skutkiem utrzymującego się w ciągu całego roku systematycznego spadku cen mleka było również pogorszenie relacji cen wybranych środków produkcji do cen mleka w skupie. Przy niewielkim wzroście cen żywca wołowego, który nie zrekomensował wysokiego wzrostu cen środków do produkcji, relacje cen tych środków do cen

żywca były gorsze niż przed rokiem. W kolejnych kwartałach 2008 r. stopniową poprawę odnotowano jedynie w relacjach cen środków produkcji do cen żywca wieprzowego.

Relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Lata	Ceny środków produkcji wyrażone w:				hl mleka
		dt				
		pszenicy	żyta	żywca		
				wieprzowego	wołowego	
Ciągnik „Ursus 2812” – szt	2006	1484	1724	187	164	715
	2007	993	1166	204	178	656
	2008	1084	1311	181	178	705
	I	813	978	207	178	594
	II	825	999	182	176	681
	III	1260	1509	159	177	758
	IV	1552	1987	165	177	804
Saletra amonowa - 1 dt	2006	1,7	2,0	0,22	0,19	0,84
	2007	1,2	1,4	0,25	0,22	0,79
	2008	1,7	2,0	0,28	0,27	1,1
	I	1,1	1,3	0,27	0,23	0,78
	II	1,2	1,5	0,27	0,26	0,79
	III	2,0	2,4	0,26	0,28	1,2
	IV	2,6	3,3	0,28	0,30	1,3
Mieszanka paszowa „PT-2” ^{a)} , dla tuczników - 1 dt	2006	1,8	2,0	0,22	0,19	0,84
	2007	1,4	1,6	0,28	0,24	0,90
	2008	1,7	2,0	0,28	0,28	1,1
	I	1,3	1,5	0,32	0,28	0,92
	II	1,3	1,6	0,30	0,29	1,1
	III	2,0	2,4	0,25	0,28	1,2
	IV	2,3	2,9	0,24	0,26	1,2
Olej napędowy letni - 1 hl	2006	8,8	10,2	1,1	0,98	4,2
	2007	5,3	6,2	1,1	0,95	3,5
	2008	6,8	8,2	1,1	1,1	4,4
	I	.	.	.	.	.
	II	5,1	6,2	1,1	1,1	4,2
	III	8,0	9,6	1,0	1,1	4,8
	IV	.	.	.	.	.

^{a)} W 2000 r. – wyłącznie mieszanka „T-2”.

Ogólna powierzchnia zasiewów pod zbiory 2008 r. wyniosła 11,6 mln ha i była o 175 tys. ha (o 1,5%) większa niż w roku poprzednim. W stosunku do 2007 r. zmniejszyła się powierzchnia zasiewów większości podstawowych upraw rolnych, z wyjątkiem powierzchni upraw zbóż i roślin pastewnych. Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku zmniejszyła się o 3,2% do ok. 771 tys. ha, ziemniaków o 3,6% do ok. 549 tys. ha, buraków cukrowych o 13,7% do ok. 214 tys. ha i warzyw gruntowych o 8,9% do ok. 198 tys. ha. Areal uprawy **zbóż ogółem** (zbóż podstawowych

z mieszankami zbożowymi, kukurydzy, gryki, prosa i innych zbożowych) zwiększył się do 8,6 mln ha (o 2,9%), wobec 8,4 mln ha w roku poprzednim. Wysokie ceny zbóż utrzymujące się w 2007 r. skłoniły rolników do zwiększenia przede wszystkim powierzchni uprawy zbóż towarowych – kukurydzy (o 21,1%), żyta (o 6,1%) i pszenicy (o 7,8%). Powierzchnia uprawy roślin pastewnych wyniosła ok. 1,1 mln ha i była o 3,2% większa niż w 2007 r.

Zużycie nawozów mineralnych i chemicznych (NPK) pod zbiory 2008 r. wyniosło ogółem 2142,0 tys. t i w porównaniu z rokiem poprzednim było większe o 8,7%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużyto 132,6 kg NPK (wobec 121,8 kg NPK w 2007 r.), z tego nawozów azotowych – 70,7 kg, potasowych – 33,3 kg i fosforowych – 28,6 kg (tj. więcej niż przed rokiem odpowiednio o 8,3%, 7,1% i 12,2%). Pod zbiory 2008 r. zużyto nieco więcej (o 2,9%) **nawozów wapniowych (CaO)**, co w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych dało 38,5 kg, wobec 37,4 kg pod zbiory 2007 r. Niskie zużycie nawozów wapniowych przyczyniło się do dalszego zakwaszania gleby, co pośrednio niekorzystnie wpłynęło na poziom plonów i jakość produkowanych surowców rolniczych.

Według wynikowego szacunku przeprowadzonego w listopadzie ub. roku, plony i zbiory głównych ziemiopłodów w 2008 r. kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Zbiory			Plony		
	w mln ton	2007=100	2001–2005 ^{a)} = =100	z 1 ha w dt	2007=100	2001–2005 ^{a)} = =100
Zboża ogółem	27,7	101,9	103,4	32,2	99,1	100,9
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	25,7	101,7	103,8	31,4	99,4	101,6
pszenica	9,3	111,5	102,8	40,7	103,3	107,1
żyto	3,4	110,3	88,2	24,7	104,2	101,2
jęczmień	3,6	90,3	108,5	30,0	92,3	94,6
owies	1,3	86,3	93,8	22,9	91,2	92,7
pszenżyto	4,5	107,5	137,8	33,4	101,5	103,7
mieszanki zbożowe	3,7	86,3	93,0	25,4	89,8	92,4
Rzepak i rzepik	2,1	99,9	180,5	27,6	103,4	112,2
Ziemniaki	10,5	88,7	71,7	191	92,3	106,1
Buraki cukrowe	9,4	73,9	76,6	439	85,6	106,8
Warzywa gruntowe	4,4	88,8	95,2	x	x	x
Owoce z drzew	3,3	260,3	119,0	x	x	x
Owoce jagodowe	0,6	128,4	116,6	x	x	x

^{a)} Przeciętne roczne.

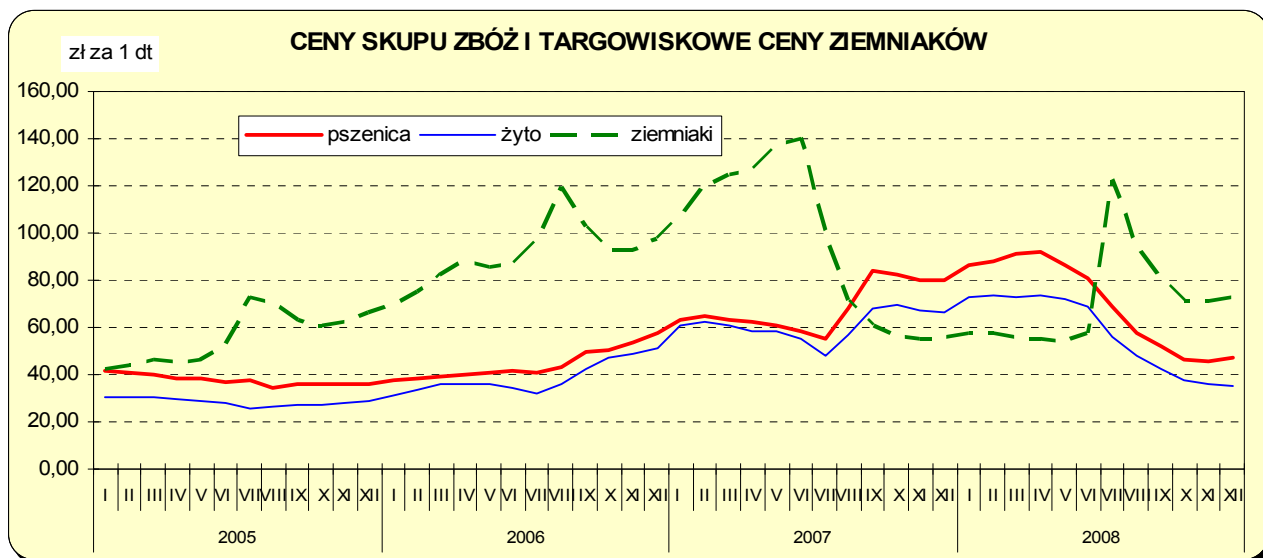
W 2008 r. zbiory zbóż ogółem (tj. zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, kukurydzy na ziarno, gryki, prosa i innych zbożowych), przy zwiększonej powierzchni zasiewów i nieco niższym plonowaniu (o 0,9%), wyniosły 27,7 mln t, tj. więcej o 1,9% od uzyskanych w 2007 r. i o 3,4% – w porównaniu ze średnią zbiorów z lat 2001-2005. Wydajność z 1 ha zbóż

ozimych, z wyjątkiem mieszanek zbożowych, była wyższa niż przed rokiem, natomiast plonowanie zbóż jarych było niższe, przede wszystkim z powodu niekorzystnych warunków agrometeorologicznych występujących w niektórych rejonach kraju w okresie wiosenno-letnim. Zbiory rzepaku i rzepiku (2,1 mln t), przy spadku powierzchni uprawy i jednocześnie wyższym plonowaniu (o 3,4%), były zbliżone do notowanych przed rokiem i o ok. 81% większe od średnich zbiorów w latach 2001–2005. W 2008 r. znaczny spadek zbiorów buraków cukrowych (o 26,1%), ziemniaków (o 11,3%) i warzyw gruntowych (o 11,2%) wynikał z dalszego ograniczenia areálu tych upraw oraz z niższego plonowania. Rekordowa była natomiast produkcja owoców z drzew – wyniosła 3,3 mln t i była większa o ok. 160% od bardzo niskiej przed rokiem i o 19,0% od średniej w latach 2001–2005. Łączne zbiory owoców jagodowych wyniosły 0,6 mln t, tj. ok. 28% więcej od zbiorów 2007 r. i ok. 17% od średnich z wielolecia.

Skup zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) ze zbiorów 2008 r., w okresie lipiec-grudzień 2008 r.⁴ wyniósł 2952,6 tys. t, tj. o 3,1% mniej niż w analogicznym okresie 2007 r. Pszenicy skupiono 2039,4 tys. t (22,0% zbiorów), a żyta – 337,4 tys. t (9,8% zbiorów), tj. odpowiednio o 3,9% mniej i o 14,7% więcej niż przed rokiem. W grudniu ub. roku skupiono 289,9 tys. t zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), tj. więcej o 67,9% niż w tym samym miesiącu 2007 r., w tym pszenicy (227,8 tys. t) i żyta (26,4 tys. t) więcej odpowiednio o 77,5% i o 32,4%.

W okresie styczeń–czerwiec ub. roku ceny zbóż ze zbiorów w 2007 r. kształtowały się na wysokim poziomie. W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku ceny pszenicy w skupie i na targowiskach były wyższe o 40,4% i o 25,5%, a żyta stosownie o 22,2% i o 19,9%. Od maja ub. roku ceny zbóż zaczęły się obniżać. Największy sezonowy spadek cen skupu w okresie zniw odnotowano dla pszenicy w sierpniu (o 16,8%), a dla żyta – w lipcu (o 19,3%). W grudniu ub. roku, przy zwiększonej podaży ziarna, zahamowany został trwający od siedmiu miesięcy spadek cen skupu pszenicy (obserwowano wzrost o 2,3% do 47,06 zł/dt). Utrzymała się natomiast (notowana od maja ub. roku) tendencja spadkowa cen żyta, które w grudniu obniżyły się o 1,8% do 35,55 zł/dt. W obrocie targowiskowym ceny zbóż nadal obniżały się, przy czym miesięczny spadek cen pszenicy i żyta wynosił odpowiednio 2,2% i 3,2%. Grudniowa cena 1 dt pszenicy i żyta była znacznie niższa niż przed rokiem zarówno w skupie (odpowiednio o 41,5% i o 46,3%), jak i na targowiskach (odpowiednio o 24,9% i o 26,8%). W 2008 r. średnio za pszenicę w skupie płacono 66,43 zł/dt, a za żyto – 54,92 zł/dt, tj. mniej niż przed rokiem stosownie o 5,0% i o 9,0%. Na targowiskach przeciętne ceny pszenicy (82,82 zł/dt) i żyta (69,41 zł/dt), pomimo utrzymującej się w II półroczu ub. roku tendencji spadkowej, kształtowały się na poziomie wyższym (odpowiednio o 9,0% i o 5,1%) niż w 2007 r.

⁴ Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne.

Ceny **ziemniaków**, po dobrych zbiorach w 2007 r., utrzymywały się na niskim poziomie. W okresie styczeń-czerwiec 2008 r. ceny ziemniaków w skupie i na targowiskach były niższe odpowiednio o 24,9% i o 55,3% niż w tym samym okresie poprzedniego roku. W okresie lipiec-grudzień (z ubiegłorocznych zbiorów) skupiono 886,9 tys. t ziemniaków, tj. o 2,6% więcej niż w analogicznym okresie 2007 r. W grudniu ub. roku, przy sezonowym ograniczeniu skupu, przeciętna cena ziemniaków wzrosła w skali miesiąca o ponad 66% i była o ok. 7% wyższa niż przed rokiem. Na targowiskach ceny ziemniaków jadalnych po zbiorach były znacznie wyższe niż w analogicznym miesiącu 2007 r. W grudniu ub. roku za 1 dt ziemniaków jadalnych płacono ok. 73 zł, tj. więcej o 2,1% niż przed miesiącem i o 30,5% niż przed rokiem. Średnio w roku cena ziemniaków w skupie wyniosła 29,10 zł/dt, a na targowiskach – 63,40 zł/dt i była odpowiednio niższa o 0,9% i o 35,5% niż przed rokiem.

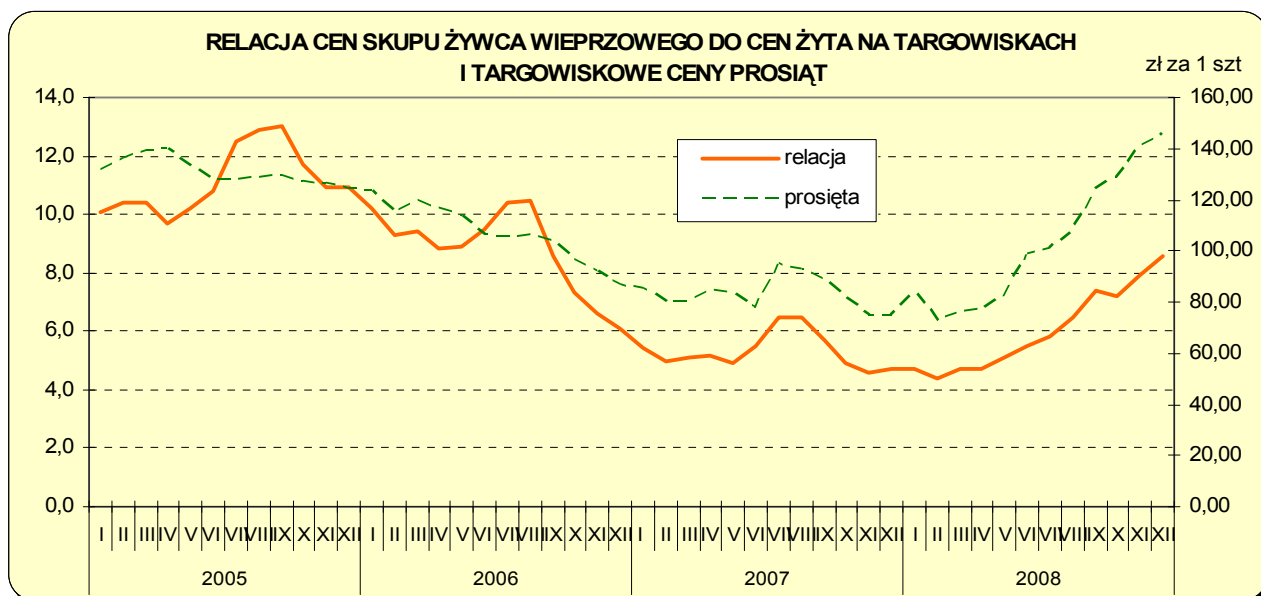
Sytuacja na rynkach podstawowych **produktów zwierzęcych**, przy zwiększonej podaży zbóż i spadku ich cen, kształtowała się pod wpływem głębokiego spadku poglobia trzody chlewnej, rosnącego zainteresowania odchowem bydła oraz dalszego rozwoju produkcji drobiarskiej.

Skup żywca rzeźnego kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	Styczeń–czerwiec 2008		Styczeń–grudzień 2008 ^{a)}	
	w tys. t	analogiczny okres ub. roku=100	w tys. t	analogiczny okres ub. roku=100
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) w wbc				
O g ó ł e m^{b)}	1475,7	99,3	2520,2	98,1
w tym:				
wołowy (łącznie z cielęcym)	146,2	85,2	225,9	85,2
wieprzowy	801,1	91,1	1298,7	90,1
drobiowy	523,5	122,0	988,7	115,6

^{a)} Za II półrocze dane meldunkowe. ^{b)} Wołowy, cielęcy, wieprzowy, barani, koński i drobiowy.

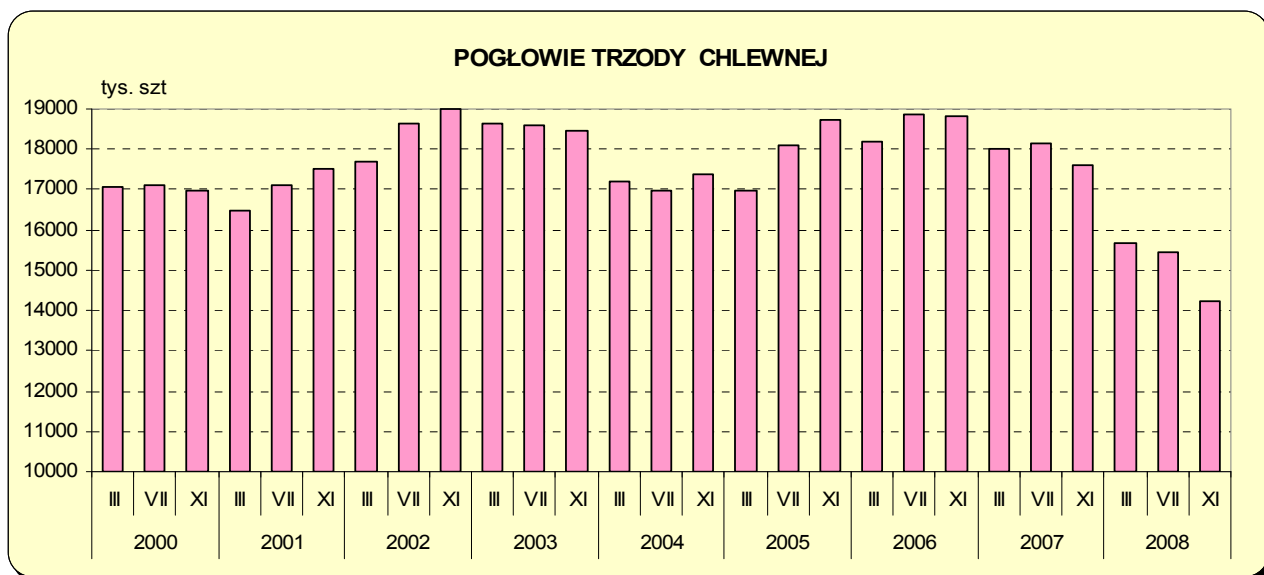
W 2008 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, skup żywca rzeźnego ogółem był o 1,9% mniejszy niż przed rokiem, w tym mniej skupiono żywca wieprzowego – o ok. 10% i żywca wołowego – o ok. 15%. Znacznie wyższy niż przed rokiem (o ok. 16%) był natomiast skup żywca drobiowego. W wyniku zmniejszającej się krajowej produkcji trzody, ceny żywca wieprzowego wykazywały tendencję rosnącą. Notowania żywca były najwyższe na obu rynkach we wrześniu ub. roku – płacono ponad 4,6 zł/kg, tj. o ok. 14% więcej niż przed rokiem. Po sezonowym spadku cen żywca wieprzowego w pierwszych dwóch miesiącach IV kwartału ub. roku, w grudniu przy skupie wynoszącym 84,9 tys. t, ceny żywca w skupie i na targowiskach wzrosły w ujęciu miesięcznym (odpowiednio o 5,2% i o 1,2%) i rocznym (odpowiednio o 34,1% i o 23,2%). Średnio w 2008 r. za 1 kg żywca wieprzowego płacono w skupie 3,98 zł, a na targowiskach 4,06 zł, tj. więcej odpowiednio o 15,6% i o 13,1% niż w 2007 r. Przy jednoczesnym wzroście cen żywca wieprzowego i spadku cen zbóż, opłacalność tuczu trzody chlewnej stopniowo poprawiała się. Relacja ceny skupu 1 kg żywca wieprzowego do ceny żyta w obrocie targowiskowym w grudniu ub. roku wyniosła 8,6 (wobec 7,9 przed miesiącem i 4,7 przed rokiem) i po raz pierwszy od września 2006 r. była korzystna dla producentów trzody. W warunkach stopniowej poprawy opłacalności tuczu, przy ograniczonej podaży, od marca ub. roku rosły ceny prosiąt. W grudniu ub. roku średnia cena prosięcia do dalszego chowu w obrocie targowiskowym (ok. 146 zł) była wyższa o 3,8% niż przed miesiącem i o 94,2% niż przed rokiem. Średnio w 2008 r. za 1 prosię płacono ok. 103 zł, tj. o 24,0% więcej niż w 2007 r.

Według kolejnych badań reprezentacyjnych **pogłowie trzody chlewnej** kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	Marzec 2008		Lipiec 2008		Listopad 2008 ^{a)}		
	w tys. szt	rok poprzedni= =100	w tys. szt	rok poprzedni= =100	w tys. szt	rok poprzedni= =100	w %
O g ó ł e m	15687,2	87,0	15425,3	85,1	14242,3	80,8	100,0
Prosięta do 20 kg.....	4791,7	85,2	4708,0	82,7	4295,4	77,5	30,2
Warchlaki od 20 kg do 50 kg.....	4384,7	89,2	4213,6	89,2	3777,7	84,7	26,5
Trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej:							
na ubój.....	5050,7	89,2	5102,9	86,5	4855,3	81,0	34,1
na chów.....	1460,1	80,3	1400,8	77,2	1313,9	80,6	9,2
w tym lochy.....	1423,3	80,4	1366,8	77,3	1278,8	80,6	9,0
w tym prośne.....	918,3	80,7	853,7	76,3	822,5	82,4	5,8

a) Dane wstępne.

Od 2006 r., w wyniku przedłużającego się okresu bardzo niskiej opłacalności produkcji trzody chlewnej, nasilała się tendencja spadkowa w chowie tego gatunku. W końcu marca 2008 r., w porównaniu z wynikami badania sprzed roku, pogłowie trzody zmniejszyło się o ok. 2,3 mln szt do ok. 15,7 mln szt, tj. do stanu najniższego od 1983 r. Wyniki lipcowego i listopadowego badania **pogłowia trzody chlewnej** wskazywały na pogłębienie negatywnych tendencji spadkowych w chowie tego gatunku. Według stanu w końcu listopada ub. roku pogłowie trzody chlewnej wynosiło 14,2 mln szt, i było o ok. 3,4 mln szt, tj. o 19,2% mniejsze niż przed rokiem. Redukcję pogłowia odnotowano w każdej z grup wagowo-użytkowych. Pogłowie loch na chów, którego wielkość świadczy o nastawieniach produkcyjnych w chowie trzody i jednocześnie określa aktualne możliwości reprodukcyjne stada, zmniejszyło się do 1278,8 tys. szt, w tym loch prośnych do 822,5 tys. szt, tj. w porównaniu do stanu sprzed roku odpowiednio o 19,4% i o 17,6%. Prosiąt było mniej o 2,5%, warchlaków o 15,3%, a tuczników o 19,0%.

Przy wysokiej krajowej podaży **żywcza drobiowego**, po okresie wzrostu cen drobiu rzeźnego trwającym od lutego do lipca ub. roku, do końca ub. roku ceny drobiu rzeźnego wykazywały

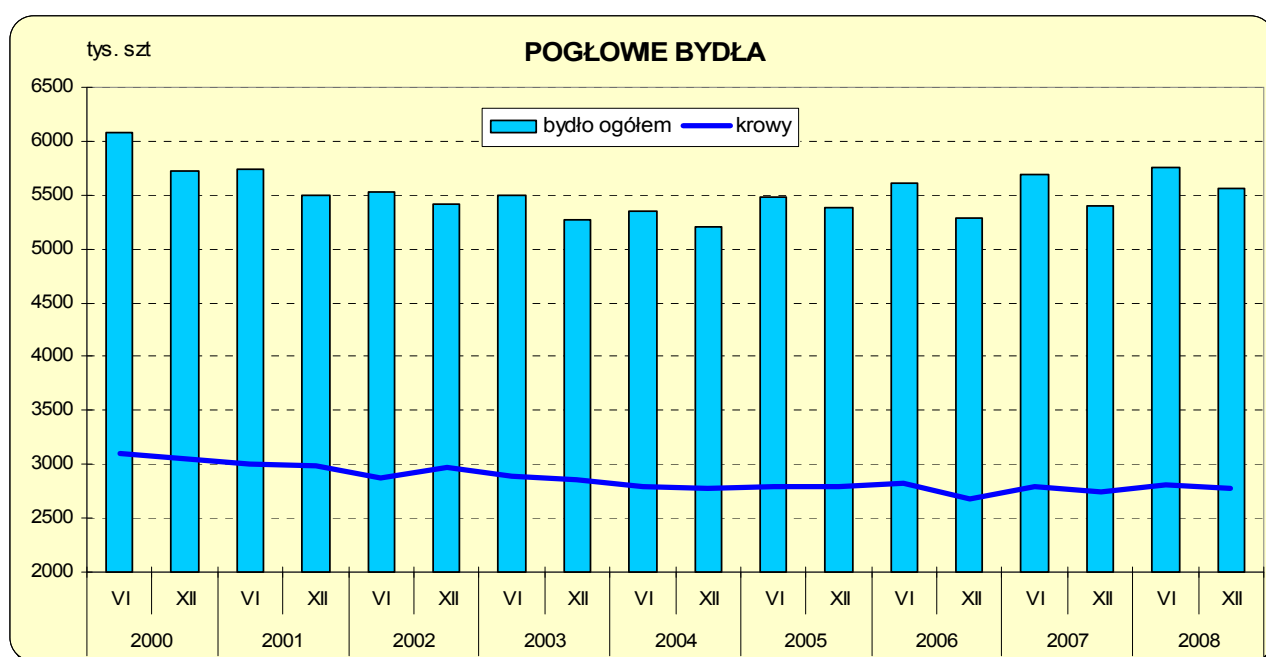
tendencję spadkową. W grudniu ub. roku, przy skupie żywca drobiowego (73,5 tys. t) większym o 3,3% niż przed miesiącem i o 11,9% niż przed rokiem, ceny żywca drobiowego (3,15 zł/kg) były niższe w skali miesiąca (o 4,3%) i roku (o 4,4%). W 2008 r. średnia cena skupu drobiu rzeźnego wynosiła 3,48 zł/kg i była o 1,4% niższa niż w 2007 r.

W kolejnych miesiącach 2008 r., przy obniżonej podaży, **ceny bydła rzeźnego** na obu rynkach wykazywały tendencję rosnącą. W grudniu ub. roku przy skupie żywca wołowego (13,5 tys. t) nieznacznie mniejszym niż w poprzednim miesiącu (o 0,7%) i o 2,4% większym niż przed rokiem, odnotowano niewielki wzrost cen bydła rzeźnego (o 1,0%) i młodego bydła rzeźnego (o 1,8%) do poziomu wyższego niż przed rokiem odpowiednio o 5,6% i o 8,1%. Na targowiskach ceny bydła były niższe niż w listopadzie (o 1,6%) i o 1,6% wyższe niż w grudniu 2007 r. Średnia roczna cena skupu żywca wołowego (4,05 zł/kg) i młodego bydła rzeźnego (4,39 zł/kg) była wyższa niż w 2007 r. odpowiednio o 1,8% i o 2,9 %. W obrocie targowiskowym średnio za 1 kg żywca wołowego (4,40 zł) i młodego bydła rzeźnego (4,82 zł) płacono odpowiednio o 2,1% i o 0,8% więcej niż przed rokiem.

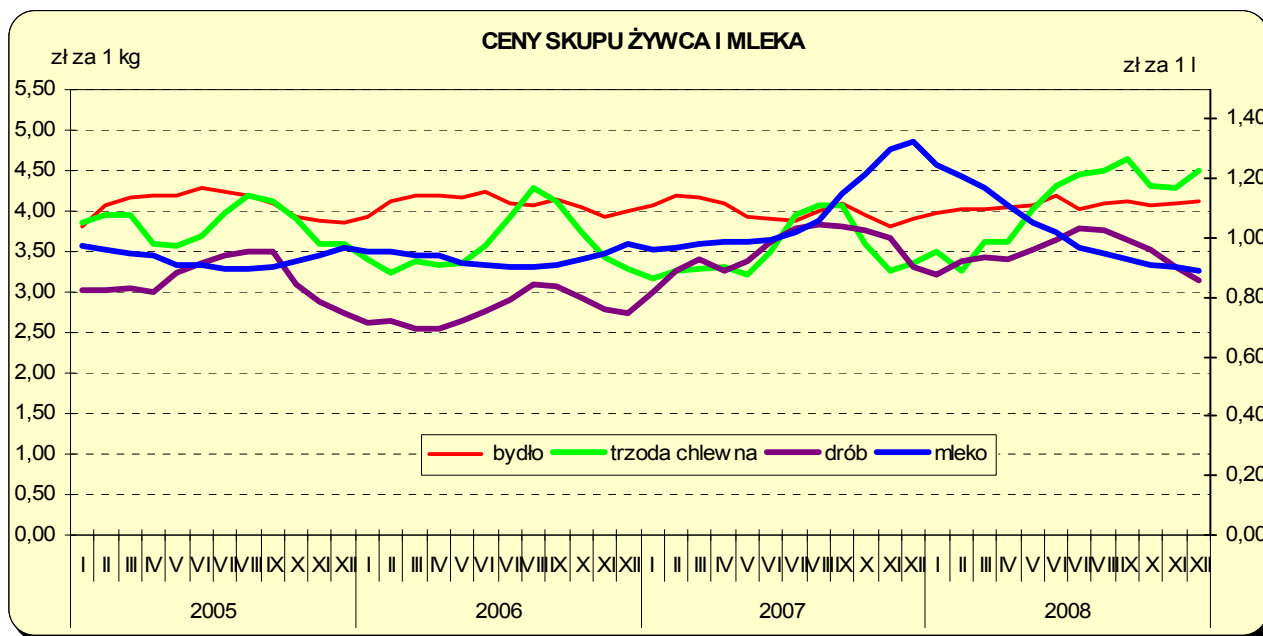
Według wyników badań reprezentacyjnych **pogłowie bydła** w 2008 r. kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	Czerwiec 2008			Grudzień 2008 ^{a)}		
	w tys. szt	rok poprzedni=100	w %	w tys. szt	rok poprzedni=100	w %
O g ó ł e m	5756,7	101,1	100,0	5563,6	102,9	100,0
Cielęta poniżej 1 roku.....	1501,7	101,9	26,1	1385,3	103,0	24,9
Młode bydło od 1 do 2 lat...	1102,2	102,8	19,1	1095,5	104,0	19,7
Bydło 2-letnie i starsze	3152,8	100,1	54,8	3082,8	102,5	55,4
w tym krowy	2806,5	100,7	48,8	2772,0	101,2	49,8

a) Dane wstępne.

Od 2005 r. widoczny jest powolny wzrost pogłowia bydła. W grudniu 2008 r. **pogłowie bydła** ogółem liczyło 5563,6 tys. szt i było o 2,9% większe niż przed rokiem. Wzrost pogłowia odnotowano we wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych, przy czym w największym stopniu wzrosła populacja młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 4,0%) i cieląt (o 3,0%).

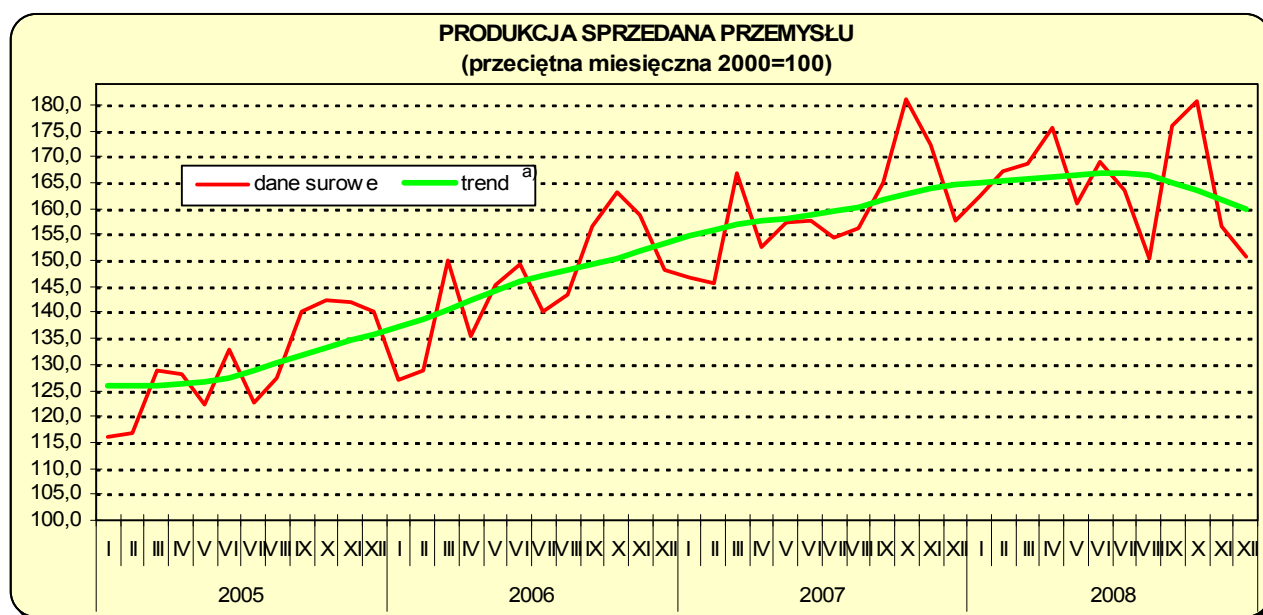
W 2008 r. dostawy **mleka surowego do skupu** wyniosły 8614,2 mln l i były o 4,2% większe niż w 2007 r. Przy zwiększonej podaży, od stycznia ub. roku **ceny mleka** obniżały się. W grudniu ub. roku, przy skupie mleka (674,7 tys. l) większym o 4,2% niż w listopadzie i o 5,4% niż przed rokiem, pogłębiła się tendencja spadkowa cen mleka. Przeciętna cena za 100 l surowca wynosiła 88,97 zł i była niższa o 1,4% niż przed miesiącem i o 32,7% niż w grudniu 2007 r. Średnio w roku za skupowane mleko płacono ok. 102 zł/hl, tj. o 4,5% mniej niż przed rokiem.

W 2008 r. w obrocie targowiskowym średnia cena krowy dojnej (ok. 2484 zł) i jałówki jednorocznej (ok. 1551 zł) była wyższa niż przed rokiem odpowiednio o 5,1% i o 1,8%.

Przemysł

Produkcja sprzedana przemysłu⁵ w 2008 r. ukształtowała się na poziomie wyższym niż przed rokiem, jednak tempo wzrostu było najwolniejsze od 2002 r. Po znacznym wzroście w dwóch pierwszych kwartałach ub. roku i słabszym – w trzecim kwartale, w okresie październik–grudzień odnotowano spadek produkcji w skali roku.

^{a)} Do przeprowadzenia dekompozycji szeregu miesięcznych indeksów produkcji sprzedanej przemysłu ogółem (przeciętna miesięczna 2000=100) i wyodrębnienia długookresowej tendencji rozwojowej (trend) wykorzystuje się pakiet STATISTICA (stosując metodę miesięcznej korekcji sezonowej X-11 z uwzględnieniem wpływu efektu kalendarza).

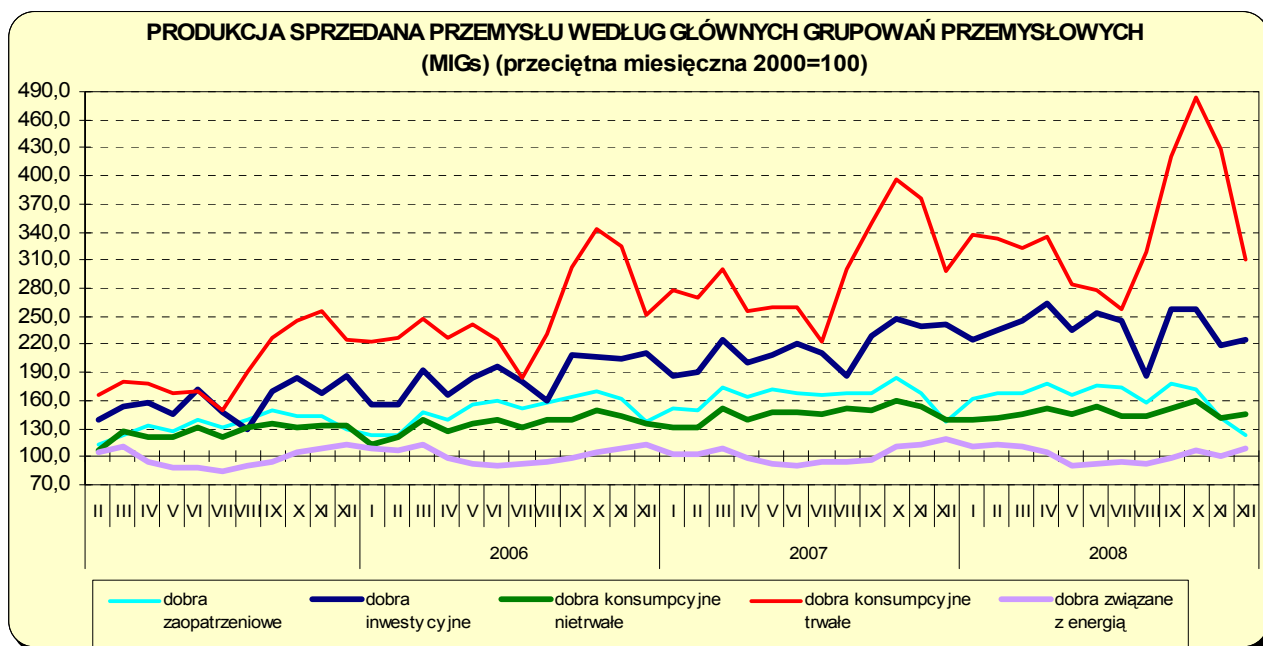
Szacuje się, że **produkcja sprzedana przemysłu** ogółem w 2008 r. była o 3,3% wyższa niż w roku poprzednim (w 2007 r. – wzrost o 11,2%).

Produkcja sprzedana przemysłu w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w 2008 r. ukształtowała się na poziomie o 3,5% wyższym niż przed rokiem (w 2007 r. wzrost wyniósł 9,8%). W przetwórstwie przemysłowym sprzedaż zwiększyła się o 4,0% (w 2007 r. o 10,9%), w górnictwie – o 2,8% (wobec spadku o 0,3% przed rokiem). Obniżyła się natomiast sprzedaż w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę – o 1,7% (wobec wzrostu o 1,9% w 2007 r.).

W grudniu 2008 r. produkcja sprzedana przemysłu zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 4,4%. Spadek wystąpił we wszystkich sekcjach przemysłu, najgłębszy – w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, wodę (o 9,1%). Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym, spadek produkcji sprzedanej przemysłu wyniósł w ujęciu rocznym 7,4% (wobec wzrostu o 6,6% przed rokiem), a w porównaniu z poprzednim miesiącem – 2,3%.

⁵ Dane dla przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Spośród głównych grupowań przemysłowych⁶, w 2008 r. najszybciej rosła sprzedaż w przedsiębiorstwach produkujących głównie dobra konsumpcyjne trwałe – wzrost o 15,2% oraz inwestycyjne – o 10,4%. Nieznacznie zwiększyła się również sprzedaż w jednostkach związanych z energią (o 0,5%) oraz dóbr zaopatrzeniowych (o 0,1%). Niewielki spadek sprzedaży wystąpił w przedsiębiorstwach produkujących dobra konsumpcyjne nietrwałe (o 0,4%).

W działach i grupach przemysłowych wytwarzających produkty uznawane za **nośniki postępu technicznego** (w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 49 osób) wzrost produkcji sprzedanej wyniósł 12,4% (wobec 14,0% w 2007 r.). Istotny wpływ na dynamikę produkcji w tej grupie miała sprzedaż sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych. Udział nośników postępu technicznego w ogólnej wartości produkcji sprzedanej przedsiębiorstw przemysłowych (w cenach bieżących) wzrósł z 16,2% w 2007 r. do 16,5%.

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, była w 2008 r. o 1,1% wyższa niż przed rokiem, przy większym o 2,4% przeciętnym zatrudnieniu oraz wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 9,5%.

⁶ Grupowania przedsiębiorstw na wytwarzające głównie dobra inwestycyjne, konsumpcyjne nietrwałe i trwałe, zaopatrzeniowe oraz związane z energią (ang. MIGs – Main Industrial Groupings) dokonano zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 586/2001 z dnia 26 marca 2001 r. dotyczącym przepisów wykonawczych do Rozporządzenia Rady (WE) nr 1165/98 w sprawie statystyki krótkookresowej.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2007					2008					2007	
	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100										struktura w %	
Przemysł	109,8	113,0	108,5	108,1	109,6	108,5	108,5	103,3	94,8	103,5	100,0	100,0
górnictwo	99,7	97,7	102,8	99,3	99,1	100,1	106,9	106,0	98,4	102,8	5,0	4,6
przetwórstwo przemysłowe	110,9	116,2	109,7	109,2	109,1	108,6	108,9	103,5	95,7	104,0	85,2	85,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	101,9	92,5	96,1	98,2	119,9	110,4	102,6	98,9	84,7	98,3	9,8	9,7
Z przemysłu ogółem - działy:												
górnictwo węgla kamiennego i brunatnego; wydobywanie torfu	93,3	91,2	96,2	93,9	92,3	97,7	107,5	104,9	91,4	100,1	3,0	2,5
produkcja artykułów spożywczych i napojów	107,3	107,0	104,6	112,1	105,5	107,1	107,7	97,0	93,3	101,0	16,7	17,1
włókiennictwo	109,3	110,7	106,9	109,5	110,1	101,9	98,7	90,9	80,9	93,0	1,0	1,2
produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny	112,7	119,1	108,4	117,7	106,5	102,0	96,4	96,1	91,1	96,4	2,5	2,7
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	99,4	98,9	101,5	98,3	99,1	109,0	106,9	105,3	98,9	104,9	6,6	5,5
produkcja wyrobów chemicznych	102,6	113,9	106,8	90,2	100,5	97,1	94,9	108,1	86,3	96,3	5,6	5,8
produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	113,7	125,3	115,4	108,9	107,5	110,2	104,6	105,9	102,5	105,7	4,9	5,0
produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	112,4	148,0	116,4	102,4	98,5	110,4	98,3	105,6	101,6	103,7	4,5	4,5
produkcja metali	106,3	115,3	108,6	98,1	103,9	101,7	108,1	108,4	65,5	96,2	4,7	5,0
produkcja wyrobów z metali	117,0	129,4	117,0	111,8	113,0	111,3	113,2	101,1	97,8	105,5	6,2	6,1
produkcja maszyn i urządzeń	127,0	127,0	122,9	125,3	131,7	120,3	123,9	115,6	110,7	117,1	5,9	5,5
produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	116,1	122,8	115,5	116,4	110,8	101,1	108,9	95,0	87,4	97,8	3,1	3,5
produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych	114,5	115,0	105,7	124,0	113,3	121,8	114,4	119,8	141,5	126,1	2,1	1,9
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	113,8	116,6	109,1	110,1	119,2	118,3	124,1	105,6	85,6	107,8	9,5	9,6
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	106,5	104,9	129,1	100,9	97,1	115,7	104,5	111,0	111,1	110,3	1,5	1,5
produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna	108,6	118,9	102,9	113,8	100,9	98,0	102,8	101,9	85,9	96,8	3,2	3,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	102,0	92,0	95,7	98,1	121,7	110,8	102,7	97,7	83,6	97,8	9,0	8,9

Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w 2008 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wystąpił w 18 spośród 29 działów przemysłu, co stanowiło 69,0% wartości produkcji przemysłowej ogółem. Biorąc pod uwagę działy o znaczącym udziale w sprzedaży, największy wzrost zanotowano w produkcji m.in.:

- maszyn i urządzeń – o 17,1% (m.in. w produkcji pozostałego sprzętu gospodarstwa domowego – o 26,1%, pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia – o 21,6%),
- pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – o 7,8% (m.in. w produkcji nadwozi pojazdów samochodowych; produkcji przyczep i naczep – o 25,9%),
- wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych – o 5,7% (m.in. w produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych – o 8,0%),
- wyrobów z metali – o 5,5% (m.in. w produkcji metalowych elementów konstrukcyjnych – o 11,0%, obróbce metali i nakładaniu powłok na metale; obróbce mechanicznej elementów metalowych – o 10,8%),
- koksu i produktów rafinacji ropy naftowej – o 4,9% (m.in. w wytwarzaniu i przetwarzaniu produktów rafinacji ropy naftowej – o 7,0%).

W produkcji artykułów spożywczych i napojów, mającej największy udział w produkcji sprzedanej przemysłu, wzrost wyniósł 1,0%, w tym w wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – 9,8%, w produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – 9,5%, w przetwarzaniu i konserwowaniu ryb i pozostałych produktów rybactwa – 6,7%, w produkcji, przetwórstwie i konserwowaniu mięsa i wyrobów z mięsa – 6,1% oraz w produkcji napojów – 5,4%. Spadek zanotowano w przetwórstwie owoców i warzyw – o 8,3%, w produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 2,3%, gotowych pasz dla zwierząt – o 2,2% oraz w wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – o 0,7%.

Niższa niż w 2007 roku była produkcja m.in.: metali – o 3,8%, wyrobów chemicznych – o 3,7%, mebli; pozostałej działalności produkcyjnej – o 3,2% oraz maszyn i aparatury elektrycznej – o 2,2%.

W przetwórstwie przemysłowym w 2008 r. w ujęciu rocznym wzrósł udział m.in. produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (z 5,5% do 6,6%), produkcji maszyn i urządzeń (z 5,5% do 5,9%), natomiast zmniejszył się – m.in. produkcji artykułów spożywczych i napojów (z 17,1% do 16,7%), produkcji maszyn i aparatury elektrycznej (z 3,5% do 3,1%) oraz produkcji metali (z 5,0% do 4,7%).

Z obserwowanych w 2008 r. 240 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 86 była wyższa niż przed rokiem, w tym m.in. węgla brunatnego, produktów uboju bydła i cieląt, mięsa drobiowego, wódki czystej, papierosów, obuwia, olejów napędowych i opałowych, cementu,

maszyn pralniczych automatycznych, odbiorników telewizyjnych, samochodów osobowych, ciężarowych i ciągników drogowych. Niższa niż przed rokiem była natomiast produkcja 153 wyrobów i grup wyrobów, w tym m.in. węgla kamiennego, gazu ziemnego, produktów uboju trzody chlewnej, mleka, płyt pilśniowych, koksu, nawozów azotowych i fosforowych, opon, ciągników rolniczych, chłodziarek i zamrażarek, odkurzaczy, akumulatorów kwasowo-ołowiowych, aparatów telefonicznych, wagonów kolejowych towarowych, rowerów, energii elektrycznej.

Słabnąca dynamika sprzedaży oraz wzrost kosztów wpływały na pogorszenie utrzymującej się od kilku lat korzystnej sytuacji finansowej przedsiębiorstw przemysłowych.

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w styczniu br. w przetwórstwie przemysłowym kształtuje się nadal na poziomie ujemnym, niższym niż przed miesiącem. W najbliższych trzech miesiącach prognozowane jest zmniejszenie portfela zamówień krajowych i zagranicznych oraz produkcji, chociaż w stopniu nieco mniejszym niż w grudniu ub. roku. Zdaniem przedsiębiorców ceny wyrobów gotowych mogą spadać w tempie wolniejszym niż przed miesiącem. Oczekiwania dotyczące sytuacji finansowej są negatywne, zbliżone do notowań z grudnia ub. roku. Trzymiesięczna prognoza zatrudnienia jest pesymistyczna; przewiduje się, że skala zwolnień pracowników będzie nieco większa niż oceniano przed miesiącem.

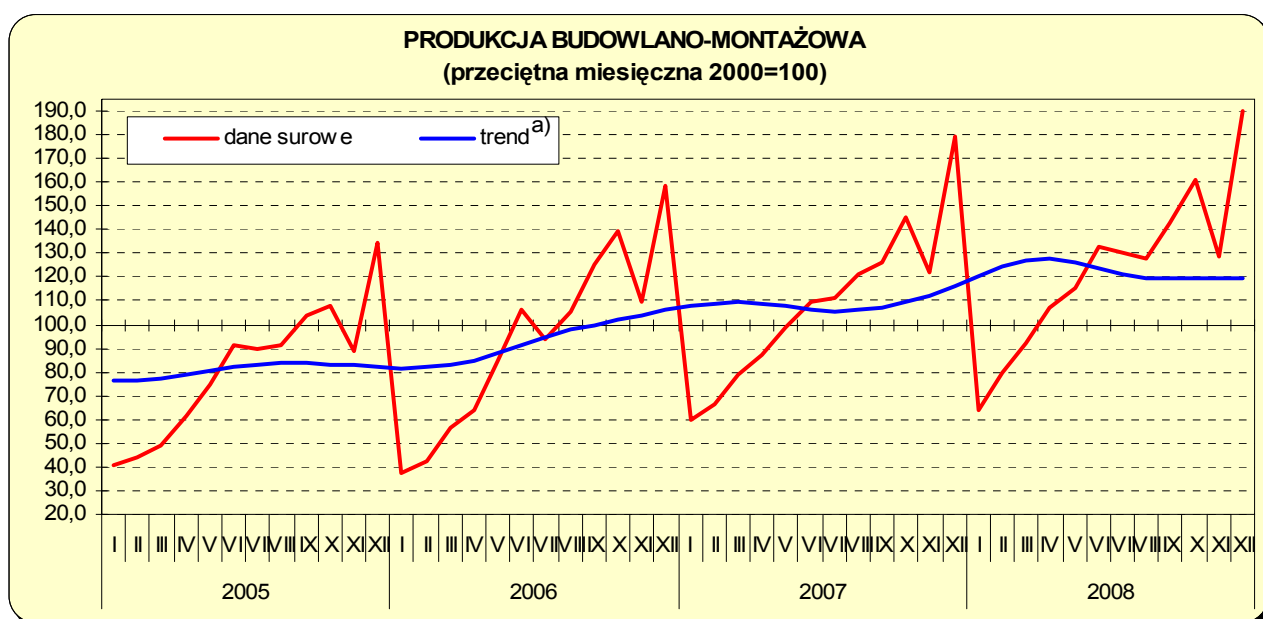
Stan zapasów wyrobów gotowych w styczniu br. uznawany jest za nadmierny. Nadwyżki występują m.in. w produkcji wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych, drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny, ale także w produkcji wyrobów chemicznych oraz metali.

W styczniu br. wykorzystanie mocy produkcyjnych w przetwórstwie przemysłowym jest szacowane na ok. 73% – najniżej od kwietnia 2003 r. W największym stopniu w ujęciu rocznym zmniejszyło się wykorzystanie mocy produkcyjnych m.in. w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, metali, a także w produkcji drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny.

Wśród barier ograniczających bieżącą działalność przedsiębiorstw w styczniu br., w ujęciu rocznym sygnalizowano wzrost nasilenia przeszkód związanych m.in. z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej, niedostatecznym popytem na rynkach krajowym i zagranicznym. Natomiast w największym stopniu zmniejszyła się intensywność odczuwania bariery wynikającej z niedoboru wykwalifikowanych pracowników, wysokiego obciążenia na rzecz budżetu, niejasnych i niespójnych przepisów prawnych.

Budownictwo

Szacuje się, że w 2008 r. produkcja budowlano-montażowa zrealizowana systemem zleceńiowym przez wszystkie przedsiębiorstwa budowlane (tj. łącznie z jednostkami o liczbie pracujących do 9 osób) była wyższa niż przed rokiem o ok. 11%. Podobnie jak w latach poprzednich, w strukturze produkcji budowlano-montażowej ogółem największy udział stanowiły roboty wykonane przez przedsiębiorstwa będące własnością krajowych osób fizycznych (wzrost udziału z 66% do ok. 72%) oraz wykonywane przez prywatne spółki krajowe (spadek udziału z 22% do ok. 18%).

a) Do przeprowadzenia dekompozycji szeregu miesięcznych indeksów produkcji budowlano-montażowej ogółem (przeciętna miesięczna 2000=100) i wyodrębnienia długookresowej tendencji rozwojowej (trend) wykorzystuje się pakiet STATISTICA (stosując metodę miesięcznej korekcji sezonowej X-11 z uwzględnieniem wpływu efektu kalendarza).

W 2008 r. notowano nadal wysokie, chociaż nieco wolniejsze niż w poprzednich dwóch latach, tempo wzrostu produkcji budowlano-montażowej w skali roku zrealizowanej na terenie kraju przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Sprzedaż była o 12,9% wyższa niż w 2007 r. (wobec wzrostu o 15,7% przed rokiem). Szybszy wzrost miał miejsce w sprzedaży robót o charakterze remontowym (20,5%), niż inwestycyjnym (o 9,9%). Udział robót inwestycyjnych w produkcji budowlano-montażowej ogółem zmniejszył się w porównaniu z 2007 r. o 1,9 pkt proc. do 70,1%.

W 2008 r. przeciętne zatrudnienie w budownictwie rosło w ujęciu rocznym w tempie obserwowanym przed rokiem (9,1%), przy wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 12,9% (w 2007 r. – o 15,5%).

W grudniu ub. roku produkcja była wyższa niż przed rokiem - o 6,1%. Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym wzrost w skali roku wyniósł 7,9%, natomiast w porównaniu z listopadem 2008 r. produkcja zwiększyła się o 2,0%.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej w jednostkach budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2007				2008					2007	
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	XII	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100									struktura w %	
O g ó ł e m	151,1	130,2	120,2	115,7	117,4	118,2	115,5	112,9	106,1	100,0	100,0
z tego roboty budowlane o charakterze:											
inwestycyjnym	148,9	128,6	121,8	118,3	117,2	118,7	113,6	109,9	100,2	70,1	72,0
remontowym	157,4	134,5	116,5	109,5	117,8	116,9	120,5	120,5	121,0	29,9	28,0
Z ogółem – grupy przedsiębiorstw:											
przygotowanie terenu pod budowę	136,6	125,7	135,4	130,6	163,9	140,2	132,4	127,2	165,3	2,1	1,9
wznoszenie budynków i budowli; inżynieria lądowa i wodna	154,9	131,5	120,3	115,4	115,6	116,9	114,6	112,2	104,5	83,8	84,3
wykonywanie instalacji budowlanych	136,5	124,6	119,4	116,4	122,0	121,6	116,6	114,1	109,8	12,2	12,1
wykonywanie robót budowlanych wykończeniowych	110,2	106,2	106,2	109,0	127,7	139,2	137,0	123,8	118,6	1,7	1,5

W 2008 r. wzrost sprzedaży robót w ujęciu rocznym obserwowano we wszystkich grupach przedsiębiorstw budowlanych, w tym największy w jednostkach zajmujących się głównie przygotowaniem terenu pod budowę oraz wykonujących głównie roboty budowlane wykończeniowe, przy czym udział tych grup w produkcji budowlano-montażowej jest niewielki.

Sprzedaż zwiększyła się w znaczącym stopniu również w podmiotach wykonujących głównie instalacje budowlane, w tym najwyższy wzrost sprzedaży robót wystąpił w przedsiębiorstwach specjalizujących się w wykonywaniu instalacji elektrycznych (o ponad 16%) oraz wykonujących głównie instalacje ciepłne, wodne, wentylacyjne i gazowe (o ponad 15%). W pozostałych obszarach notowano: wzrost o ponad 3% – w podmiotach wykonujących pozostałe instalacje budowlane oraz spadek o ok. 3% – w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie robotami budowlanymi izolacyjnymi.

Wśród podmiotów zajmujących się głównie wznoszeniem budynków i budowli; inżynierią lądową i wodną zwiększenie sprzedaży robót notowano we wszystkich klasach, w tym w jednostkach budujących głównie obiekty inżynierii wodnej (o ok. 24%), specjalizujących się

w robotach budowlanych drogowych (o ponad 19%) oraz w podmiotach wykonujących głównie konstrukcje i pokrycia dachowe (o ok. 12%). W przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budownictwem ogólnym i inżynierią lądową produkcja była wyższa niż przed rokiem o ponad 9%, a w wykonujących głównie specjalistyczne roboty budowlane - o ponad 3%.

W 2008 r. w strukturze produkcji budowlano-montażowej ogółem wyższy niż przed rokiem był udział budynków mieszkalnych. Zmniejszył się w skali roku udział obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Obniżył się również, choć w nieco mniejszym stopniu, udział budynków niemieszkalnych.

Struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej wg rodzajów obiektów budowlanych przedstawiała się następująco:

Rodzaje obiektów	Struktura (w %)	
	2007	2008
O g ó ł e m	100,0	100,0
Budynki razem	47,8	48,7
budynki mieszkalne	16,1	17,4
w tym:		
mieszkalne jednorodzinne	1,5	1,8
o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	13,4	13,9
budynki niemieszkalne	31,7	31,3
w tym:		
biurowe	3,5	3,7
handlowo-usługowe	6,6	7,0
przemysłowe i magazynowe	13,3	11,4
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	5,3	5,4
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	52,2	51,3
w tym:		
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	21,1	19,8
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych	3,0	3,2
mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	3,0	3,2
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie energetyczne przesyłowe	5,1	5,4
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	9,9	10,4
oczyszczalnie wód i ścieków	1,8	1,6
kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	4,9	4,6
obiekty pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane	2,0	2,4

W okresie trzech kwartałów 2008 r. sytuacja finansowa przedsiębiorstw w budownictwie⁷ kształtowała się korzystniej niż w analogicznym okresie ub. roku. Znacznie wyższy niż przed rokiem był wynik finansowy brutto i netto. Przychody rosły szybciej niż koszty, w wyniku czego

⁷ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

poprawie uległy wskaźniki rentowności oraz wskaźnik poziomu kosztów, które były korzystniejsze niż przeciętnie dla ogółu przedsiębiorstw niefinansowych.

W styczniu br. **wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury** w budownictwie kształtuje się na poziomie ujemnym, znacznie niższym niż przed miesiącem i najniższym od lutego 2004 r. Przedsiębiorstwa przewidują ograniczanie portfela zamówień i produkcji budowlano-montażowej, w skali większej niż prognozowano przed miesiącem. Przewidywania dotyczące sytuacji finansowej są również pesymistyczne i gorsze od formułowanych w grudniu 2008 r. Przedsiębiorcy przewidują, że w najbliższych trzech miesiącach ceny realizacji robót budowlano-montażowych mogą spadać szybciej niż prognozowano przed miesiącem.

Wykorzystanie mocy produkcyjnych w budownictwie, szacowane w styczniu br. na ok. 77%, jest najniższe od kwietnia 2006 r. Największe wykorzystanie mocy produkcyjnych (blisko 84%) obserwuje się w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 249 osób, a wśród grup przedsiębiorstw budowlanych – w podmiotach wykonujących głównie instalacje budowlane (ok. 80%).

W styczniu br. wśród barier w prowadzeniu działalności budowlanej przedsiębiorstwa najczęściej wskazują koszty zatrudnienia oraz konkurencję ze strony innych firm (choć jej znaczenie obniżyło się w porównaniu z grudniem ub. roku). W ujęciu rocznym istotnie wzrosła dotkliwość niedostatecznego popytu oraz trudności z uzyskaniem kredytu. Zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do poprzedniego miesiąca w znacznym stopniu zmniejszyła się uciążliwość niedoboru wykwalifikowanych pracowników.

Budownictwo mieszkaniowe

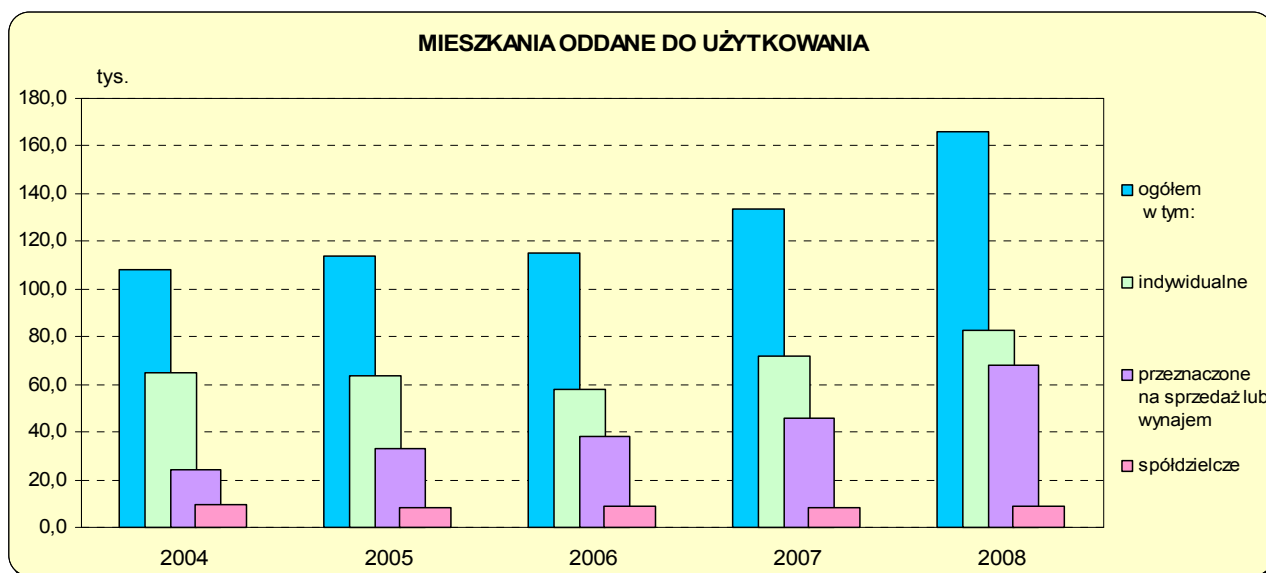
Według wstępnych danych⁸, w 2008 r. **oddano do użytkowania** 165,8 tys. mieszkań (tj. o 24,0% więcej niż przed rokiem). Największy wzrost w ujęciu rocznym odnotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem - o 48,7%. Wyższa niż przed rokiem była również liczba mieszkań zrealizowanych w budownictwie indywidualnym – o 15,3%, komunalnym – o 15,7% oraz zakładowym – o 21,0%. Spadek liczby przekazanych mieszkań odnotowano w budownictwie społecznym czynszowym – o 37,8%. W porównaniu z 2007 r. znacząco zwiększył się w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania udział budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (o 6,8 pkt proc. do 40,9%), a zmniejszył się - indywidualnego (o 3,7 pkt proc. do 49,9%).

---

⁸ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

W 2008 r. efekty budownictwa mieszkaniowego we wszystkich województwach były lepsze niż przed rokiem. Najbardziej zwiększyła się liczba mieszkań oddanych do użytkowania w województwie mazowieckim (o 26,9% do 38,4 tys.), małopolskim (o 28,4% do 15,9 tys.) oraz dolnośląskim (o 38,5% do 12,6 tys. mieszkań). Najniższy wzrost notowano w województwie podkarpackim – o 5,8% do 5,6 tys.

W grudniu ub. roku oddano do użytkowania 31,0 tys. mieszkań, tj. o 80,3% więcej w skali roku, w tym blisko 2-krotny wzrost liczby przekazanych mieszkań notowano w budownictwie indywidualnym (do 18,1 tys. mieszkań) oraz przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (do 11,1 tys. mieszkań). Lepsze niż przed rokiem efekty obserwowano również w budownictwie zakładowym, w którym zrealizowano 138 mieszkań (wobec 104 w grudniu 2007 r.). Mniejszą niż przed rokiem liczbę mieszkań przekazano w budownictwie spółdzielczym – 937 (wobec 1048 w grudniu 2007 r.), społecznym czynszowym – 455 (wobec 696) oraz komunalnym – 337 (wobec 436).

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania oraz ich przeciętna powierzchnia użytkowa kształtowały się następująco:

Formy budownictwa mieszkaniowego	2007				2008			
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	2006=100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	2007=100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²
Ogółem	133698	100,0	115,9	105,6	165833	100,0	124,0	104,5
indywidualne.....	71643	53,6	124,4	142,3	82633	49,9	115,3	142,8
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.....	45653	34,1	120,3	67,0	67871	40,9	148,7	69,1
spółdzielcze.....	8240	6,2	91,2	55,9	8687	5,2	105,4	59,0
społeczne czynszowe.....	5281	4,0	87,8	50,5	3286	2,0	62,2	50,7
komunalne.....	2452	1,8	54,3	44,7	2837	1,7	115,7	45,8
zakładowe	429	0,3	178,0	72,0	519	0,3	121,0	63,4

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego w 2008 r. wyniosła 104,5 m² i była o 1,1 m² mniejsza niż przed rokiem.

W 2008 r. wydano **pozwolenia na budowę** 230,1 tys. mieszkań (o 7,1% mniej niż w 2007 r.). Niższa niż przed rokiem była również liczba mieszkań **rozpoczętych** (o 5,6%) i wyniosła 174,7 tys.

Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia oraz których budowę rozpoczęto kształtowały się następująco:

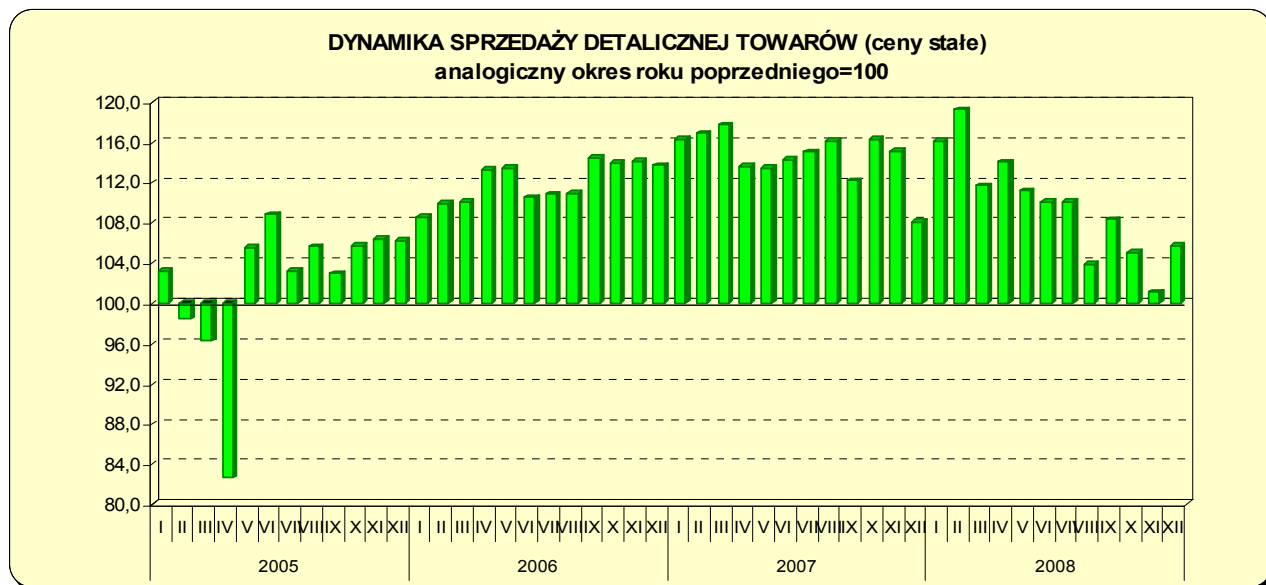
Formy budownictwa	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	2008					
	w liczbach bezwzględ- nych	struktura w %	2007=100	w liczbach bezwzględ- nych	struktura w %	2007=100
Ogółem	230146	100,0	92,9	174686	100,0	94,4
indywidualne	113226	49,2	102,5	96346	55,1	105,1
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	101139	43,9	86,1	67018	38,4	85,2
spółdzielcze	5464	2,4	51,5	5702	3,3	65,8
społeczne czynszowe.....	4805	2,1	142,7	3030	1,7	85,5
komunalne	5009	2,2	95,4	2242	1,3	104,9
zakładowe.....	503	0,2	102,0	348	0,2	83,3

Szacuje się, że w końcu grudnia br. **w budowie** było 686,8 tys. mieszkań, tj. o 1,3% więcej niż przed rokiem.

Rynek wewnętrzny

Szacuje się, że sprzedaż detaliczna w cenach stałych ogółem w 2008 r. ukształtowała się na poziomie o ok. 5,3% wyższym niż w roku poprzednim (w 2007 r. wzrost o 7,6%).

W 2008 r. sprzedaż detaliczna (w cenach stałych) zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) była o 9,6% wyższa w ujęciu rocznym (wobec wzrostu o 14,0% w 2007 r.), chociaż w kolejnych kwartałach obserwowano znaczące osłabienie jej tempa wzrostu (do 4,7% w IV kwartale). W przedsiębiorstwach prowadzących sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych wzrost wyniósł 2,0% w ujęciu rocznym. Spośród pozostałych grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej wzrost notowały jednostki prowadzące sprzedaż towarów w grupie pojazdy samochodowe, motocykle i części – o 6,3%, paliwa stałe, ciekłe i gazowe – o 2,3% oraz „pozostałe” – o 6,4%.

W grudniu ub. roku tempo wzrostu sprzedaży detalicznej wyniosło 5,7% i było wyższe od notowanego przed miesiącem, lecz niższe niż w grudniu 2007 r.

Dynamika (w cenach stałych) sprzedaży detalicznej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2007					2008					2007	
	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII		
	analogiczny okres roku poprzedniego=100										struktura w %	
O g ó ł e m ^{a)}	114,0	117,4	114,1	112,8	112,2	116,0	111,1	108,0	104,7	109,6	100,0	100,0
w tym:												
pojazdy samochodowe,												
motocykle, części	136,4	128,5	140,2	139,0	137,4	128,8	112,1	91,8	97,3	106,3	9,9	10,7
paliwa stałe, ciekłe												
i gazowe	106,9	112,2	108,1	101,7	107,1	109,9	102,9	105,2	93,1	102,3	17,7	18,0
żywność, napoje												
i wyroby tytoniowe	103,8	108,7	104,4	106,2	97,3	105,1	100,1	100,2	103,2	102,0	24,8	25,8
pozostała sprzedaż w												
niewyspecjalizowanych												
sklepach	126,9	121,0	127,7	122,3	135,4	137,9	121,1	127,2	114,7	124,2	6,1	5,6
farmaceutyki, kosmetyki,												
sprzęt ortopedyczny	119,0	117,7	117,4	117,5	122,4	116,3	116,7	117,6	127,7	120,0	3,6	3,3
włókno, odzież, obuwie ..	136,1	147,8	132,4	146,0	124,7	140,7	136,8	138,5	152,5	142,8	4,2	3,5
meble, rtv, agd	123,0	129,4	124,8	117,3	122,4	125,0	140,2	128,1	118,0	126,5	6,9	6,1
prasa, książki, pozostała												
sprzedaż w wyspecja-												
lizowanych sklepach	129,6	139,4	127,7	127,4	126,1	120,8	127,2	118,2	110,9	119,0	6,7	6,5
pozostałe	109,1	114,3	107,8	107,9	107,6	113,9	110,4	106,3	96,7	106,4	19,6	20,2

^{a)} Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności, zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać m.in. ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej (w cenach stałych) ogółem.

Sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2008 r. była o 10,0% wyższa niż przed rokiem, w tym sprzedaż przedsiębiorstw hurtowych wzrosła o 13,8%. W grudniu ub. roku sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych zwiększyła się w ujęciu rocznym o 4,0%, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych – o 4,6%.

Ocena ogólnego klimatu koniunktury w przedsiębiorstwach handlu detalicznego w styczniu br. charakteryzuje się niewielkim optymizmem; jest ona lepsza niż w grudniu ub. roku, jednak mniej korzystna niż w styczniu 2008 r. Pozytywne oceny sygnalizowane są w zakresie bieżącej sytuacji ekonomicznej i sprzedaży. Prognozy sprzedaży na najbliższe trzy miesiące są negatywne. Gorsze niż w grudniu są przewidywania sprzedaży w większości branż. Najbardziej niekorzystne oceny w tym zakresie zgłaszają jednostki z branż: meble, rtv i agd oraz pojazdy samochodowe.

Wśród barier ograniczających działalność ankietowanych firm, w styczniu br. najbardziej wzrosła w ujęciu miesięcznym uciążliwość niedostatecznego popytu oraz konkurencji na rynku, natomiast spadła – kosztów zatrudnienia i wysokich obciążeń na rzecz budżetu.

Transport

Szacuje się, że w 2008 r. **sprzedaż usług**⁹ w jednostkach transportu ogółem (w cenach stałych) spadła o ok. 1% w stosunku do roku poprzedniego, przy czym wartość usług zrealizowanych przez jednostki sektora prywatnego obniżyła się w większym stopniu niż publicznego.

W jednostkach transportu o liczbie pracujących powyżej 9 osób, po wzroście w skali roku w pierwszych trzech kwartałach ub. roku, w IV kwartale zanotowano spadek sprzedaży usług. W rezultacie w całym 2008 r. sprzedaż była o 0,5% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 8,4% w 2007 r.). Spośród grup o największym udziale w transporcie ogółem, w 2008 r. największy wzrost wystąpił w firmach dokonujących przeładunku i magazynowania (o 20,3%), w działalności związanej z turystyką (o 15,2%) oraz w transporcie samochodowym (o 5,9%), przy spadku w transporcie kolejowym (o 9,2%) i działalności agencji transportowych (o 5,3%).

Sprzedaż usług transportowych zrealizowana w grudniu ub. roku była o 5,5% niższa niż przed rokiem (wobec spadku o 0,2% w analogicznym miesiącu 2007 r.).

W okresie styczeń-wrzesień ub. roku **wynik finansowy netto** w transporcie, gospodarce magazynowej i łączności¹⁰ wyniósł 5106,1 mln zł i był niższy o 9,5% w porównaniu

⁹ Obejmująca wpływy za przewozy ładunków, bagażu, poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu, a także wpływy z działalności biur podróży, pilotów wycieczek, przewodników turystycznych.

¹⁰ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

z analogicznym okresem 2007 r. Tempo wzrostu przychodów było niższe niż kosztów, pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe.

Przewozy ładunków ogółem (w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2008 r. wyniosły 360,5 mln ton, tj. o 0,3% mniej niż przed rokiem (w 2007 r. wzrost wyniósł 4,9%), na co wpłynął głównie spadek przewozów odnotowany w IV kwartale ub. roku. Mniejsze w 2008 r. były przewozy we wszystkich rodzajach transportu, z wyjątkiem transportu samochodowego. W grudniu ub. roku przewieziono 25,7 mln ton ładunków, tj. o 8,1% mniej niż w analogicznym miesiącu 2007 r.

Transportem kolejowym przewieziono w 2008 r. 141,8 mln ton ładunków, tj. o 7,6% mniej niż przed rokiem (w 2007 r. – spadek o 1,9%). Było to rezultatem zmniejszenia przewozów w komunikacji międzynarodowej o 11,0% (w tym przewozów ładunków importowanych – o 6,6%, eksportowych – o 15,6% i tranzytowych – o 11,0%) oraz przewozów w komunikacji wewnętrznej – o 4,7%. Zanotowano spadek przewozów w większości grup ładunków, z wyjątkiem m.in. węgla kamiennego i brykietów oraz wyrobów metalowych. Spadek przewozów ogółem w ujęciu rocznym wystąpił we wszystkich kwartałach ub. roku, najgłębszy – w IV kwartale 2008 r. W grudniu ub. roku odnotowano spadek przewozów o 22,1% w skali roku, do poziomu 8,9 mln ton.

Transportem samochodowym zarobkowym w 2008 r. przewieziono 154,2 mln ton ładunków, tj. o 11,6% więcej niż przed rokiem (w 2007 r. wzrost wyniósł 18,0%). Wzrost przewozów utrzymał się we wszystkich kwartałach ub. roku, ale w dwóch ostatnich był wyraźnie słabszy niż w poprzednich. W grudniu ub. roku przewieziono 11,6 mln ton (wzrost o 4,4% w skali roku). Potencjał przewozowy transportu samochodowego zwiększył się w porównaniu z grudniem ub. roku o 4,1%.

Transportem rurociągowym w okresie dwunastu miesięcy ub. roku przetłoczono 50,0 mln ton ropy i produktów naftowych, tj. o 5,4% mniej niż przed rokiem (w 2007 r. notowano spadek o 5,0%), a w grudniu ub. roku – 4,2 mln ton (o 0,5% więcej niż w analogicznym miesiącu 2007 r.).

Przewozy ładunków **żegluga śródlądową** w 2008 r. wyniosły 5,2 mln ton, tj. o 13,2% mniej niż przed rokiem (wobec wzrostu przed rokiem o 3,9%). W grudniu ub. roku przewieziono 0,5 mln ton ładunków, tj. o 6,5% mniej niż w analogicznym miesiącu 2007 r.

Żegluga morską w 2008 r. przewieziono 9,3 mln ton ładunków, czyli o 16,3% mniej niż w poprzednim roku (w 2007 r. wzrost wyniósł 14,6%). W grudniu ub. roku przewozy wyniosły 0,6 mln ton i były o 27,1% mniejsze niż przed rokiem.

W portach morskich przeładowano w 2008 r. 48,9 mln ton ładunków, tj. o 6,7% mniej niż w 2007 r. Zmniejszyły się przeładunki we wszystkich grupach, w największym stopniu: pozostałych ładunków drobnicowych (o 16,3%) i ładunków masowych ciekłych (o 12,6%). Spadek przeładunków odnotowano w portach: Gdańsk (o 14,2%), Gdynia (o 13,0%), Szczecin (o 2,8%), natomiast wzrost – w porcie Świnoujście (o 19,8%) oraz w Policach (o 5,1%). W grudniu ub. roku przeładowano w portach morskich 3,3 mln ton ładunków, tj. o 19,3% mniej niż przed rokiem.

W 2008 r. **środkami komunikacji publicznej** (w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) przewieziono 972,4 mln pasażerów, tj. 3,2% mniej niż przed rokiem, co było związane m.in. ze zmniejszeniem przewozów w transporcie samochodowym (o 6,0% do 674,9 mln osób). Wyższe niż przed rokiem były przewozy w transporcie kolejowym (o 3,7% – wzrost do 289,8 mln osób), lotniczym (o 7,1% – do 6,6 mln osób) oraz morskim (o 18,2% – do 0,8 mln osób).

W styczniu br. wskaźnik **ogólnego klimatu koniunktury** w sekcji transport, gospodarka magazynowa i łączność kształtuje się na poziomie ujemnym. W najbliższych miesiącach przedsiębiorcy przewidują niewielki spadek sprzedaży, negatywnie oceniana jest sytuacja finansowa. Trzymiesięczna prognoza zatrudnienia wskazuje na planowane zwolnienia pracowników.

Łączność

Szacuje się, że w 2008 r. **sprzedaż usług łączności ogółem** (obejmująca wpływy za usługi pocztowe i kurierskie oraz telekomunikacyjne) w cenach stałych wzrosła o ok. 7% w stosunku do 2007 r.

W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób sprzedaż usług była o ponad 6% wyższa niż w 2007 r., przy czym większy wzrost zanotowano w usługach telekomunikacyjnych niż w usługach pocztowych i kurierskich. W kolejnych kwartałach ub. roku obserwowano spowolnienie tempa wzrostu sprzedaży usług łączności (z ok. 10% w I kwartale do ok. 4% w IV kwartale).

W **telefonii ruchomej (komórkowej)** w 2008 r. przybyło 2,5 mln abonentów i użytkowników (usługi z przedpłatą), tj. o 46,9% mniej niż przed rokiem. Liczba abonentów i użytkowników w końcu 2008 r. wyniosła 44,0 mln (w tym 61,0% to użytkownicy) i była o 6,1% większa niż przed rokiem. Na 100 mieszkańców przypadało 115,5 abonentów (w 2007 r. – 108,9), tj. nieco więcej niż średnia dla krajów UE z października 2007 r. (114 abonamentów).

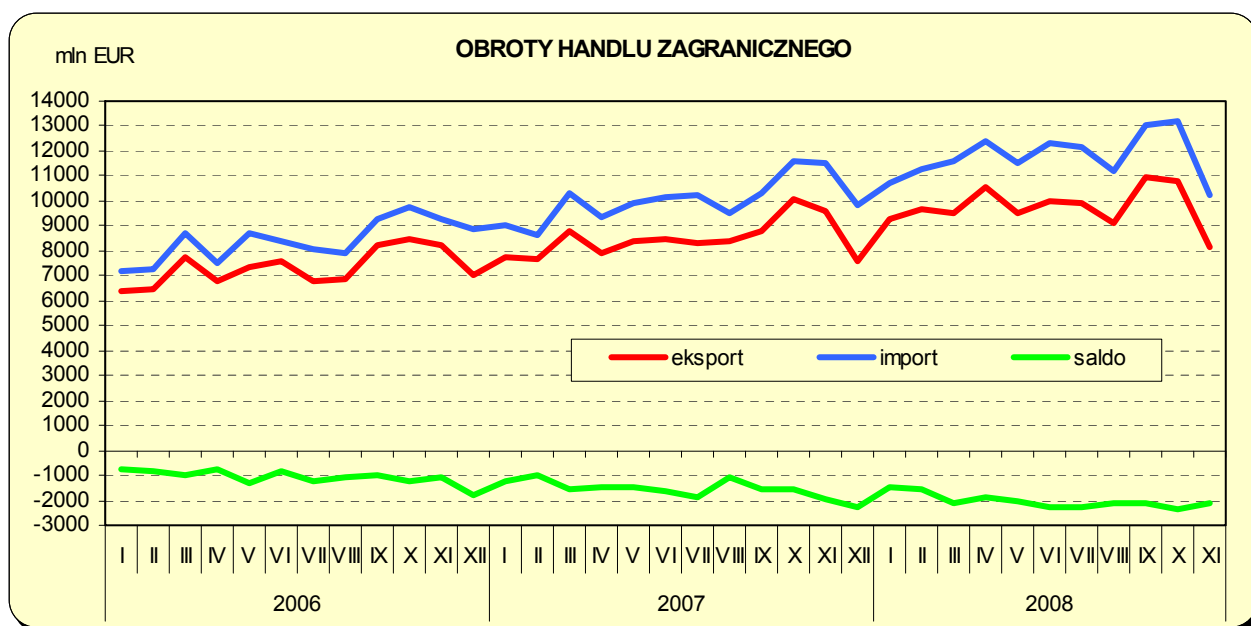
W końcu 2008 r. utrzymał się dalszy spadek liczby telefonicznych łączy głównych (zapoczątkowany w 2005 r.), przy czym podobna tendencja występuje również w większości krajów europejskich (co jest związane z dynamicznym rozwojem telefonii ruchomej). Na koniec 2008 r. liczba łączy głównych¹¹ w sieci publicznej **telefonii przewodowej** wyniosła 9,3 mln (o 9,4% mniej niż przed rokiem), przy czym w miastach – 7,4 mln (o 9,8 % mniej), a na wsi – 1,9 mln (o blisko 8% mniej). W końcu 2008 r. liczba łączy w dostęпах ISDN¹² wyniosła 1,2 mln (ponad 91% tych łączy zainstalowano w miastach) i była o 5,6% mniejsza niż przed rokiem. Wskaźnik gęstości abonenckiej, mierzony liczbą łączy głównych na 100 mieszkańców, w końcu grudnia 2008 r. wyniósł 24,3 (w 2007 r. – 26,8).

¹¹ Standardowe łączy główne (abonenci telefonii przewodowej) powiększone o liczbę łączy w dostęпах ISDN.

¹² ISDN – telefoniczna sieć cyfrowa z integracją usług, umożliwiająca wykorzystanie tej samej sieci do transferu głosu, obrazu, faksów, danych.

Handel zagraniczny

Po jedenastu miesiącach 2008 r. dynamika obrotów handlu zagranicznego w złotych była znacznie niższa niż w 2007 r., a tempo wzrostu z okresu na okres ulegało pogorszeniu. Było to rezultatem zwalniania dynamiki eksportu i importu z krajami rozwiniętymi (w tym z krajami UE), importu z krajów rozwijających się oraz – od września 2008 r. również z krajów Europy Środkowo-Wschodniej. W II półroczu 2008 r. osłabło tempo wzrostu wymiany towarowej ogółem wyrażonej w euro i w dolarach USA. W okresie styczeń–listopad 2008 r. odnotowano ujemne salda obrotów ze wszystkimi grupami krajów, z wyjątkiem krajów UE. Pogorszyła się relacja salda ogółem do eksportu. W imporcie ogółem wzrósł udział importu towarów przeznaczonych na cele konsumpcyjne, a zmniejszył się – przeznaczonych na cele inwestycyjne oraz nieznacznie na zużycie pośrednie.

W okresie styczeń–listopad 2008 r. eksport liczony w złotych w **cenach bieżących** był wyższy niż odpowiednio przed rokiem o 3,8% i wyniósł 372181,5 mln zł. Import wzrósł o 6,9% do 449409,7 mln zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 77228,2 mln zł (w okresie styczeń–listopad 2007 r. minus 62024,3 mln zł). Obroty liczone w euro wzrosły po stronie eksportu o 14,0% do 107456,8 mln EUR, a po stronie importu – o 17,4% do 129795,9 mln EUR. Ujemne saldo wyniosło 22339,1 mln EUR (po jedenastu miesiącach 2007 r. minus 16311,5 mln EUR). Eksport w dolarach USA wyniósł 160479,9 mln USD i był wyższy o 25,8%, a import – 193907,4 mln USD, tj. o 29,6% wyższy niż w okresie styczeń–listopad 2007 r. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 33427,5 mln USD (wobec minus 22083,5 mln USD przed rokiem).

Eksport w cenach stałych w okresie styczeń–październik 2008 r. był o 8,4% wyższy niż w okresie styczeń–październik 2007 r., a import – o 9,7%. W obrotach z krajami UE wolumen eksportu zwiększył się o 7,1%, z krajami Europy Środkowo-Wschodniej o 18,5%, a z krajami rozwijającymi się o 19,0%. Wolumen towarów sprowadzanych z krajów Europy Środkowo-Wschodniej kształtował się na tym samym poziomie co w analogicznym okresie 2007 r., sprowadzanych z krajów UE wzrósł o 8,1%, a z krajów rozwijających się – o 17,6%.

Ceny transakcyjne (liczone w złotych) towarów eksportowanych w okresie styczeń–październik 2008 r. i towarów importowanych (z wyjątkiem stycznia) były niższe niż w 2007 r. Wskaźnik terms of trade ogółem kształtował się na poziomie 98,5 wobec 103,1 w analogicznym okresie 2007 r., na co wpływały m.in. niekorzystne relacje cen z krajami Europy Środkowo-Wschodniej.

Znacznie pogorszyły się uwarunkowania cenowe w obrotach z krajami Europy Środkowo-Wschodniej, głównie na skutek wysokiej dynamiki cen importowanych paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych (głównie z Rosji), które wzrosły o 32,2% i obniżenia się, w porównaniu z okresem styczeń–październik 2007 r., cen eksportowanych maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego (o 2,8%) oraz towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie według surowca (o 4,8%). W rezultacie, wskaźnik terms of trade wyniósł 77,5 wobec 105,1 w okresie styczeń–październik 2007 r.

Po jedenastu miesiącach 2008 r. w wymianie towarowej z krajami UE wskaźnik terms of trade wyniósł 100,1 wobec 101,0 przed rokiem.

Obroty handlu zagranicznego kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–XI 2008						2007	2008
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I–XI 2007=100			I–XI	
				w zł	w EUR	w USD	struktura w %	
EKSPORT	372181,5	107456,8	160479,9	103,8	114,0	125,8	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	308002,2	88902,9	132860,4	101,7	111,7	123,4	84,4	82,8
w tym Unia Europejska	288577,7	83301,4	124549,2	101,6	111,6	123,3	79,2	77,5
w tym strefa euro	190144,3	54859,2	82010,0	100,9	110,8	122,5	52,5	51,1
Kraje rozwijające się	24947,4	7208,0	10736,4	120,2	132,0	145,0	5,8	6,7
Kraje Europy Śr.-Wsch.	39231,9	11345,9	16883,1	111,9	123,0	135,0	9,8	10,5
IMPORT	449409,7	129795,9	193907,4	106,9	117,4	129,6	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	310302,0	89622,6	134081,6	103,2	113,4	125,4	71,5	69,1
w tym Unia Europejska	277217,0	80056,6	119806,1	102,1	112,1	124,1	64,6	61,7
w tym strefa euro	211123,8	60967,7	91229,3	102,4	112,5	124,5	49,0	47,0
Kraje rozwijające się	85485,5	24672,1	36643,7	112,2	123,2	135,0	18,1	19,0
Kraje Europy Śr.-Wsch.	53622,2	15501,2	23182,1	122,9	135,2	149,2	10,4	11,9
SALDO	-77228,2	-22339,1	-33427,5	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte	-2299,8	-719,7	-1221,2	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska	11360,7	3244,8	4743,1	x	x	x	x	x
w tym strefa euro	-20979,5	-6108,5	-9219,3	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się	-60538,1	-17464,1	-25907,3	x	x	x	x	x
Kraje Europy Śr.-Wsch.	-14390,3	-4155,3	-6299,0	x	x	x	x	x

W obrotach z krajami rozwijającymi się odnotowano korzystne relacje cenowe wynikające z obniżenia cen towarów importowanych o 4,1%, na co decydujący wpływ miał spadek cen maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego (o 10,2%), towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie według surowca (o 4,5%) oraz chemikaliów i produktów pokrewnych (o 1,6%), przy jednoczesnym wzroście cen towarów eksportowanych (o 4,1%), spowodowanym głównie wyższymi cenami maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego (o 7,6%) oraz chemikaliów i produktów pokrewnych (o 3,6%). Wskaźnik terms of trade wyniósł 108,6 wobec 112,6 w okresie styczeń–październik 2007 r.

W strukturze geograficznej obrotów w okresie styczeń–listopad 2008 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2007 r., wzrósł udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej i krajów rozwijających się, natomiast obniżył się – krajów rozwiniętych. Odnotowano niewielki wzrost obrotów z **krajami Unii Europejskiej**: eksportu o 1,6% do poziomu 288577,7 mln zł oraz importu o 2,1% do 277217,0 mln zł. Dodatkowo saldo wyniosło 11360,7 mln zł wobec dodatniego salda 12435,9 mln zł w okresie styczeń–listopad 2007 r. Obroty liczone w euro w eksporcie osiągnęły poziom 83301,4 mln EUR, a w imporcie – 80056,6 mln EUR, tj. odpowiednio o 11,6% i o 12,1% wyższy niż po jedenastu miesiącach 2007 r. Dodatkowo saldo wyniosło 3244,8 mln EUR wobec dodatniego salda 3261,8 mln EUR w okresie styczeń–listopad 2007 r. Udział krajów UE w obrotach ogółem, w porównaniu z 2007 r. obniżył się: w eksporcie z 79,2% do 77,5%, a w imporcie z 64,6% do 61,7%. Osłabienie tempa wzrostu wymiany z krajami UE było spowodowane m. in. spadkiem wartości obrotów z Włochami i W. Brytanią, obniżeniem eksportu do Niemiec oraz importu – z Francji.

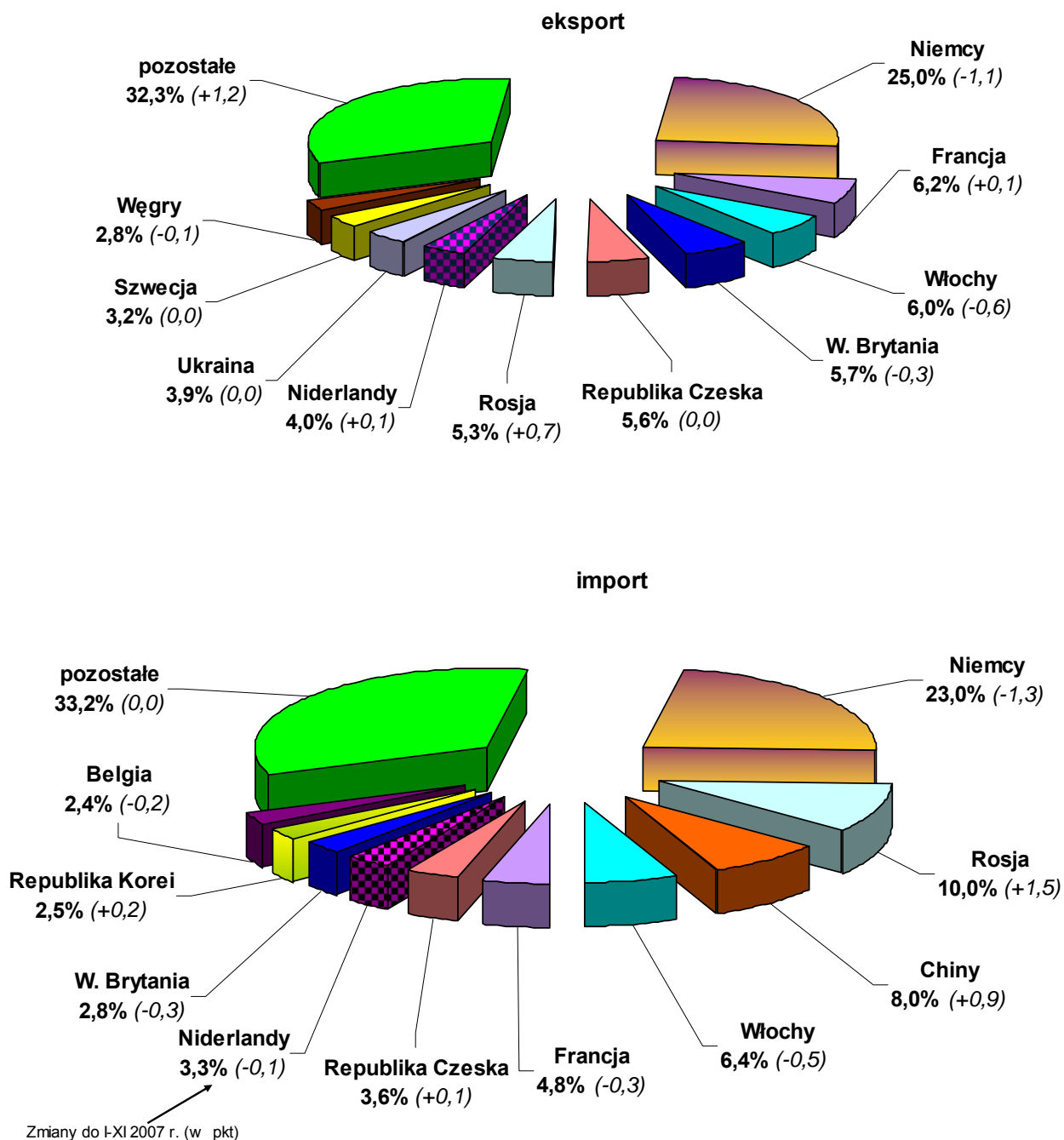
Wartość obrotów z **Niemcami** – głównym partnerem handlowym, w porównaniu z okresem styczeń–listopad 2007 r., w eksporcie obniżyła się o 0,6% – do poziomu 92868,4 mln zł (26814,8 mln EUR), natomiast w imporcie wzrosła o 1,4% do 103439,9 mln zł (29879,9 mln EUR). Wymiana zamknęła się ujemnym saldem 10571,5 mln zł (minus 3065,1 mln EUR) wobec ujemnego salda 8554,6 mln zł (minus 2252,1 mln EUR) po jedenastu miesiącach 2007 r. Udział Niemiec obniżył się w eksporcie ogółem z 26,1% w okresie styczeń–listopad 2007 r. do 25,0%, a w imporcie ogółem z 24,3% do 23,0%. W wymianie z Niemcami wg grup SITC zaobserwowano wzrost eksportu m.in. pojazdów mechanicznych osobowych, odbiorników telewizyjnych oraz części i akcesoriów samochodowych, przy jednoczesnym spadku eksportu miedzi, spalinowych silników tłokowych i ich części, elektrycznego sprzętu przekątnikowego, innych wyrobów z metali nieszlachetnych oraz mebli i ich części. W imporcie wzrosła m.in. wartość dostaw pojazdów mechanicznych osobowych, pojazdów mechanicznych do transportu towarów, części i akcesoriów pojazdów oraz spalinowych silników tłokowych i ich części, natomiast zmniejszył się import innych wyrobów z metali nieszlachetnych, pozostałych maszyn i urządzeń specjalistycznych oraz przetworzonych olejów ropy naftowej.

Wśród naszych partnerów handlowych kolejne pozycje zajmowały: w eksporcie – Francja (6,2%), Włochy (6,0%), W. Brytania (5,7%), Republika Czeska (5,6%), Rosja (5,3%), Niemcy (4,0%), Ukraina (3,9%), Szwecja (3,2%), Węgry (2,8%), a w imporcie – Rosja (10,0%), Chiny (8,0%), Włochy (6,4%), Francja (4,8%), Republika Czeska (3,6%), Niemcy (3,3%), W. Brytania (2,8%), Republika Korei (2,5%) oraz Belgia (2,4%).

Obroty towarowe z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej**, w porównaniu z okresem styczeń–listopad 2007 r., wzrosły w eksporcie o 11,9% do poziomu 39231,9 mln zł (11345,9 mln EUR), a w imporcie – o 22,9% do 53622,2 mln zł (15501,2 mln EUR). Wymiana zamknęła się ujemnym saldem 14390,3 mln zł (minus 4155,3 mln EUR) wobec ujemnego salda 8558,6 mln zł (minus 2246,0 mln EUR) w okresie jedenastu miesięcy 2007 r. Eksport do krajów Europy Środkowo-Wschodniej stanowił 10,5% eksportu ogółem, a import – 11,9% importu ogółem (wobec odpowiednio 9,8% i 10,4% w okresie styczeń–listopad 2007 r.).

Po jedenastu miesiącach 2008 r. **Rosja** zajmowała, podobnie jak przed rokiem, 6 miejsce wśród odbiorców polskich towarów oraz 2 miejsce wśród dostawców towarów na nasz rynek. Eksport do Rosji zwiększył się o 20,5% i wyniósł 19748,4 mln zł (5707,9 mln EUR), natomiast import z Rosji wzrósł o 25,2% do poziomu 44820,2 mln zł (12957,5 mln EUR). Ujemne saldo obrotów wyniosło 25071,8 mln zł (minus 7249,6 mln EUR) wobec minus 19400,8 mln zł (minus 5100,0 mln EUR) w okresie styczeń–listopad 2007 r. Udział Rosji zwiększył się w eksporcie ogółem z 4,6% do 5,3%, a w imporcie ogółem – z 8,5% do 10,0%.

**STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW
HANDLU ZAGRANICZNEGO
w okresie styczeń–listopad 2008 r.**

W obrotach z Rosją wg grup SITC wzrósł eksport m.in. pojazdów mechanicznych drogowych, części i akcesoriów pojazdów, pojazdów mechanicznych osobowych, pojazdów mechanicznych do transportu towarów oraz preparatów perfumeryjnych, kosmetycznych i toaletowych, natomiast zmniejszył się eksport urządzeń domowych elektrycznych i nieelektrycznych, papieru i tektury oraz artykułów z tworzyw sztucznych. W imporcie wzrosła wartość dostaw węgla, nawozów, surowych olejów ropy naftowej oraz rud żelaza i koncentratów, natomiast obniżył się import m.in. przetworzonych olejów ropy naftowej oraz aluminium.

W obrotach ogółem **wg sekcji SITC**, w porównaniu z okresem styczeń–listopad 2007 r., zwiększył się eksport m.in. paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, napojów i tytoniu, chemikaliów i produktów pokrewnych oraz maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, natomiast obniżył się eksport towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca, olejów, tłuszczów i wosków zwierzęcych i roślinnych oraz surowców niejadalnych z wyjątkiem paliw. W imporcie zmniejszyła się wartość dostaw napojów i tytoniu oraz towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca, natomiast największy wzrost zaobserwowano w sekcji olejów, tłuszczów i wosków zwierzęcych i roślinnych oraz paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych. W strukturze towarowej eksportu wzrósł udział m.in. maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, chemikaliów i produktów pokrewnych oraz paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, natomiast obniżył się – m.in. towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca oraz różnych wyrobów przemysłowych. W imporcie najbardziej zwiększył się udział paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, a najbardziej obniżył się – towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca.

Dynamika i struktura obrotów wg sekcji SITC (w cenach bieżących) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–XI 2008		I–XI 2007	I–XI 2008
	w mln zł	I–XI 2007=100	struktura w %	
EKSPORT	372181,5	103,8	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	30657,3	101,8	8,4	8,2
Napoje i tytoń	3392,1	113,5	0,8	0,9
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	8337,3	99,7	2,3	2,2
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	15706,1	117,0	3,8	4,2
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	692,9	98,8	0,2	0,2
Chemikalia i produkty pokrewne	29259,9	111,3	7,3	7,9
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	81901,3	97,5	23,4	22,0
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	154459,9	106,0	40,6	41,5
Różne wyroby przemysłowe	47535,4	101,5	13,1	12,8
IMPORT	449409,7	106,9	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	24506,3	110,9	5,3	5,5
Napoje i tytoń	2181,8	93,3	0,6	0,5
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	13951,8	110,5	3,0	3,1
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	52481,4	128,9	9,7	11,7
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	1679,2	133,1	0,3	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne	58905,7	106,6	13,1	13,1
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	85382,0	94,4	21,5	19,0
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	158350,4	105,7	35,6	35,2
Różne wyroby przemysłowe	40447,4	111,9	8,6	9,0

W porównaniu z okresem styczeń–listopad 2007 r. eksport **produktów rolno-spożywczych** był wyższy o 2,2% i wyniósł 36277,7 mln zł (10483,8 mln EUR), a import wzrósł o 11,8% i ukształtował się na poziomie 31299,5 mln zł (9038,5 mln EUR). Obroty zamknęły się dodatnim saldem 4978,2 mln zł (1445,3 mln EUR) wobec dodatniego salda 7505,4 mln zł (1977,0 mln EUR) po jedenastu miesiącach 2007 r. Udział produktów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem wyniósł 9,7% (w okresie styczeń–listopad 2007 r. 9,9%), a w imporcie ogółem – 7,0% (w okresie styczeń–listopad 2007 r. 6,7%).

Odnotowano wzrost eksportu produktów rolno-spożywczych do krajów Europy Środkowo-Wschodniej o 15,6%, do krajów rozwiniętych o 1,9% (w tym do UE o 2,1%) oraz spadek do krajów rozwijających się o 10,7%. W imporcie zwiększyły się obroty ze wszystkimi grupami krajów: z krajami Europy Środkowo-Wschodniej o 30,1%, z krajami rozwiniętymi o 13,8% (w tym z krajów UE o 14,4%) i z krajami rozwijającymi się o 3,2%.

W strukturze geograficznej eksportu produktów rolno-spożywczych wzrósł udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej z 8,7% w okresie styczeń–listopad 2007 r. do 9,8%, natomiast obniżył się – krajów rozwijających się z 6,7% do 5,9% i krajów rozwiniętych z 84,6% do 84,3% (w tym krajów UE obniżył się z 80,6% do 80,5%). Łącznie na rynki krajów rozwiniętych i krajów Europy Środkowo-Wschodniej skierowano 94,1% eksportu produktów rolno-spożywczych (w okresie styczeń–listopad 2007 r. 93,3%). W imporcie obniżył się udział krajów rozwijających się z 22,7% do 21,0%, natomiast udział krajów rozwiniętych zwiększył się z 74,7% do 76,0% (w tym krajów UE – z 67,7% do 69,2%), a z krajów Europy Środkowo-Wschodniej z 2,6% do 3,0%.

Obroty towarowe produktów rolno-spożywczych (wg CN) przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	I–XI 2008							
	eksport				import			
	w mln zł	w mln EUR	I–XI 2007=100	struktura w %	w mln zł	w mln EUR	I–XI 2007=100	struktura w %
Produkty rolno-spożywcze	36277,7	10483,8	102,2	100,0	31299,5	9038,5	111,8	100,0
Przetwory spożywcze	16220,1	4687,5	106,3	44,7	12099,0	3492,3	104,1	38,7
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	12573,3	3631,4	100,8	34,6	7539,3	2182,9	125,5	24,1
Produkty pochodzenia roślinnego	6628,5	1916,1	96,2	18,3	9836,2	2836,1	109,3	31,4
Oleje i tłuszcze	855,8	248,8	100,0	2,4	1825,0	527,2	134,5	5,8

W okresie jedenastu miesięcy 2008 r. sprowadzono z zagranicy 2276,2 tys. ton zbóż (o 4,6% mniej niż w analogicznym okresie 2007 r.) o wartości 1780,2 mln zł (518,6 mln EUR). Wyeksportowano 550,8 tys. ton zbóż (o 24,8% mniej niż w okresie styczeń–listopad 2007 r.) o wartości 357,5 mln zł (102,8 mln EUR). Wyższą niż przeciętnie dynamikę odnotowano w imporcie zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego, w tym mięsa wieprzowego.

Eksport **towarów wysokiej techniki** wyniósł 28685,4 mln zł (8278,4 mln EUR), tj. o 27,2% więcej niż w okresie styczeń–listopad 2007 r., a import – 68981,5 mln zł (19917,1 mln EUR), tj. o 10,8% więcej. Obroty zamknęły się ujemnym saldem 40296,1 mln zł (minus 11638,7 mln EUR) wobec minus 39680,9 mln zł (minus 10436,3 mln EUR) po jedenastu miesiącach 2007 r. Udział towarów wysokiej techniki w eksporcie ogółem wyniósł 7,7%, a w imporcie – 15,3% (w okresie styczeń–listopad 2007 r. odpowiednio 6,3% i 14,8%).

Wartość **obrotu uszlachetniającego** w okresie styczeń–listopad 2008 r. stanowiła 6,9% eksportu i 4,5% importu ogółem, wobec odpowiednio 7,6% i 4,7% w analogicznym okresie 2007 r.

W strukturze **rozdysponowania importu wg głównych kategorii ekonomicznych**, w porównaniu z okresem styczeń–listopad 2007 r., wzrósł udział importu towarów z przeznaczeniem na **cele konsumpcyjne** z 18,8% do 19,4%, obniżył się natomiast udział importu towarów z przeznaczeniem na **dobra inwestycyjne** z 17,7% do 17,2% i nieznacznie na **zużycie pośrednie** z 63,5 % do 63,4%. We wszystkich kategoriach ekonomicznych odnotowano wzrost importu towarów, w tym z przeznaczeniem na cele konsumpcyjne o 10,0%, na zużycie pośrednie o 6,7% i na dobra inwestycyjne o 4,1%.

W strukturze **rozdysponowania eksportu wg głównych kategorii ekonomicznych**, w porównaniu z okresem jedenastu miesięcy 2007 r., wzrósł udział eksportu towarów z przeznaczeniem na **dobra inwestycyjne** z 11,1% do 12,5% i z przeznaczeniem na **cele konsumpcyjne** z 33,2% do 33,9%. W tych kategoriach odnotowano też największą dynamikę eksportu (wzrost odpowiednio o 16,4% i o 6,0%). Eksport towarów z przeznaczeniem na **zużycie pośrednie** pozostał na tym samym poziomie, a jego udział obniżył się z 55,7% do 53,6%.

Struktura rozdysponowania importu i eksportu wg głównych kategorii ekonomicznych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	I–XI 2007	I–XI 2008	I–XI 2007=100
	struktura w %		
IMPORT	100,0	100,0	106,9
Dobra inwestycyjne.....	17,7	17,2	104,1
w tym:			
dobra inwestycyjne z wyjątkiem środków transportu	76,8	78,8	106,8
środki transportu przemysłowe	23,2	21,2	95,3
Towary konsumpcyjne	18,8	19,4	110,0
w tym:			
towary nietrwałego użytku.....	27,9	27,4	107,7
samochody osobowe	19,0	19,8	114,8
Zużycie pośrednie	63,5	63,4	106,7
w tym:			
towary zaopatrzeniowe dla przemysłu przetworzone.....	51,3	47,3	98,3
paliwa i smary nieprzetworzone.....	12,4	16,1	137,7
części i akcesoria do dóbr inwestycyjnych	14,3	14,2	106,5
części i akcesoria dla środków transportu	10,1	10,3	109,0
EKSPORT	100,0	100,0	103,8
Dobra inwestycyjne.....	11,1	12,5	116,4
w tym:			
dobra inwestycyjne z wyjątkiem środków transportu	62,2	61,0	114,1
środki transportu przemysłowe	37,8	39,0	120,1
Towary konsumpcyjne	33,2	33,9	106,0
w tym:			
towary nietrwałego użytku.....	27,8	26,4	100,7
samochody osobowe.....	16,6	17,4	110,7
Zużycie pośrednie	55,7	53,6	100,0
w tym:			
towary zaopatrzeniowe dla przemysłu przetworzone.....	52,3	51,3	98,1
części i akcesoria dla środków transportu	22,5	21,7	96,4
części i akcesoria do dóbr inwestycyjnych	13,0	14,0	107,9

Rachunek bieżący bilansu płatniczego na bazie transakcji

Rachunek bieżący bilansu płatniczego¹³ w III kwartale 2008 r., podobnie jak w dwóch poprzednich, zamknął się ujemnym saldem, większym niż przed rokiem. W III kwartale ub. roku, deficyt był o 993 mln EUR większy niż w analogicznym okresie 2007 r. i wyniósł minus 4077 mln EUR, na co wpłynęło głównie pogłębienie salda obrotów towarowych (o 45,4% do minus 4207 mln EUR).

Rachunek bieżący bilansu płatniczego w listopadzie ub. roku zamknął się ujemnym saldem w wysokości minus 1748 mln EUR, wobec minus 824 mln EUR w analogicznym miesiącu 2007 roku. Na pogorszenie salda wpłynęło zmniejszenie dodatniego salda transferów bieżących oraz pogłębienie ujemnego salda obrotów towarowych.

Saldo obrotów towarowych w listopadzie ub. roku wyniosło minus 1593 mln EUR (wobec minus 1333 mln EUR przed rokiem). Nastąpił spadek wpływów za eksport towarów (o 11,9% do 8761 mln EUR) oraz zmniejszenie wypłat za import (o 8,2% do 10354 mln EUR).

Saldo usług w listopadzie ub. roku ukształtowało się na poziomie 264 mln EUR (przed rokiem 389 mln EUR). Przychody z tytułu eksportu usług wyniosły 1789 mln EUR (spadek w skali roku o 6,4%), a rozchody z tytułu importu usług osiągnęły 1525 mln EUR (wzrost o 0,1%). Na wartość salda usług złożyły się: dodatnie saldo usług transportowych (200 mln EUR), dodatnie saldo podróży zagranicznych (186 mln EUR) oraz ujemne saldo pozostałych usług (122 mln EUR).

Saldo dochodów w listopadzie ub. roku wyniosło minus 624 mln EUR (przed rokiem minus 1031 mln EUR). Przychody z tytułu dochodów zrealizowano w wysokości 601 mln EUR (spadek o 2,4%), a rozchody w wysokości 1225 mln EUR (spadek o 25,6%).

Saldo transferów bieżących w listopadzie ub. roku było dodatnie i wyniosło 205 mln EUR (przed rokiem 1151 mln EUR). Znacznie zmniejszyła się w ujęciu rocznym wartość przychodów – do 721 mln EUR (o 54,6%), a wartość rozchodów zwiększyła się do 516 mln EUR (o 18,4%).

¹³ Opracowano na podstawie materiałów „Bilans Płatniczy” przekazanych przez NBP.

Rachunek bieżący stanowi komponent bilansu płatniczego na bazie transakcji. Jest to statystyczne zestawienie transferów finansowych obrotów z zagranicą, prezentujące w usystematyzowany sposób transakcje gospodarcze zrealizowane przez Polskę z resztą świata (tzn. między rezydentami i nierezydentami). Bilans płatniczy oprócz rachunku bieżącego, zawiera także rachunek kapitałowy i finansowy, saldo błędów i opuszczeń oraz stan oficjalnych aktywów rezerwowych.

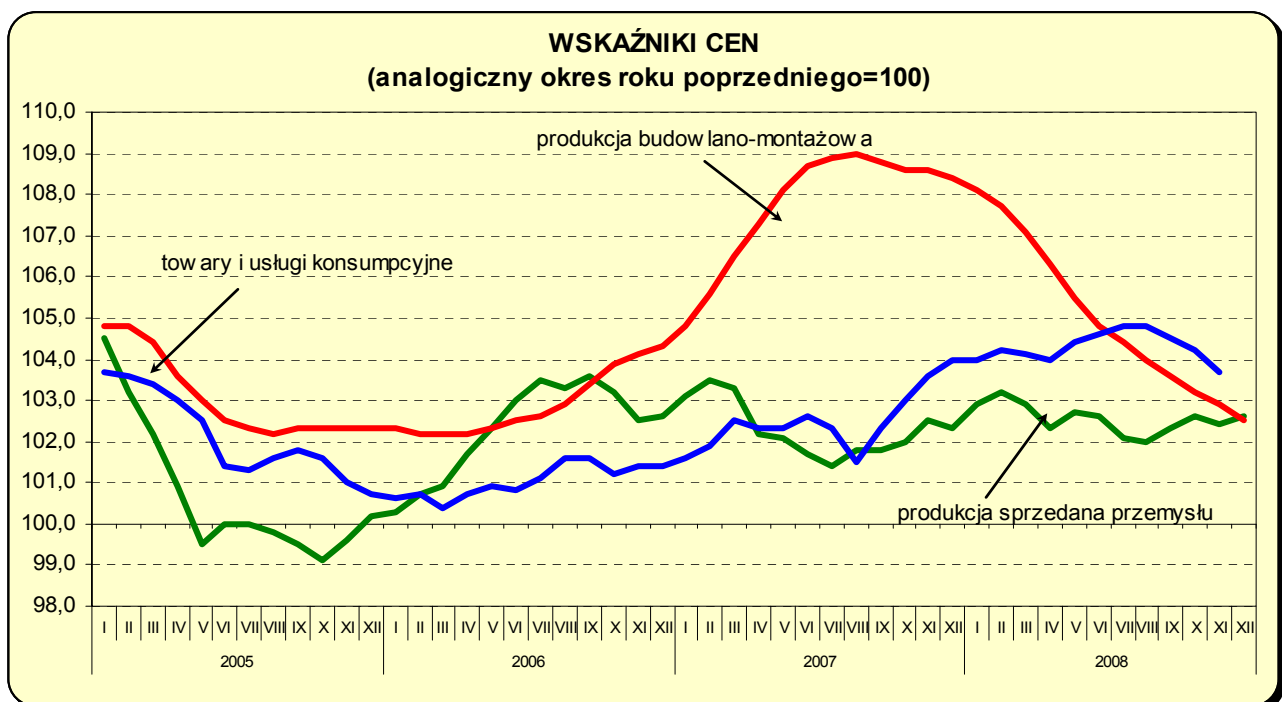

Rachunek bieżący bilansu płatniczego na bazie transakcji kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	XI 2007	XI 2008	
	zmiana do XI 2007		
	w mln EUR		
RACHUNEK BIEŻĄCY	-824	-1748	-924
Saldo obrotów towarowych	-1333	-1593	-260
Eksport.....	9940	8761	-1179
Import	11273	10354	-919
Saldo usług.....	389	264	-125
Przychody	1912	1789	-123
Rozchody	1523	1525	2
Saldo dochodów	-1031	-624	407
Przychody	616	601	-15
Rozchody	1647	1225	-422
Saldo transferów bieżących	1151	205	-946
Przychody	1587	721	-866
Rozchody	436	516	80

Ceny

Średnioroczny wzrost cen konsumpcyjnych w 2008 r. był wyższy od notowanego w roku poprzednim oraz od założonego w ustawie budżetowej. W pierwszych trzech kwartałach ub. roku dynamika cen konsumpcyjnych w skali roku stopniowo zwiększała się, natomiast w ostatnim kwartale uległa osłabieniu. Ceny produkcji sprzedanej przemysłu rosły nieco szybciej niż w 2007 r., w produkcji budowlano-montażowej wzrost cen był natomiast wolniejszy niż w poprzednim roku. W ostatnich miesiącach ub. roku odnotowano spadek cen w skali miesiąca zarówno w przemyśle jak i w budownictwie.

Według wstępnych danych, wzrost **cen produkcji sprzedanej przemysłu** w 2008 r. w stosunku do poprzedniego roku wyniósł 2,6% (wobec 2,3% w 2007 r.). Wyższa niż przed rokiem była dynamika cen w górnictwie (wzrost o 10,9%, wobec 3,1%, w tym w górnictwie węgla kamiennego i brunatnego; wydobywaniu torfu ceny podniesiono o 23,8%, natomiast w górnictwie rud metali zanotowano spadek cen o 15,6%) oraz w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę (wzrost o 8,4%, wobec 4,0%). W przetwórstwie przemysłowym obserwowano wzrost cen o 1,3% (wobec 1,9% w 2007 r.). Największą dynamikę cen notowano w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (wzrost o 19,0%). Podnieśli również ceny m.in. producenci wyrobów chemicznych (o 5,8%), metali (o 2,7%), wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych (o 2,6%), artykułów spożywczych i napojów (o 2,0%) oraz wyrobów z metali (o 1,3%). Obniżono natomiast m.in. ceny produkcji wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych (o 2,6%) oraz pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 3,3%).

Według szacunków, w grudniu ub. roku wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku wyniósł 2,6% (wobec 2,3% przed rokiem). W sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę ceny w grudniu 2008 r. były o 12,7% wyższe niż przed rokiem. Ceny w górnictwie wzrosły o 11,0%, w tym w górnictwie węgla kamiennego i brunatnego; wydobywaniu torfu ceny podniesiono o 33,3%, natomiast w górnictwie rud metali zanotowano spadek cen o 35,9%. W przetwórstwie przemysłowym odnotowano wzrost cen o 0,8%. Znacznie podniesiono m.in. ceny produkcji wyrobów chemicznych (o 8,9%) oraz metali (o 8,3%). Ceny produkcji wyrobów z metali wzrosły o 5,9%, pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – o 4,5%, wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych – o 3,3%. Wolniej niż przeciętnie wzrosły ceny produkcji wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych (o 0,6%). Obniżono natomiast m.in. ceny artykułów spożywczych i napojów (o 0,6%) oraz koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 17,0%).

Szacuje się, że **ceny produkcji budowlano-montażowej** w 2008 r. w stosunku do poprzedniego roku wzrosły o 5,0% (w 2007 r. notowano wzrost o 7,8%). Ceny wykonywania instalacji budowlanych podniesiono o 5,1%, wznoszenia budynków i budowli; inżynierii lądowej i wodnej – o 5,0%, wynajmu sprzętu budowlanego i burzącego z obsługą operatorską – o 3,7%, przygotowania terenu pod budowę oraz wykonywania robót budowlanych wykończeniowych – po 3,3%. Wzrost cen produkcji budowlano-montażowej w skali roku w grudniu 2008 r. wyniósł 2,5% (wobec 8,4% odpowiednio przed rokiem).

Dynamika cen w przemyśle i budownictwie kształtowała się następująco:

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu				Ceny produkcji budowlano- montażowej
	ogółem	górnictwo	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	
2007	Grudzień roku poprzedniego=100				
XII	102,3	102,4	101,9	103,7	108,4
2008					
XII	102,6	111,0	100,8	112,7	102,5
2007	Miesiąc poprzedni=100				
I	100,6	99,9	100,3	103,1	100,5
II	100,3	99,9	100,3	100,0	100,8
III	100,5	101,7	100,4	100,1	101,0
IV	100,5	104,6	100,3	100,1	101,1
V	100,4	99,6	100,4	100,1	101,1
VI	100,5	100,3	100,6	100,1	100,9
VII	100,3	101,8	100,3	100,1	100,6
VIII	100,3	99,3	100,4	100,1	100,6
IX	100,0	99,6	100,0	100,0	100,5
X	99,7	101,2	99,5	100,0	100,5
XI	99,9	96,3	100,1	100,0	100,2
XII	99,3	98,4	99,2	100,0	100,2
2008					
I	101,2	109,6	100,6	102,3	100,3
II	100,6	101,8	100,3	102,2	100,5
III	100,2	101,4	100,2	100,1	100,4
IV	99,9	100,5	99,7	100,9	100,4
V	100,8	99,0	100,7	103,0	100,3
VI	100,4	100,3	100,4	100,1	100,3
VII	99,9	102,9	99,7	100,2	100,2
VIII	100,2	100,4	100,2	100,2	100,2
IX	100,3	99,9	100,3	100,5	100,1
X	99,9	98,1	100,0	100,1	100,1
XI	99,7	97,9	99,4	102,5	99,9
XII	99,5	99,2	99,4	100,1	99,8
2007	Analogiczny okres roku poprzedniego=100				
I	103,1	110,2	102,3	105,1	104,8
II	103,5	108,4	102,9	105,2	105,6
III	103,3	108,1	102,6	105,2	106,5
IV	102,2	105,5	101,7	103,5	107,3
V	102,1	100,8	101,9	103,6	108,1
VI	101,7	102,3	101,4	103,6	108,7
VII	101,4	100,6	101,1	103,6	108,9
VIII	101,8	100,6	101,6	103,7	109,0
IX	101,8	99,4	101,7	103,7	108,8
X	102,0	101,1	101,7	103,7	108,6
XI	102,5	100,7	102,4	103,8	108,6
XII	102,3	102,4	101,9	103,7	108,4

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu				Ceny produkcji budowlano- montażowej
	ogółem	górnictwo	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	
2008					
I.....	102,9	112,3	102,2	102,9	108,1
II.....	103,2	114,5	102,1	105,2	107,7
III.....	102,9	114,1	101,9	105,1	107,1
IV.....	102,3	109,6	101,3	106,0	106,3
V.....	102,7	108,9	101,5	109,1	105,5
VI.....	102,6	109,0	101,3	109,1	104,8
VII.....	102,1	110,2	100,7	109,2	104,4
VIII.....	102,0	111,4	100,5	109,3	104,0
IX.....	102,3	111,7	100,8	109,8	103,6
X.....	102,6	108,3	101,3	109,8	103,2
XI.....	102,4	110,2	100,7	112,6	102,9
XII.....	102,6	111,0	100,8	112,7	102,5
I-III.....	103,0	113,6	102,1	104,4	107,6
IV-VI.....	102,5	109,2	101,4	108,0	105,5
VII-IX.....	102,1	111,1	100,7	109,4	104,0
X-XII.....	102,5	109,8	100,9	111,7	102,9
I-XII.....	102,6	110,9	101,3	108,4	105,0
2007					
I-III.....	103,3	108,9	102,6	105,2	105,6
IV-VI.....	102,0	102,8	101,7	103,6	108,0
VII-IX.....	101,7	100,2	101,4	103,7	108,9
X-XII.....	102,3	101,4	102,0	103,7	108,5
I-XII.....	102,3	103,1	101,9	104,0	107,8

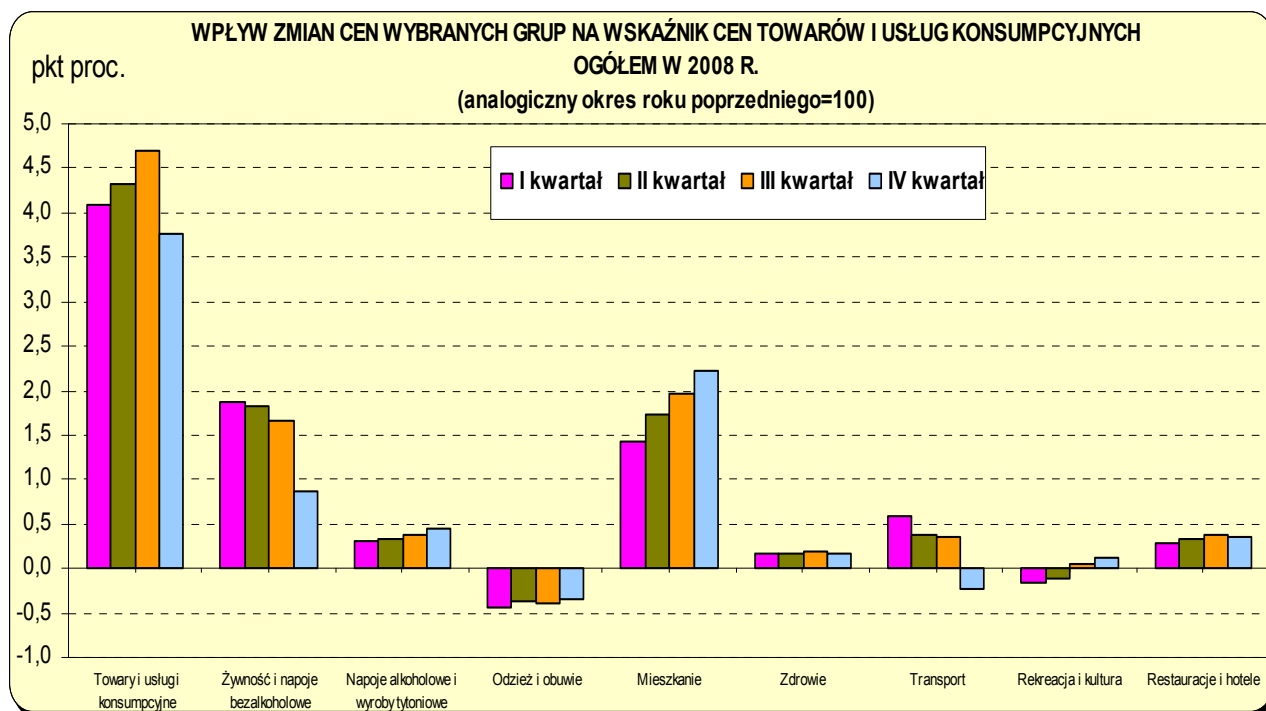
Według wstępnych danych, w grudniu ub. roku po raz kolejny od października odnotowano spadek cen produkcji sprzedanej przemysłu w skali miesiąca (o 0,5%). Było to głównie spowodowane obniżeniem cen w górnictwie i przetwórstwie przemysłowym. Od marca do października ub. roku notowano stopniowe zwalnianie tempa wzrostu cen produkcji budowlano-montażowej. W listopadzie i grudniu ub. roku zanotowano natomiast spadek cen, przy czym w grudniu ceny były niższe niż w listopadzie – o 0,2%.

Średnie miesięczne tempo wzrostu cen w przemyśle w 2008 r. było podobne jak w 2007 r. (0,2%, przy czym najszybsze notowano w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę – 1,0%), natomiast w budownictwie było ono niższe niż przed rokiem (0,2% wobec 0,7%).

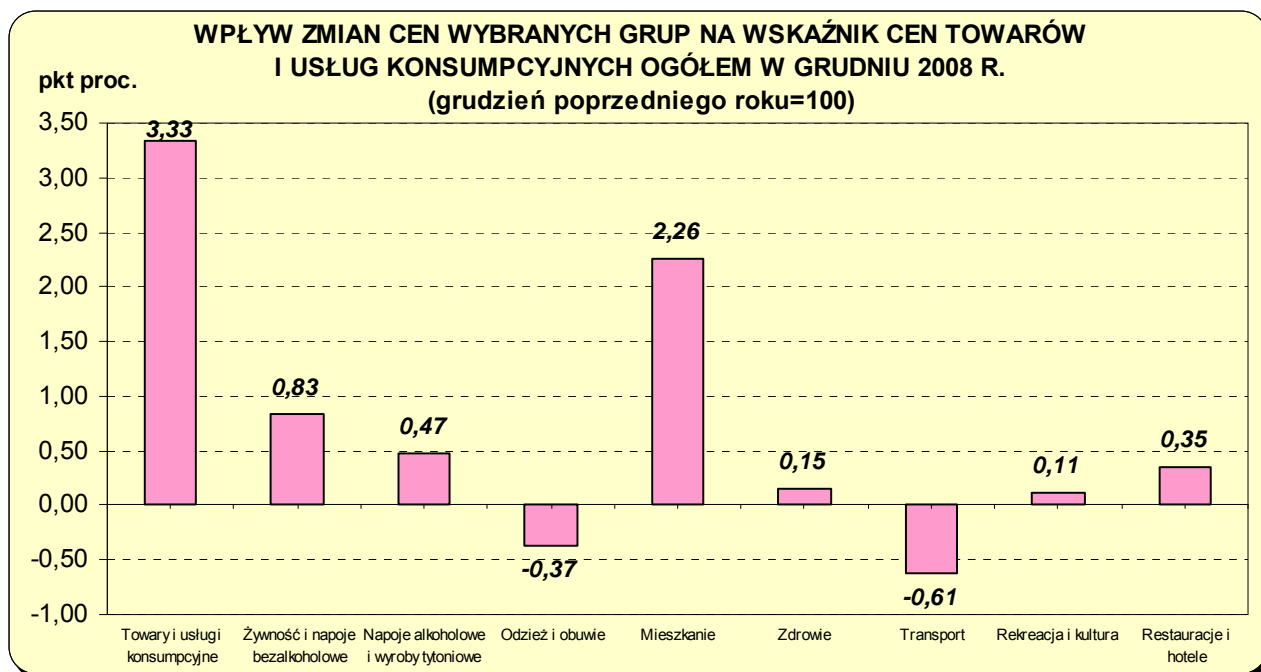
Średnie miesięczne tempo wzrostu cen w przemyśle i budownictwie kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	Tempo wzrostu cen (w %)									
	2007					2008				
	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	IX-XII	I-XII
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu	0,2	0,5	0,5	0,2	-0,4	0,7	0,4	0,1	-0,3	0,2
górnictwo	0,2	0,5	1,5	0,2	-1,4	4,2	-0,1	1,1	-1,6	0,9
przetwórstwo przemysłowe	0,2	0,4	0,4	0,2	-0,4	0,4	0,3	0,1	-0,4	0,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę.....	0,3	1,1	0,1	0,1	0,0	1,5	1,3	0,3	0,9	1,0
Ceny produkcji budowlano-montażowej	0,7	0,8	1,0	0,6	0,3	0,4	0,3	0,2	-0,1	0,2

W 2008 r. w stosunku do roku poprzedniego wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** był wyższy niż w 2007 r. (4,2%, wobec 2,5%). Wskaźnik cen był wyższy od założonego w ustawie budżetowej (o 1,9 pkt proc.). Największy wpływ na poziom wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych miał w 2008 r. wzrost cen towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz cen żywności i napojów bezalkoholowych, co spowodowało podwyższenie wskaźnika ogółem odpowiednio o 1,84 pkt proc. i o 1,55 pkt proc. Spadek cen odzieży i obuwia wpłynął na obniżenie wskaźnika ogółem o 0,39 pkt proc.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w grudniu ub. roku nadal przewyższał cel inflacyjny ustalony przez Radę Polityki Pieniężnej i wyniósł 3,3% (wobec wzrostu o 4,0% w grudniu 2007 r.). W największym stopniu wzrosły ceny towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Obniżyły się natomiast ceny w zakresie transportu oraz odzieży i obuwia. Największy wpływ na poziom wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych miał wzrost cen towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz żywności i napojów bezalkoholowych, który podwyższył wskaźnik ogółem odpowiednio o 2,26 pkt proc. oraz 0,83 pkt proc. Spadek cen towarów i usług w zakresie transportu oraz odzieży i obuwia obniżył wskaźnik ogółem odpowiednio o 0,61 pkt proc. i o 0,37 pkt proc.

Zmiany cen wprowadzone w 2007 r. powiększyły wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2008 r. o ok. 1,8 pkt proc. Szacuje się, że zmiany cen dokonane w 2008 r. wpłyną na podwyższenie wskaźnika cen konsumpcyjnych w 2009 r. o ok. 0,9 pkt proc. Według szacunków, zmiany cen urzędowych i kontrolowanych dokonane w 2008 r. podwyższyły wskaźnik cen konsumpcyjnych w okresie styczeń-grudzień 2008 r. o 1,5 pkt proc. (wobec 0,7 pkt proc. w 2007 r.).

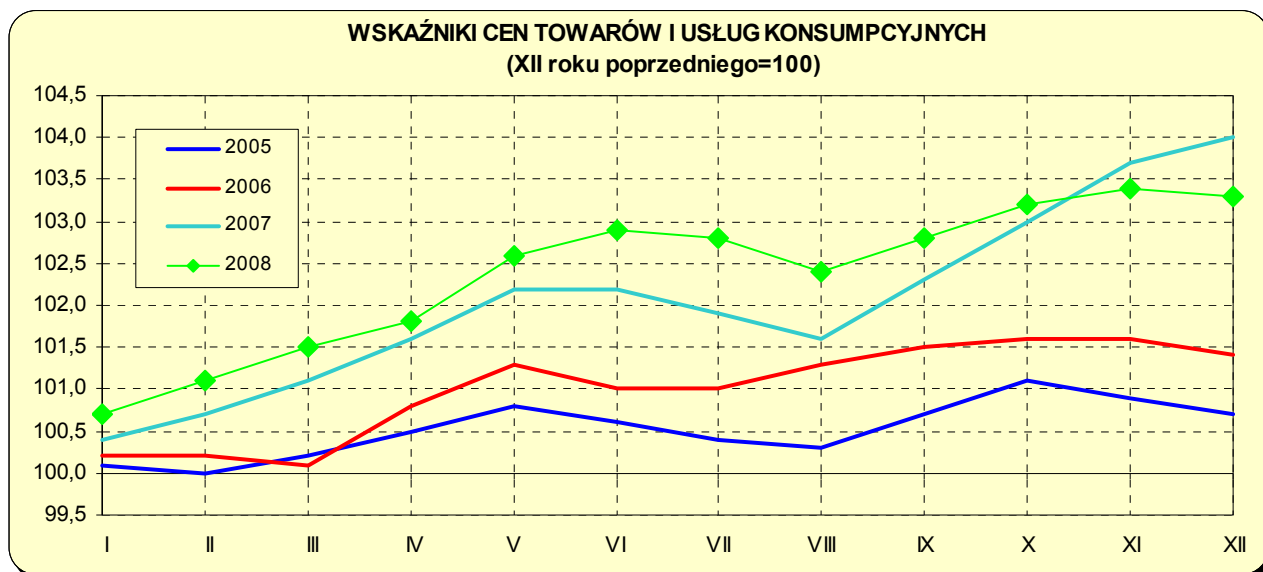
Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowała się następująco:

Okresy	Ogółem	żywność i napoje bezalko- holowe	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	odzież i obuwie	mieszkanie	zdrowie	transport	łącznie	rekreacja i kultura	edukacja	restauracje i hotele
2007	Grudzień roku poprzedniego=100										
XII	104,0	107,9	105,4	92,9	103,9	103,1	108,9	98,1	98,2	102,6	104,5
2008											
XII	103,3	103,2	108,2	93,2	109,3	103,0	93,2	100,2	101,6	104,2	106,4
2007	Miesiąc poprzedni=100										
I	100,4	101,1	100,1	97,7	100,9	100,3	99,3	99,9	100,3	100,2	100,2
II	100,3	100,7	100,1	98,3	100,2	100,2	101,0	100,0	100,0	100,0	100,3
III	100,5	100,8	100,0	99,3	100,2	100,6	102,5	100,0	99,9	100,0	100,3
IV	100,5	100,9	100,1	99,9	100,3	100,2	101,9	100,0	99,9	100,0	100,3
V	100,5	101,2	100,3	100,0	100,3	100,2	100,8	100,0	100,0	100,0	100,4
VI	100,0	99,0	100,9	99,9	100,3	100,1	101,5	100,0	100,1	100,0	100,4
VII	99,7	98,4	101,4	98,8	100,2	100,2	100,3	100,0	100,5	100,3	100,4
VIII	99,6	99,4	101,1	98,8	100,2	100,1	99,8	98,1	97,9	100,0	100,2
IX	100,8	102,4	100,6	99,9	100,3	100,1	100,2	100,0	99,6	100,7	100,6
X	100,6	101,7	100,3	100,2	100,5	100,2	100,0	100,0	99,6	101,1	100,5
XI	100,7	101,5	100,2	100,2	100,3	100,1	101,3	100,0	99,9	100,1	100,6
XII	100,3	100,3	100,3	99,8	100,2	100,6	100,2	100,3	100,5	100,0	100,3
2008											
I	100,7	101,1	100,3	96,8	101,8	100,4	99,1	100,5	100,9	100,6	100,6
II	100,4	100,2	100,2	98,4	101,7	100,4	99,8	99,8	99,7	100,2	100,6
III	100,4	100,4	100,2	101,0	100,3	100,4	100,8	100,0	99,9	100,1	100,6
IV	100,4	100,7	100,2	99,9	100,2	100,3	100,2	100,0	100,0	100,1	100,6
V	100,8	101,2	100,4	99,9	101,3	100,4	100,9	100,0	100,2	100,0	100,6
VI	100,2	99,4	100,7	99,7	100,3	100,3	102,0	100,4	101,0	100,1	100,7
VII	100,0	98,9	101,1	98,3	100,4	100,2	100,5	100,1	100,8	100,1	100,6
VIII	99,6	98,4	101,8	98,2	100,3	100,1	99,2	99,7	99,5	100,4	100,4
IX	100,3	100,6	101,2	101,4	100,6	100,2	98,5	100,0	99,6	101,4	100,5
X	100,4	100,8	100,7	100,3	100,9	100,1	99,0	100,0	99,7	101,1	100,4
XI	100,2	100,7	100,7	99,9	100,8	100,1	97,3	99,9	99,9	100,1	100,2
XII	99,9	100,8	100,4	99,4	100,1	100,2	95,7	99,9	100,4	100,1	100,3
2007	Analogiczny okres roku poprzedniego=100										
I	101,6	102,8	101,6	92,2	103,4	101,2	98,1	102,1	102,1	101,1	102,5
II	101,9	103,2	101,7	92,5	103,4	101,3	99,4	102,1	102,2	101,1	102,7
III	102,5	104,3	101,8	92,5	103,6	101,8	102,0	102,1	102,2	101,1	102,8
IV	102,3	104,6	101,9	92,5	102,9	101,9	101,3	102,0	102,4	101,1	103,0
V	102,3	104,3	101,9	92,6	103,2	102,0	100,6	102,0	102,8	101,1	103,3
VI	102,6	104,4	102,5	92,6	103,5	102,0	102,2	102,0	102,9	101,1	103,4
VII	102,3	104,4	103,6	92,2	103,6	102,4	101,4	99,6	99,6	101,4	103,6
VIII	101,5	102,8	104,4	92,5	103,5	102,4	99,9	97,6	97,3	101,4	103,6
IX	102,3	105,1	104,8	92,7	103,5	102,4	101,3	97,5	97,4	101,7	103,8
X	103,0	106,6	105,0	92,8	103,6	102,5	103,9	97,6	97,4	102,5	104,0
XI	103,6	107,6	105,1	92,9	103,7	102,5	106,5	97,9	97,8	102,5	104,4
XII	104,0	107,9	105,4	92,9	103,9	103,1	108,9	98,1	98,2	102,6	104,5

Okresy	Ogółem	żywność i napoje bezalko- holowe	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	odzież i obuwie	mieszkanie	zdrowie	transport	łącność	rekreacja i kultura	edukacja	restauracje i hotele
2008											
I	104,0	107,8	105,4	91,9	104,7	103,2	108,3	98,4	98,2	103,0	104,9
II	104,2	107,3	105,6	92,0	106,4	103,4	107,0	98,3	97,9	103,1	105,2
III	104,1	107,0	105,7	93,6	106,5	103,1	105,5	98,3	97,8	103,2	105,5
IV	104,0	106,8	105,9	93,6	106,4	103,2	103,8	98,3	98,0	103,2	105,8
V	104,4	107,0	106,0	93,5	107,5	103,4	104,1	98,3	98,2	103,2	106,0
VI	104,6	107,6	105,8	93,4	107,5	103,6	104,7	98,7	99,1	103,2	106,3
VII	104,8	107,8	105,6	92,9	107,8	103,6	105,0	98,8	99,4	103,1	106,6
VIII.....	104,8	106,9	106,4	92,4	108,0	103,5	104,3	100,7	101,4	103,5	106,8
IX	104,5	105,1	107,1	93,8	108,4	103,5	102,6	100,7	101,4	104,2	106,7
X	104,2	104,0	107,5	93,8	108,8	103,4	101,6	100,7	101,6	104,2	106,7
XI	103,7	102,9	108,1	93,6	109,4	103,5	97,6	100,7	101,7	104,1	106,3
XII	103,3	103,2	108,2	93,2	109,3	103,0	93,2	100,2	101,6	104,2	106,4
I-III	104,1	107,4	105,6	92,5	105,9	103,2	106,9	98,4	98,0	103,1	105,2
IV-VI	104,3	107,1	105,9	93,5	107,1	103,4	104,2	98,5	98,4	103,2	106,0
VII-IX	104,7	106,6	106,4	93,1	108,0	103,5	104,0	100,0	100,7	103,6	106,7
X-XII	103,8	103,4	107,9	93,5	109,2	103,3	97,5	100,5	101,7	104,2	106,4
I-XII	104,2	106,1	106,4	93,1	107,5	103,4	103,1	99,3	99,7	103,5	106,1
2007											
I-III	102,0	103,4	101,7	92,4	103,5	101,4	99,8	102,1	102,2	101,1	102,7
IV-VI	102,4	104,4	102,1	92,6	103,2	102,0	101,4	102,0	102,7	101,1	103,2
VII-IX	102,0	104,1	104,2	92,5	103,5	102,4	100,9	98,2	98,1	101,5	103,7
X-XII	103,5	107,4	105,2	92,8	103,7	102,7	106,4	97,9	97,8	102,5	104,3
I-XII.....	102,5	104,9	103,3	92,6	103,5	102,1	102,1	100,0	100,2	101,6	103,5

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w 2008 r. w stosunku do poprzedniego roku wzrosły o 6,1% (w 2007 r. o 4,9%). Największy wpływ na zmiany cen żywności i napojów bezalkoholowych miały podwyżki cen pieczywa i produktów zbożowych (o 11,5%, w tym ryżu – o 29,0%, pieczywa – o 12,9%, mąki – o 10,7%), artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” (o 9,5%) oraz mięsa (o 4,7%). Podrożało mięso wieprzowe – o 6,8%, wędliny – o 5,9% oraz mięso wołowe – o 4,0%, przy spadku cen drobiu – o 1,4%. Znacznie podniesiono ceny m.in. tłuszczów roślinnych (o 14,7%). Ceny owoców wzrosły o 6,2%, tłuszczów zwierzęcych – o 6,1%, a ryb – o 2,8%. Zanotowano spadek m.in. cen warzyw (o 1,6%) oraz cukru (o 9,3%). Napoje bezalkoholowe podrożały o 5,0%, w tym soki – o 9,4% oraz kawa – o 7,4%.

W grudniu ub. roku odnotowano niższy niż przed rokiem wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w skali roku (3,2%, wobec 7,9% odpowiednio w grudniu 2007 r.). Wolniej niż przed rokiem rosły ceny pieczywa i produktów zbożowych (o 6,6%, w tym ryżu – o 33,4% oraz pieczywa – o 6,4%), mięsa (o 5,4%) oraz olejów i pozostałych tłuszczów (o 1,8%). Wzrosły również m.in. ceny warzyw (o 6,3%) oraz ryb (o 3,7%). Spadły natomiast m.in. ceny artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” (o 1,2%), cukru (o 4,4%) oraz owoców (o 11,1%). Ceny napojów bezalkoholowych podniesiono o 3,5%.

W 2008 r. **napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe** w stosunku do poprzedniego roku podrożały o 6,4% (wobec 3,3% w 2007 r.), przy czym wyższy był wzrost cen wyrobów tytoniowych (13,4%) niż napojów alkoholowych (2,7%). W grudniu ub. roku wyroby tytoniowe były o 16,5% droższe niż przed rokiem, a napoje alkoholowe – o 3,4%.

Ceny **odzieży i obuwia** w 2008 r. obniżyły się w stosunku do 2007 r. o 6,9% (wobec 7,4% w poprzednim roku), przy czym głębszy spadek cen dotyczył obuwia (10,5%) niż odzieży (5,4%). W grudniu ub. roku ceny obuwia obniżyły się w skali roku o 10,7%, a odzieży – o 5,3%.

Wzrost cen towarów i usług związanych z **mieszkaniami** w 2008 r. w stosunku do poprzedniego roku był wyższy niż w 2007 r. (7,5%, wobec 3,5%). Opłaty za najem mieszkania podniesiono o 5,8%. Ceny większości pozostałych towarów i usług w zakresie mieszkania wzrosły w większym stopniu niż przed rokiem. Opłaty za wywóz nieczystości (śmieci) podniesiono o 38,2%, za usługi kanalizacyjne – o 9,8% oraz za zaopatrywanie w wodę – o 6,6%. W zakresie nośników energii ceny opału wzrosły o 15,6%, energii elektrycznej – o 10,7%, gazu – o 10,5%, a energii ciepłej – o 3,5%. Wzrost cen towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego wyniósł w 2008 r. 2,1%. Opłaty za usługi związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego podniesiono o 6,5%, przy czym nadal notowano spadek cen sprzętu gospodarstwa domowego (o 1,4%).

W grudniu 2008 r. ceny w zakresie mieszkania były wyższe o 9,3%, w tym za najem mieszkania płacono o 5,7% więcej niż przed rokiem. Wzrosły również opłaty za wywóz nieczystości (śmieci) – o 38,1%, za usługi kanalizacyjne – o 10,9% oraz za zaopatrywanie w wodę – o 7,8%. Opłaty za nośniki energii podniesiono o 13,8%. Opał w skali roku podrożał o 23,5%, gaz – o 16,4% (gaz ziemny – o 20,3%, a gaz ciekły – o 5,8%), energia elektryczna – o 12,5%, a energia cieplna – o 5,4%. Wzrost cen towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego wyniósł 2,0%.

Wzrost cen towarów i usług związanych ze **zdrowiem** w 2008 r. w stosunku do 2007 r. wyniósł 3,4% i był wyższy od notowanego w roku poprzednim (2,1%). Opłaty za usługi ambulatoryjne i medycyny niekonwencjonalnej podniesiono o 5,3%. Ceny artykułów farmaceutycznych wzrosły o 2,7%. W grudniu ub. roku artykuły i usługi związane ze zdrowiem były o 3,0% droższe niż przed rokiem. Za usługi ambulatoryjne i medycyny niekonwencjonalnej płacono o 5,8% więcej niż przed rokiem. Ceny artykułów farmaceutycznych podniesiono o 1,9%.

W 2008 r. w stosunku do roku poprzedniego wzrost cen w zakresie **transportu** był wyższy od notowanego w 2007 r. (3,1%, wobec 2,1%). Podrożały paliwa do prywatnych środków transportu (o 4,7%), w tym gaz ciekły – o 8,8%, a benzyna silnikowa – o 2,6%. Podniesiono ceny usług transportowych (o 5,5%), przy czym większy wzrost dotyczył pasażerskiego transportu drogowego (5,2%) niż kolejowego (3,5%). Ceny samochodów osobowych obniżono o 2,8%.

W grudniu ub. roku ceny towarów i usług w zakresie transportu były niższe niż przed rokiem o 6,8% (wobec wzrostu o 8,9% odpowiednio w 2007 r.), na co miał wpływ znaczny spadek cen paliw do prywatnych środków transportu w ostatnich miesiącach 2008 r. Ceny paliw były w grudniu ub. roku o 15,0% niższe niż przed rokiem, przy czym ceny benzyny silnikowej spadły o 16,7%, a gazu ciekłego – o 9,3%. Ceny samochodów osobowych obniżono o 6,6%, natomiast usług transportowych – podniesiono o 7,9%. Opłaty za pasażerski transport drogowy podniesiono o 7,0%, a kolejowy – o 4,4%.

W 2008 r. ceny w zakresie **łącznieści** były o 0,7% niższe niż w 2007 r. W grudniu ub. roku w skali roku ceny były wyższe o 0,2%.

Ceny towarów i usług związanych z **rekreacją i kulturą** w 2008 r. w stosunku do poprzedniego roku były niższe o 0,3%, wobec wzrostu o 0,2% w 2007 r. W znacznym stopniu obniżyły się ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (o 13,5%). Wzrosły natomiast opłaty za usługi w zakresie turystyki zorganizowanej – o 5,9%. Podniesiono również ceny m.in. biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 4,0%), książek (o 3,0%) oraz gazet i czasopism (o 2,4%). W grudniu 2007 r. ceny związane z rekreacją i kulturą były wyższe niż przed rokiem o 1,6%.

W 2008 r. w stosunku do poprzedniego roku opłaty w zakresie **edukacji** wzrosły o 3,5% (wobec 1,6% w 2007 r.), a w zakresie **restauracji i hoteli** – o 6,1% (wobec 3,5%). Spośród **innych towarów i usług** w 2008 r. wzrosły m.in. ceny w salonach fryzjerskich, kosmetycznych i zakładach pielęgnacyjnych (o 5,5%).

W grudniu ub. roku w stosunku do poprzedniego miesiąca notowano spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych (o 0,1%). Ceny towarów i usług w zakresie transportu były niższe o 4,3%, odzieży i obuwia – o 0,6%, a w zakresie łączności – o 0,1%. Ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły o 0,8%, w tym m.in. warzyw – o 7,0%, owoców – o 5,1%, cukru – o 1,6% oraz ryb – o 0,4%. Ceny pieczywa i produktów zbożowych pozostały na poziomie zbliżonym do notowanego przed miesiącem. Obniżono natomiast ceny m.in. artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” (o 0,3%), a także mięsa, olejów i pozostałych tłuszczów oraz napojów bezalkoholowych (po 0,1%). Ceny towarów w zakresie rekreacji i kultury oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych podniesiono po 0,4%. Ceny w zakresie restauracji i hoteli wzrosły o 0,3%, zdrowia – o 0,2%, a mieszkania i edukacji – po 0,1%.

W 2008 r. średnie miesięczne tempo wzrostu cen konsumpcyjnych było podobne do obserwowanego w 2007 r. (0,3%). Najwyższe średnie miesięczne tempo wzrostu cen zanotowano w zakresie towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.

Średnie miesięczne tempo wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	Tempo wzrostu cen (w %)									
	2007					2008				
	I–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	IX–XII	I–XII
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych.....	0,3	0,4	0,3	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0	0,2	0,3
żywność i napoje bezalkoholowe	0,6	0,9	0,4	0,0	1,2	0,6	0,4	-0,7	0,8	0,3
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	0,4	0,1	0,4	1,0	0,3	0,2	0,4	1,4	0,6	0,7
odzież i obuwie.....	-0,6	-1,6	-0,1	-0,8	0,1	-1,3	-0,2	-0,7	-0,1	-0,6
mieszkanie	0,3	0,4	0,3	0,2	0,3	1,3	0,6	0,4	0,6	0,7
zdrowie	0,3	0,4	0,2	0,1	0,3	0,4	0,3	0,2	0,1	0,3
transport.....	0,7	0,9	1,4	0,1	0,5	-0,1	1,0	-0,6	-2,7	-0,5
łączność	-0,2	0,0	0,0	-0,6	0,1	0,1	0,1	-0,1	-0,1	0,0
rekreacja i kultura	-0,2	0,1	0,0	-0,7	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0	0,1
edukacja.....	0,2	0,1	0,0	0,3	0,4	0,3	0,1	0,6	0,4	0,3

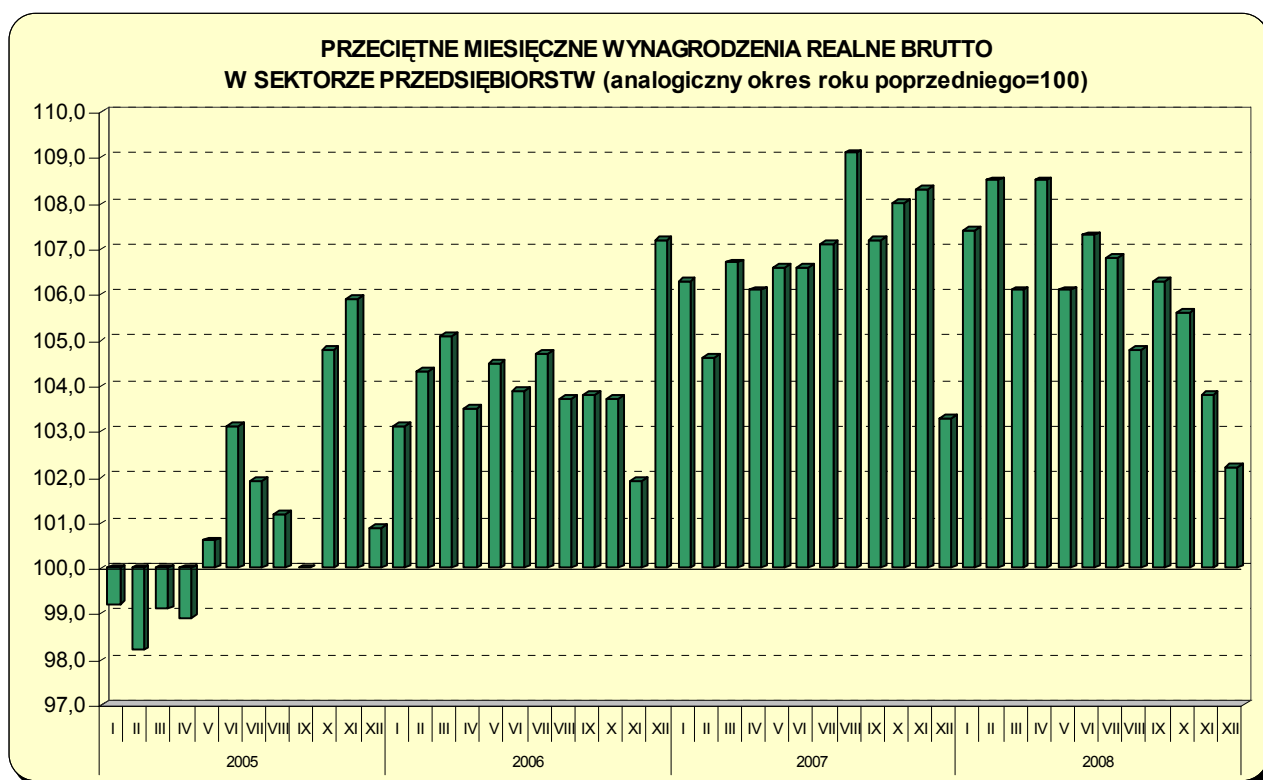
Średnioroczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2008 r. był niższy niż wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (4,2%, wobec 10,1%). Zwiększyła się **siła nabywcza** płac w odniesieniu do wielu towarów żywnościowych, w tym zwłaszcza cukru, warzyw, ryb, mięsa oraz owoców, a także napojów bezalkoholowych. Relatywnie tańsza była odzież i obuwie, towary i usługi w zakresie łączności, rekreacji i kultury, wyposażenia mieszkania i prowadzenia gospodarstwa domowego, napoje alkoholowe, towary i usługi w zakresie transportu, zdrowia, edukacji, a także restauracji i hoteli. Zmniejszyła się siła nabywcza płac w odniesieniu do niektórych artykułów żywnościowych (m.in. mleka, pieczywa i produktów

zbożowych oraz olejów i pozostałych tłuszczów). Relatywnie droższy niż przed rokiem był m.in. wywóz nieczystości (śmieci), opał, wyroby tytoniowe, energia elektryczna oraz gaz.

Wzrost cen według **zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)**¹⁴ obliczonego metodą średniej ruchomej w okresie styczeń–grudzień 2008 r. w stosunku do analogicznego okresu 2007 r. wyniósł 4,2% (wobec 2,6% odpowiednio w 2007 r.).

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne brutto rosły w 2008 r. szybciej niż w poprzednich latach, przy czym w kolejnych kwartałach ub. roku obserwowano osłabienie tempa wzrostu. W warunkach znacznej dynamiki cen towarów i usług konsumpcyjnych odnotowano natomiast mniejszy niż przed rokiem, choć nadal wysoki, wzrost płac realnych. W skali roku znacząco zwiększyła się siła nabywcza przeciętnych rent i emerytur z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych i nieco wzrosła – rolników indywidualnych.

¹⁴ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej przez kraje członkowskie oraz kandydujące do UE. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (w 2008 r. – struktura spożycia z 2006 r. w cenach grudnia 2007 r.). Grupowanie towarów i usług konsumpcyjnych oparto na Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu opracowanej na potrzeby HICP (COICOP/HICP).

W 2008 r. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 3179,01 zł i było o 10,1% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 9,2% w 2007 r.). Największa dynamika płac, podobnie jak w 2007 r., notowana była w budownictwie (wzrost o 12,9%). Wyższy niż przeciętnie wzrost płac obserwowano również w obsłudze nieruchomości i firm (11,8%), transporcie, gospodarce magazynowej i łączności (10,9%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, wodę (10,8%) oraz górnictwie (10,6%). Spośród działów/grup o znaczącym udziale w zatrudnieniu najbardziej dynamiczny wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto miał miejsce w: górnictwie węgla kamiennego i brunatnego; wydobywaniu torfu, wznoszeniu budynków i budowli; inżynierii lądowej i wodnej (po 12,8%), transporcie lądowym i rurociągowym (o 12,6%) oraz sprzedaży i naprawie pojazdów samochodowych i motocykli; sprzedaży detalicznej paliw (o 12,1%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w grudniu ub. roku ukształtowało się na poziomie 3419,82 zł, tj. o 5,4% wyższym niż w analogicznym okresie 2007 r. (wobec wzrostu o 7,4% przed miesiącem i 7,2% przed rokiem).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2008							
	XII		I–XII		I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII
	w zł	XII 2007=100	w zł	analogiczny okres poprzedniego roku=100				
Sektor przedsiębiorstw	3419,82	105,4	3179,01	110,1	111,4	112,1	110,4	107,0
w tym:								
Przemysł	3439,76	104,9	3187,14	109,5	110,5	111,4	109,9	106,7
górnictwo	7353,32	92,5	5464,07	110,6	111,5	117,4	109,8	105,0
przetwórstwo przemysłowe	2961,45	106,4	2912,53	109,4	110,8	111,3	109,8	106,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę.....	5174,55	110,3	4251,72	110,8	110,7	107,7	112,2	112,3
Budownictwo	3573,01	106,6	3360,28	112,9	117,1	116,1	111,9	108,4
Handel i naprawy	3107,94	103,1	2960,79	109,3	111,2	111,8	108,9	105,7
Hotele i restauracje	2429,21	104,9	2268,55	108,4	112,1	107,2	109,8	105,3
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3667,08	110,8	3464,21	110,9	110,6	112,1	111,8	109,3
Obsługa nieruchomości i firm	3447,94	105,5	3232,56	111,8	113,1	114,5	112,3	107,7

W 2008 r. **fundusz płac** w sektorze przedsiębiorstw zwiększył się w stosunku do poprzedniego roku o 15,4% (wobec wzrostu o 14,4% w 2007 r.).

W **sektorze publicznym** przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2008 r. ukształtowało się na poziomie 3791,23 zł (o 11,9% większym niż przed rokiem), a w grudniu ub. roku – 4588,31 zł (tj. o 6,3% wyższe w ujęciu rocznym). W 2008 r. przeciętna płaca brutto w **sektorze prywatnym** wyniosła 3055,34 zł (o 10,0% więcej niż przed rokiem), a jej relacja w stosunku do przeciętnej płacy w sektorze publicznym zmniejszyła się nieco w skali roku (80,6% wobec 82,0% w 2007 r.). W grudniu ub. roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze prywatnym wyniosło 3183,97 zł (tj. o 5,6% więcej niż w analogicznym miesiącu 2007 r.).

Sila nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2008 r. była o 5,9% wyższa niż w poprzednim roku (w 2007 r. wzrost wyniósł odpowiednio 6,7%). W grudniu ub. roku płaca realna brutto była wyższa o 2,2% w skali roku (wobec wzrostu o 3,3% w analogicznym miesiącu 2007 r.).

Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2007	2008					
	I–XII		I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	XII
Przeciętna liczba emerytów i rencistów:							
w tys. osób	9188,9	9257,1	9217,9	9223,3	9280,7	9306,7	9324,4
analogiczny okres poprzedniego roku=100	100,4	100,7	100,5	100,3	101,0	101,2	101,2
Pobierający emerytury i renty:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w tys. osób	7658,7	7779,2	7719,7	7739,5	7810,0	7847,9	7868,5
rolników indywidualnych w tys. osób.....	1530,2	1477,9	1498,2	1483,8	1470,7	1458,8	1455,9
Przeciętna emerytura i renta:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1298,83	1418,69	1346,76	1433,44	1444,07	1449,62	1449,30
analogiczny okres poprzedniego roku=100	103,0	109,2	104,5	110,5	110,9	110,8	111,0
rolników indywidualnych w zł	813,93	857,68	829,98	866,94	867,30	867,77	861,98
analogiczny okres poprzedniego roku=100	101,4	105,4	102,1	106,5	106,5	106,5	106,6

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2008 r. była o 9,2% większa niż przed rokiem i wyniosła 1418,69 zł. W grudniu ub. roku ukształtowała się ona na poziomie 1449,30 zł, tj. o 11,0% wyższym niż w analogicznym miesiącu 2007 r. **Sila nabywcza przeciętnej emerytury i renty brutto** w systemie pracowniczym w 2008 r. wzrosła w ujęciu rocznym o 4,1% (w 2007 r. nie uległa zmianie w stosunku do 2006 r.). W grudniu ub. roku zwiększyła się ona w skali roku o 6,4% (wobec spadku o 2,4% w grudniu 2007 r.).

W 2008 r. **przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** wyniosła 857,68 zł i była o 5,4% wyższa niż przed rokiem. W grudniu ub. roku ukształtowała się ona na poziomie 861,98 zł, tj. o 6,6% wyższym niż w analogicznym okresie 2007 r. **Sila nabywcza przeciętnej emerytury i renty brutto** rolników indywidualnych w 2008 r. wzrosła nieznacznie – o 0,5% w porównaniu z poprzednim rokiem (wobec spadku o 1,6% w 2007 r.). W grudniu ub. roku wzrosła ona o 2,2% w skali roku, podczas gdy w grudniu 2007 r. odnotowano odpowiednio jej spadek o 3,9%.

W 2008 r. kwota brutto **zasilków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) wyniosła 1524,6 mln zł i była o 9,7% mniejsza niż w roku poprzednim. W grudniu ub. roku bezrobotnym wypłacono 128,1 mln zł, tj. o 12,8 % więcej niż przed miesiącem oraz o 4,6 % więcej niż w analogicznym miesiącu 2007 r.

Z tytułu **zasilków i świadczeń przedemerytalnych** w 2008 r. wypłacono 2617,8 mln zł, tj. o 31,8% mniej niż przed rokiem, a w grudniu ub. roku – 152,4 mln zł, tj. o 46,0% mniej niż przed rokiem i o 4,5% mniej niż przed miesiącem.

Budżet państwa

W 2008 r. **dochody** budżetu państwa¹⁵ wyniosły 254083,8 mln zł, a **wydatki** – 278674,3 mln zł (co stanowiło odpowiednio 90,1% i 90,2% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2008 r.). W rezultacie odnotowano **deficyt** w wysokości 24590,5 mln zł (90,8% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2008 r.).

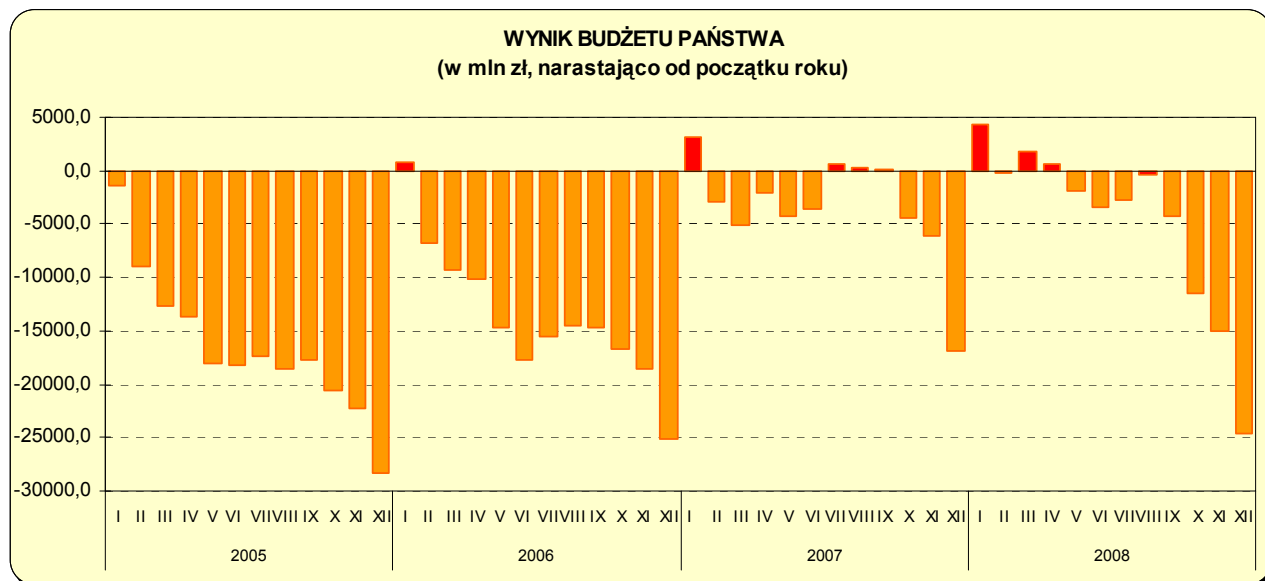
Dochody i wydatki budżetu państwa kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2008 r.	I–XII 2008			I–XII 2007	
		wykonanie	realizacja ustawy budżetowej w %	I–XII 2007=100 ^{a)}	struktura w %	
	w mln zł					
Ogółem dochody	281892,1	254083,8	90,1	107,5	100,0	100,0
dochody podatkowe i niepodatkowe	246610,0	238858,8	96,9	104,4	94,0	96,8
podatki pośrednie	164890,0	154050,1	93,4	105,2	60,6	62,0
w tym podatek akcyzowy	52200,0	50483,6	96,7	103,0	19,9	20,7
podatek dochodowy od osób prawnych	27150,0	27162,4	100,0	110,7	10,7	10,4
podatek dochodowy od osób fizycznych	36154,0	38439,7	106,3	108,7	15,1	15,0
dochody państwowych jednostek budżetowych ^{b)}	17085,6	17796,2	104,2	x	7,0	x
w tym wpływy z cła	1993,0	1728,7	86,7	98,9	0,7	0,7
pozostałe dochody	1330,4	1410,4	106,0	x	0,6	1,6
środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi ^{b)}	35282,1	15225,0	43,2	x	6,0	x
Wspólna Polityka Rolna i Rybacka	15078,0	10040,8	66,6	x	4,0	x
fundusze strukturalne i inne	20204,1	5184,2	25,7	x	2,0	x
Ogółem wydatki	308982,7	278674,3	90,2	110,4	100,0	100,0
w tym:						
obsługa długu krajowego	21885,1	19994,7	91,4	88,5	7,2	9,0
obsługa zadłużenia zagranicznego	5824,5	5122,0	87,9	104,4	1,8	1,9
rozliczenia z budżetem ogólnym UE z tyt. środków własnych	12213,2	12213,2	100,0	x	4,4	x
dotacje dla:						
Funduszu Emerytalno-Rentowego	15158,9	14867,5	98,1	101,3	5,3	5,8
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	33230,0	33230,0	100,0	139,1	11,9	9,5
subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	40685,0	40667,4	100,0	110,6	14,6	14,6
Deficyt budżetu państwa	-27090,6	-24590,5	90,8	x	x	x
Finansowanie deficytu						
źródła krajowe	20117,0	21063,8	104,7	x	x	x
źródła zagraniczne	6973,6	3526,7	50,6	x	x	x

^{a)} Wskaźniki dynamiki obliczono porównując dane szacunkowe z okresu I–XII 2008 r. z danymi z wykonania budżetu państwa za analogiczny okres 2007 r.

^{b)} Od kwietnia 2007 r. z dochodów państwowych jednostek budżetowych została wyłączona pozycja „Środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi”, w związku z powyższym dane są nieporównywalne z poprzednio publikowanymi.

¹⁵ Opracowano na podstawie informacji Ministerstwa Finansów: „Szacunkowe dane o wykonaniu budżetu państwa za okres styczeń–grudzień 2008 r.”

Realizacja ustawy budżetowej w 2008 r. w zakresie dochodów była o 13,1 pkt proc. niższa niż przed rokiem. Wpływy z podatków pośrednich zwiększyły się o 5,2%, w tym z podatku akcyzowego o 3,0%. Ich udział w łącznej kwocie dochodów wyniósł odpowiednio 60,6% i 19,9% (wobec 62,0% i 20,7% w 2007 r.). Udział dochodów państwowych jednostek budżetowych w łącznej kwocie dochodów wyniósł 7,0%. Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych były wyższe o 10,7% niż przed rokiem, a z podatku dochodowego od osób fizycznych – o 8,7%. Ich udział w dochodach ogółem wyniósł odpowiednio 10,7% i 15,1% (wobec odpowiednio 10,4% i 15,0% przed rokiem). Dochody budżetu państwa z tytułu napływu środków z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi stanowiły w 2008 r. 6,0% dochodów ogółem. Najwięcej środków napłynęło w ramach Wspólnej Polityki Rolnej i Rybackiej – co stanowiło 4,0% dochodów ogółem.

Realizacja ustawy budżetowej w zakresie wydatków w 2008 r. była o 7,2 pkt proc. niższa niż przed rokiem. Wpłaty subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (gmin, powiatów i województw) wyniosły 40667,4 mln zł i stanowiły 100,0% kwoty tej subwencji założonej w ustawie. Udział subwencji w wydatkach ogółem, podobnie jak przed rokiem, wyniósł 14,6%. Wydatki na obsługę długu krajowego i zagranicznego stanowiły 9,0% wydatków ogółem (przed rokiem 10,9%). Wzrost w stosunku do 2007 r. wykazały dotacje dla: Funduszu Emerytalno-Rentowego o 1,3% oraz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – o 39,1%.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–XI 2008				I–XI 2007
	wykonanie w mln zł	realizacja ustawy budżetowej	I–XI 2007=100	struktura	
				w %	
Ogółem wydatki bieżące jednostek budżetowych.....	44194,0	85,9	114,1	100,0	100,0
w tym:					
transport i łączność.....	3536,8	116,0	158,7	8,0	5,8
nauka	1016,7	92,0	93,5	2,3	2,8
oświata i wychowanie	1047,6	85,4	122,2	2,4	2,2
szkolnictwo wyższe	18,8	70,8	97,9	0,0	0,0
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	166,7	85,8	120,6	0,4	0,4
ochrona zdrowia	2223,5	82,7	113,9	5,0	5,0
pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	82,7	85,3	146,6	0,2	0,1
administracja publiczna	7366,2	85,6	107,2	16,7	17,7
urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa.....	1416,5	86,4	107,6	3,2	3,4
wymiar sprawiedliwości	7109,7	88,0	111,7	16,1	16,4
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	8352,8	86,1	114,6	18,9	18,8
obrona narodowa	8640,9	79,9	116,7	19,6	19,1

W okresie styczeń–listopad 2008 r. **wydatki bieżące jednostek budżetowych** były o 14,1% wyższe niż przed rokiem, a ich udział w ogólnej kwocie wydatków wyniósł 17,7% (wobec 17,5% w analogicznym okresie 2007 r.).

Pieniądz

Stan zasobów pieniądza wyniósł w końcu grudnia 2008 r. 667246,4 mln zł i był o 2,9% wyższy niż w końcu listopada ub. roku oraz o 18,8% większy niż w końcu grudnia 2007 r.

Podaż pieniądza (M3) oraz aktywa systemu bankowego^{a)} generujące pieniądz kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	XII 2007	2008			
		XI	XII	zmiana w stosunku do	
				XII 2007	XI 2008
	w mln zł				
Podaż pieniądza (M3)	561623,8	648288,7	667246,4	105622,6	18957,6
Pieniądz gotówkowy w obiegu	77160,0	90056,4	90708,5	13548,5	652,1
Depozyty i inne zobowiązania	472184,3	549929,3	570359,4	98175,1	20430,0
Pozostałe składniki M3	12279,5	8303,0	6178,5	-6101,0	-2124,5
Aktywa zagraniczne netto	123775,1	66711,7	58302,8	-65472,3	-8408,9
Aktywa krajowe netto	437848,7	581577,0	608943,6	171094,9	27366,6
Saldo pozostałych pozycji (netto)	-101402,8	-130577,8	-150264,5	-48861,7	-19686,7

^{a)} Stan w końcu okresu.

Zasoby pieniądza gotówkowego w obiegu (poza kasami banków) w końcu ub. roku wyniosły 90708,5 mln zł i zwiększyły się w stosunku do listopada ub. roku o 0,7%, zaś w stosunku do grudnia 2007 r. o 17,6%.

W końcu grudnia 2008 r. w strukturze podaży pieniądza (M3) główną pozycją były **depozyty i inne zobowiązania** w wysokości 570359,4 mln zł, wyższe w porównaniu ze stanem na koniec listopada ub. roku o 20430,0 mln zł. Wzrosły depozyty i inne zobowiązania wobec: gospodarstw domowych – o 17265,5 mln zł (o 5,5%), niemonetarnych instytucji finansowych – o 1131,8 mln zł (o 3,4%), przedsiębiorstw – o 6550,3 mln zł (o 4,5%), funduszy ubezpieczeń społecznych – o 149,2 mln zł (o 0,9%). Zmniejszył się natomiast stan depozytów i innych zobowiązań wobec instytucji samorządowych – o 4421,7 mln zł (o 17,1%) oraz instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 245,1 mln zł (o 1,7%).

W stosunku do końca grudnia 2007 r. depozyty i inne zobowiązania były wyższe w grudniu ub. roku o 98175,1 mln zł (o 20,8%), w tym depozyty i inne zobowiązania wobec gospodarstw domowych – o 69483,8 mln zł (o 26,4%), instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 2059,5 mln zł (o 17,3%), przedsiębiorstw – o 6973,8 mln zł (o 4,9%), niemonetarnych instytucji finansowych – o 10977,8 mln zł (o 46,3%), instytucji samorządowych – o 3535,5 mln zł (o 19,7%), funduszy ubezpieczeń społecznych – o 5144,7 mln zł (o 43,5%).

Pozostałe składniki M3 wyniosły w końcu 2008 r. 6178,5 mln zł; wartość tej pozycji zmniejszyła się w stosunku do końca listopada ub. roku o 2124,5 mln zł (o 25,6%), zaś w porównaniu z końcem 2007 r. – o 6101,0 mln zł (o 49,7%).

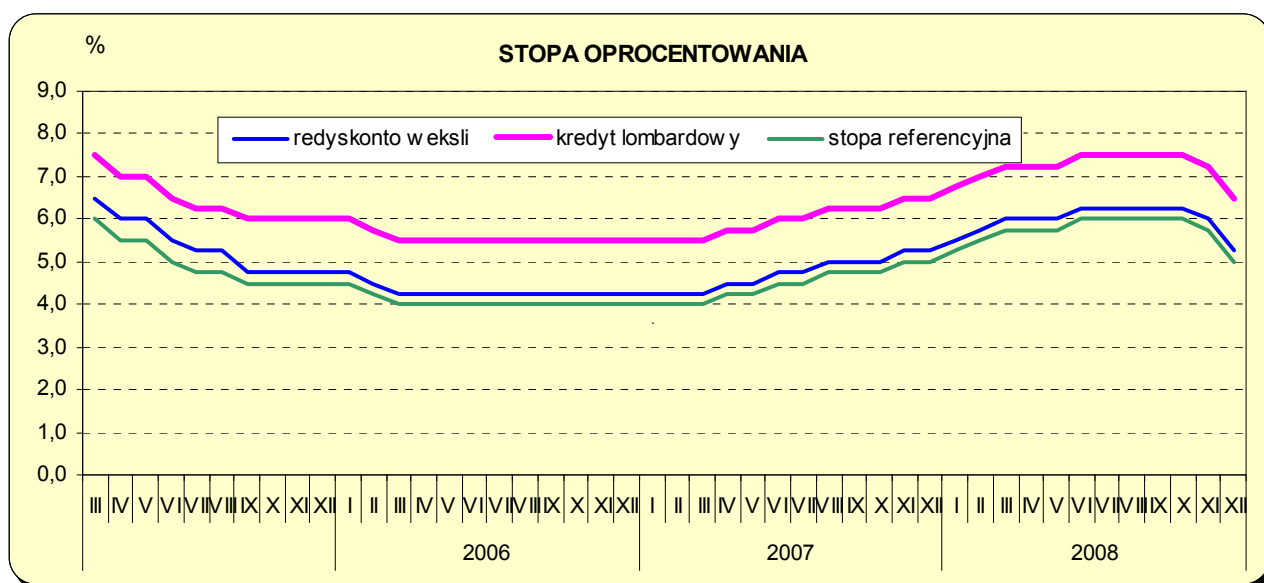
Najwyższy udział w strukturze zasobów pieniądza miały **należności**, których przyrost był jednocześnie głównym czynnikiem generującym pieniądź. Wyniosły one 649734,5 mln zł i zwiększyły się w porównaniu z końcem listopada ub. roku o 30149,5 mln zł (o 4,9%), w tym należności od gospodarstw domowych wzrosły o 23356,7 mln zł (o 6,6%), od przedsiębiorstw – o 3703,0 mln zł (o 1,6%), od instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 79,9 mln zł (o 3,7%), niemonetarnych instytucji finansowych – o 94,9 mln zł (o 0,4%), a od instytucji samorządowych – o 2915,1 mln zł (o 16,3%). Nie wystąpiły należności od funduszy ubezpieczeń społecznych.

W stosunku do stanu na koniec 2007 r. należności były wyższe o 172441,1 mln zł (o 36,1%), w tym należności od gospodarstw domowych wzrosły o 115725,7 mln zł (o 44,5%), od przedsiębiorstw – o 51898,4 mln zł (o 29,2%), od niemonetarnych instytucji finansowych – o 1931,4 mln zł (o 9,9%), od instytucji samorządowych – o 2277,1 mln zł (o 12,3%), od instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 608,5 mln zł (o 37,2%).

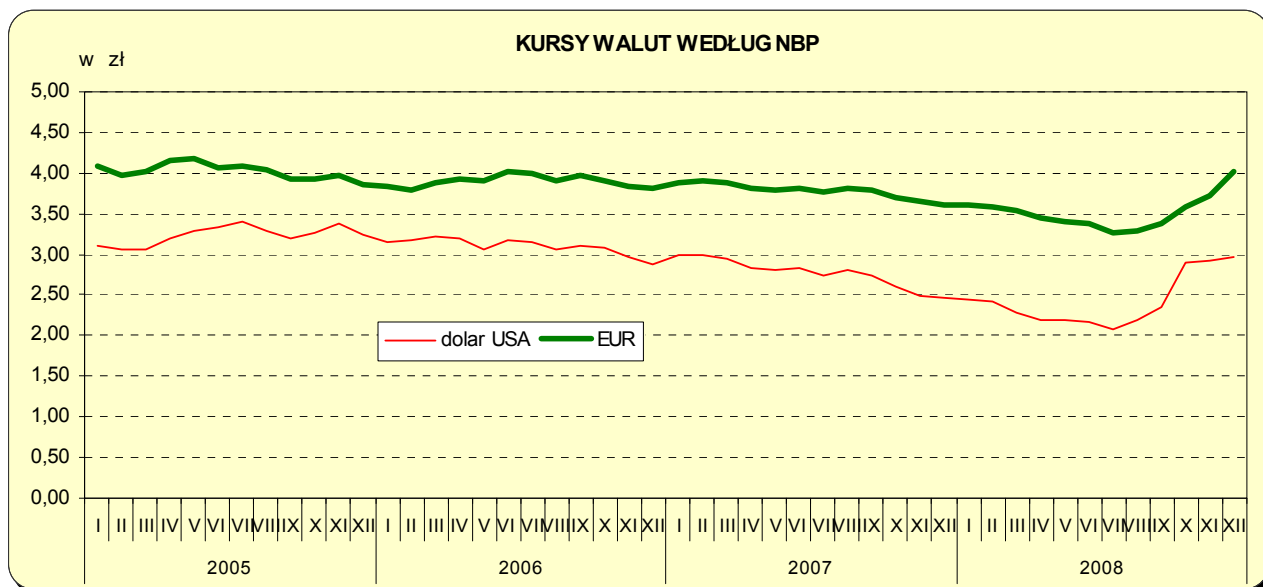
Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego wyniosło w końcu grudnia ub. roku 109473,7 mln zł. W porównaniu z końcem listopada ub. roku wzrosło o 16903,8 mln zł (o 18,3%), a w stosunku do stanu w końcu grudnia 2007 r. – o 47515,6 mln zł (o 76,7%). Wzrost zadłużenia tego sektora miał dodatni wpływ na kreację pieniądza, choć słabszy od przyrostu zadłużenia podmiotów sektora niefinansowego.

Ujemny wpływ na kreację pieniądza wywarł spadek wartości **aktywów zagranicznych netto**, które w końcu minionego roku wyniosły 58302,8 mln zł. Ich wartość w stosunku do listopada ub. roku zmniejszyła się o 8408,9 mln zł (o 12,6%), a w porównaniu z końcem 2007 r. – o 65472,3 mln zł. Czynnikiem obniżającym stan zasobów pieniądza było również ujemne **saldo pozostałych pozycji netto** w kwocie 150264,5 mln zł, które pogłębiło się w relacji do stanu na koniec listopada ub. roku o 19686,7 mln zł, a w stosunku do stanu na koniec 2007 r. – o 48861,7 mln zł.

Obowiązujące w Narodowym Banku Polskim podstawowe stopy procentowe z dniem 24 grudnia 2008 r. zostały ponownie obniżone: stopa redyskontowa weksli z 6,00% na 5,25%, stopa kredytu lombardowego z 7,25% na 6,50%, stopa depozytowa z 4,25% na 3,50% oraz stopa referencyjna z 5,75% na 5,00%.

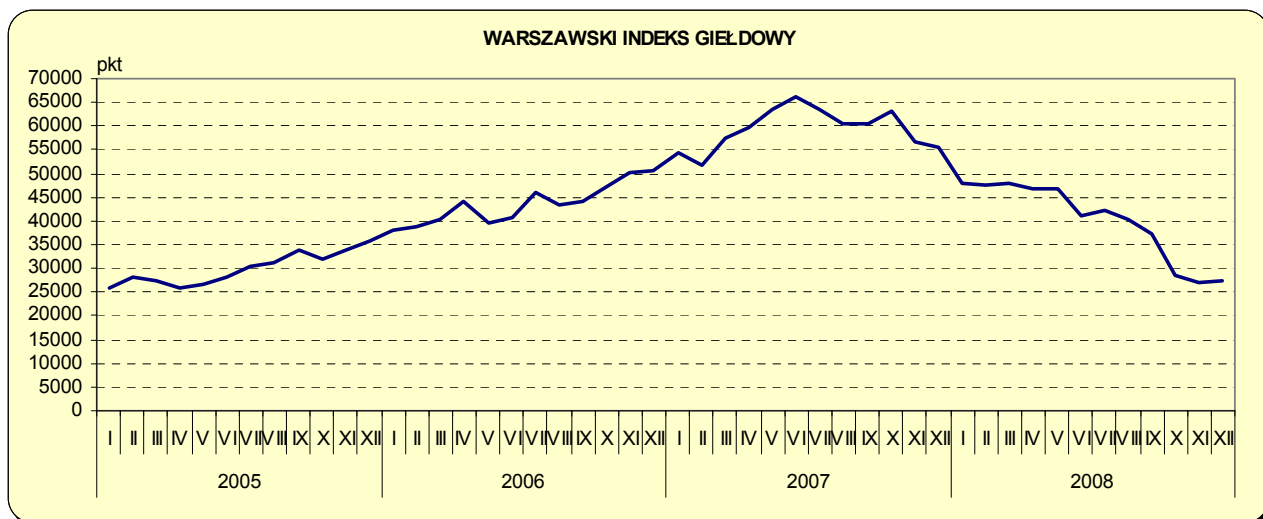
Średni roczny **kurs euro** w Narodowym Banku Polskim wyniósł w 2008 r. 351,66 zł/100 EUR i zmniejszył się o 7,0% w porównaniu z rocznym kursem waluty w 2007 r. Średni miesięczny kurs euro w grudniu 2008 r. wyniósł 401,77 zł/100 EUR i zwiększył się w stosunku do analogicznego okresu 2007 roku o 11,5%, natomiast w stosunku do średniego kursu z listopada wzrósł o 8,0%.

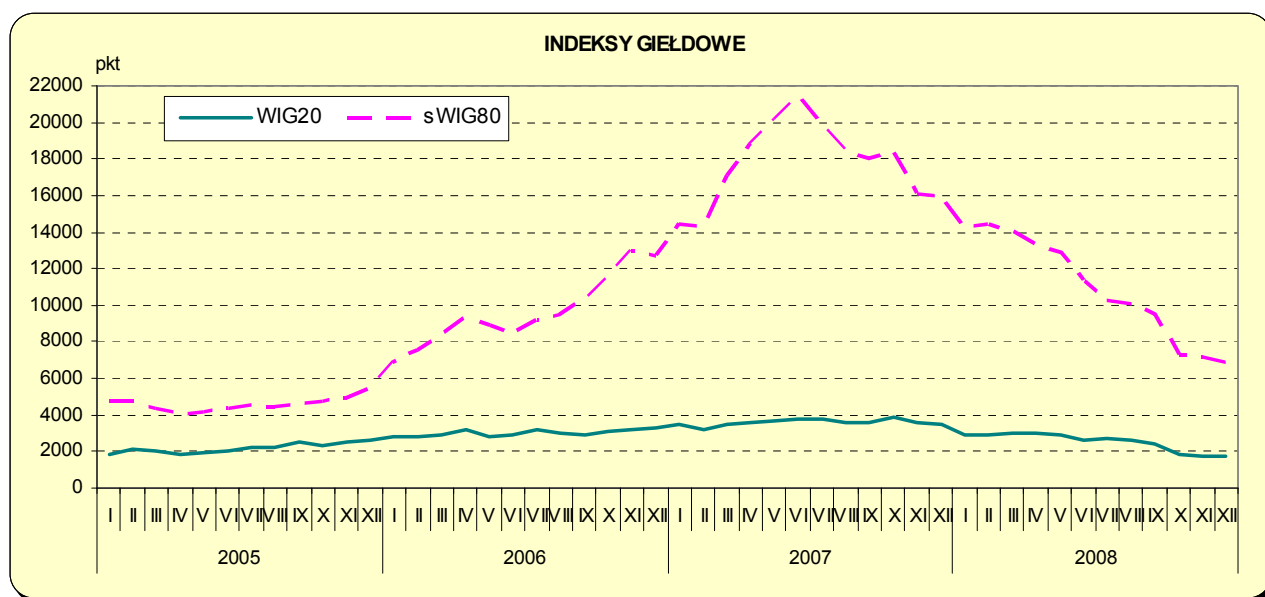

Średni roczny **kurs dolara amerykańskiego** w Narodowym Banku Polskim wyniósł w 2008 r. 240,92 zł/100 USD i zmniejszył się o 12,9% w porównaniu ze średnim rocznym kursem w 2007 r. Średni miesięczny kurs dolara amerykańskiego wyniósł w grudniu 2008 r. 297,15 zł/100 USD i wzrósł względem analogicznego okresu 2007 r. o 20,0%, a w porównaniu z kursem z listopada ub. roku – o 1,7%.

Giełdowy rynek papierów wartościowych

W 2008 roku na **Rynku Głównym** Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie debiutowało 33 spółek, a 10 wycofało się, w związku z tym liczba notowanych spółek wzrosła do 374. Ze względu na utrzymującą się tendencję spadkową kursów akcji kapitalizacja na ostatniej sesji w ub. roku wyniosła 465,1 mld zł (o 615,2 mld zł, tj. o 56,9% mniej niż na ostatniej sesji w 2007 r.).

Obroty w segmencie kasowym Rynku Głównego Giełdy Papierów Wartościowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2007					2008					
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII ^{a)}	I-XII ^{a)}	I-XII
	w mln zł										2007=100
Akcje											
Sesyjne	117381,6	122671,0	107494,8	107462,1	455009,5	100899,9	68911,1	75283,1	74836,7	319930,8	92,8
Pozasesyjne	3367,9	4459,4	5766,9	3624,7	17218,9	2533,7	3252,2	1695,7	2937,5	10419,1	60,5
Prawa do akcji											
Sesyjne	1342,4	2701,3	2243,5	620,7	6907,9	291,7	320,5	54,7	115,1	782,0	11,3
Pozasesyjne	22,2	153,8	77,9	90,6	344,5	2,4	142,0	1,0	37,0	182,3	52,9
Prawa poboru											
Sesyjne	436,3	214,7	259,2	251,7	1161,9	109,9	34,6	22,7	9,4	176,6	15,2
Pozasesyjne	38,5	6,5	37,7	85,0	167,7	0,0	0,0	0,0	14,4	14,4	8,6
Obligacje											
Skarbu Państwa											
Sesyjne	949,0	1009,8	715,1	560,3	3234,2	892,7	714,7	615,5	2249,7	4472,7	138,3
Pozasesyjne	47,4	10,8	20,8	151,8	230,9	191,5	161,7	0,6	145,9	499,7	216,4
Obligacje											
Korporacyjne											
Sesyjne	6,4	21,5	1,0	0,4	29,3	0,3	0,0	0,0	26,7	27,0	92,2
Certyfikaty											
Inwestycyjne											
Sesyjne	92,9	109,4	94,9	245,5	542,7	125,0	64,4	53,7	430,5	673,6	124,1
Pozasesyjne	—	—	—	11,4	11,4	0,5	0,2	5,0	1,3	7,0	61,2
Produkty											
strukturyzowane											
Sesyjne	4,8	5,7	2,5	12,2	25,2	51,2	20,5	28,2	56,2	156,1	619,4

^{a)} Dane wstępne.

W 2008 r. łączna wartość obrotów **akcjami i prawami do akcji** wyniosła 331 mld zł (o 30,9% mniej niż w 2007 r.), co wynikało ze spadku w ciągu roku wartości transakcji sesyjnych i transakcji pozasesyjnych (pakietowych), spowodowanego wycofywaniem się inwestorów instytucjonalnych. obroty prawami do akcji w transakcjach sesyjnych wyniosły 782 mln zł (o 88,7% mniej niż przed rokiem). Wartość transakcji pakietowych tym instrumentem wyniosła 182,3 mln zł (spadek o 47,1% w skali roku). obroty **prawami poboru** w transakcjach sesyjnych wyniosły 176,6 mln zł i obniżyły się o 84,8% w skali roku. obroty **obligacjami** Skarbu Państwa w systemie transakcji sesyjnych wzrosły o 38,3% i wyniosły 4472,7 mln zł, a transakcje pakietowe tym instrumentem – 499,7 mln zł (wzrost o 116,4% w skali roku). obroty **certyfikatami inwestycyjnymi** w systemie transakcji sesyjnych ukształtowały się na poziomie 673,6 mln zł (wzrost o 24,1%). Natomiast obroty **produktami strukturyzowanymi** wzrosły sześciokrotnie – do 156,1 mln zł.

Utrzymująca się od połowy ubiegłego roku bessa negatywnie wpłynęła na poziom indeksów giełdowych: w IV kwartale 2008 r. WIG był niższy niż w analogicznym okresie 2007 r. o 51,1%. Znaczne spadki odnotowano w sektorze spożywczym (o 59,2%), budowlanym (o 50,1%) oraz informatycznym (o 46,8%). Mniejsze od spadku indeksu głównego były spadki WIG-PALIWA (o 46,8%) i WIG-BANKI (o 44,8%). W rezultacie spadków kursów akcji w sektorze dużych spółek, WIG-20 obniżył się o 48,2%. Jeszcze silniejsze były spadki w sektorze średnich i małych spółek, które spowodowały obniżenie indeksów mWIG40 i sWIG80 odpowiednio o 62,5% i o 56,9%.

Wartość indeksów giełdowych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2007				2008				
	stan na ostatniej sesji w kwartale								
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	IV 2007=100
WIG.....	57524,6	66077,7	60368,9	55648,5	48011,3	41146,3	37367,3	27228,6	48,9
WIG-PL.....	57631,5	66175,5	60000,0	55011,9	47529,9	40550,5	37207,9	27167,3	49,4
WIG-BANKI.....	7899,7	8783,9	8426,3	7949,9	6630,6	6009,9	5956,6	4390,9	55,2
WIG- BUDOW.....	10761,7	11686,0	10076,4	8673,6	8654,3	6754,7	6021,3	4330,0	49,9
WIG-INFO.....	2111,2	2291,2	1971,8	1764,7	1647,1	1302,8	1264,8	938,8	53,2
WIG-MEDIA.....	4726,9	4349,6	4481,6	4911,0	4138,1	3435,9	3332,6	2580,8	52,6
WIG-PALIWA.....	3199,4	3761,0	3734,2	3548,4	2858,6	2320,1	2401,1	1889,5	53,2
WIG-SPOŻYW.....	4073,3	4703,0	3791,6	3318,0	2897,6	2306,4	1837,9	1354,5	40,8
WIG-TELEKOM.....	1295,8	1404,9	1206,4	1270,2	1234,9	1206,3	1308,9	1107,3	87,2
WIG-CHEMIA.....	-	-	-	-	-	-	3564,0	1823,6	x
WIG-DEWEL.....	-	6463,1	5510,0	4788,9	3941,8	2896,1	2119,6	1288,7	26,9
TECHWIG.....	1304,3	1320,7	1129,7	1052,1	960,9	-	-	-	x
WIG-20.....	3520,2	3759,3	3633,6	3456,1	2981,1	2591,1	2384,2	1789,7	51,8
mWIG40 ^{a)}	4728,6	5684,5	4568,1	4028,4	3363,1	2649,9	2252,2	1511,3	37,5
sWIG80 ^{a)}	17048,3	21381,7	17993,1	15917,9	14067,1	11346,3	9460,3	6852,8	43,1

^{a)} W marcu 2007 r. indeks MIDWIG zastąpiony został indeksem mWIG40, a indeks WIRR indeksem sWIG80.

Obroty w segmencie transakcji terminowych Rynku Głównego Giełdy Papierów Wartościowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2007					2008					
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII ^{a)}	I–XII ^{a)}	I–XII
	w mln zł										2007=100
Kontrakty terminowe.....	132414,3	129886,1	202353,7	198221,5	662875,6	205570,0	147166,9	136661,5	117447,5	606845,9	91,5
Opcje indeksowe.....	121,2	97,2	122,5	122,2	463,1	150,9	64,7	103,1	144,4	463,1	100,0
Jednostki indeksowe.....	3,5	1,5	5,2	5,7	15,9	7,8	1,1	2,5	6,1	17,5	110,1

^{a)} Dane wstępne.

W 2008 r. **kontrakty terminowe** wyniosły 606845,9 mln zł (o 8,5% mniej niż w 2007 r.), transakcje **opcjami indeksowymi**, podobnie jak przed rokiem, osiągnęły wartość 463,1 mln zł, a transakcje **jednostkami indeksowymi** – 17,5 mln zł (wzrost o 10,1% w skali roku).

W 2008 r. **Rynek NewConnect** sukcesywnie rozszerzał swoje działanie. W ciągu roku debiutowało 61 spółek, nie wycofała się żadna, w związku z tym liczba notowanych spółek wzrosła do 84. Kapitalizacja tego rynku na ostatniej sesji w roku wyniosła 1396,17 mln zł. W ciągu 2008 r. utrzymała się spadkowa tendencja kursów akcji, która spowodowała obniżenie wskaźnika tego rynku – NCIndex do 38,19 pkt proc. (wobec 144,17 pkt proc. w końcu 2007 r.). Wartość obrotów rynku w 2008 r. wyniosła 826,5 mln zł, wobec 302,6 mln zł 2007 r.

Obroty na Rynku NewConnect kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2008				
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–XII
	w mln zł				
Akcje.....	285,9	244,3	135,9	71,8	737,8
Prawa do akcji.....	55,6	20,8	7,9	2,8	87,1
Prawa poboru.....	–	1,4	0,2	0,01	1,6

Przyjazdy i wyjazdy z Polski - ruch graniczny z krajami spoza strefy Schengen ¹⁶

Odprawy osobowego ruchu granicznego ¹⁷ w 2008 r. rejestrowano na 61 przejściach, zlokalizowanych na granicy wschodniej z Rosją, Białorusią i Ukrainą oraz na lotniskach i w portach morskich. Według danych Straży Granicznej, w 2008 r. dokonano 35,5 mln odpraw osób w ruchu granicznym między Polską a krajami spoza obszaru Schengen. Większość analizowanego ruchu granicznego to wyjazdy i przyjazdy obywateli polskich (56,0%).

¹⁶ Zgodnie z decyzją Rady Unii Europejskiej Polska została włączona do obszaru Schengen 21 grudnia 2007 r. (wraz z Estonią, Łotwą, Litwą, Czechami, Słowacją, Węgrami, Maltą i Słowenią). W rezultacie (z powodu zaprzestania rejestracji ruchu granicznego ludności między państwami strefy Schengen) istotnemu ograniczeniu uległ zakres informacji statystycznych dotyczących ruchu granicznego.

¹⁷ Odprawy osób rozumiane są jako liczba przekroczeń granicy (tj. suma wjazdów i wyjazdów z Polski). Jedna osoba kilkakrotnie wjeżdżająca do lub wyjeżdżająca z Polski jest ujmowana w danych Straży Granicznej jako kilka osób.

W 2008 r. poza granicę strefy Schengen wyjechało ponad 11,1 mln Polaków. Najwięcej obywateli polskich (5,5 mln) wyjeżdżało przez lądowe przejście graniczne z Ukrainą, a przez przejścia z Białorusią i Rosją – odpowiednio 0,5 mln i 0,6 mln osób. Prawie 4,6 mln Polaków skorzystało przy wyjeździe poza strefę Schengen z transportu lotniczego, zaś drogą morską do krajów spoza strefy Schengen udało się 41 tys. Polaków.

W 2008 r. na granicy wschodniej (bez Litwy) oraz na lotniskach i w portach zarejestrowano 6,6 mln cudzoziemców wjeżdżających do Polski spoza strefy Schengen. Straż Graniczna odnotowała 2,4 mln przyjazdów obywateli Ukrainy, 1,6 mln obywateli Białorusi i 0,8 mln – obywateli Rosji, co stanowiło spadek odpowiednio o 56,2%, 57,4% i 52,4% w porównaniu z 2007 r. Odnotowany spadek był związany z wejściem w życie regulacji schengenских i wprowadzeniem obowiązkowych wiz dla obywateli państw wjeżdżających do Polski spoza strefy Schengen.

Na wschodniej granicy Polski (bez Litwy), będącej równocześnie granicą UE, dokonano 23,4 mln odpraw (spadek o 25,5%). W 2008 r. ruch na granicy wschodniej stanowił 65,7% rejestrowanych przyjazdów i wyjazdów (pozostałe odprawy notowano na lotniskach i w portach morskich). Liczba przyjeżdżających cudzoziemców na tej granicy zmniejszyła się o 47,5%, a liczba wyjeżdżających Polaków wzrosła o 8,8% w porównaniu z 2007 r. Największy ruch graniczny zanotowano na przejściach lądowych z Ukrainą – 16,2 mln przekroczeń granicy, przy czym odprawy Polaków stanowiły 68,2% (przed rokiem 48,5%). Liczba przekroczeń granicy z Białorusią wyniosła 5,3 mln osób. Dominowały tu odprawy cudzoziemców, które stanowiły 82,2% odpraw na tym odcinku granicy (wobec 86,3% w 2007 r.). W ruchu granicznym z Rosją odprawiono 1,9 mln osób, w tym 59,0% stanowili obywatele Polscy (wobec 50,9% w 2007 r.).

W 2008 r. liczba odpraw osób odlatujących i przylatujących na polskie lotniska w ruchu pomiędzy Polską a krajami spoza strefy Schengen wyniosła 12,1 mln. Na granicy morskiej odprawiono prawie 122 tys. osób w ruchu pomiędzy portami polskimi a portami na terenie państw spoza strefy Schengen.

Wybrane wskaźniki sytuacji gospodarczej kraju

Wyszczególnienie	Grudzień 2008		Styczeń-grudzień 2008
	zmiany w % w stosunku do		
	grudnia 2007	listopada 2008	okresu styczeń- grudzień 2007
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	+2,3	-0,6	+4,8
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu)	-15,6	+5,4	x
Wynagrodzenie miesięczne brutto w sektorze przedsiębiorstw..	+5,4	+3,0	+10,1
w tym w przemyśle	+4,9	+0,7	+9,5
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe)	-4,4	-3,7	+3,5
górnictwo	-0,9	-10,7	+2,8
przetwórstwo przemysłowe.....	-4,0	-5,4	+4,0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę.....	-9,1	+18,4	-1,7
Produkcja budowlano-montażowa (ceny stałe)	+6,1	+48,3	+12,9
Mieszkania oddane do użytkowania	+80,3	+144,1	+24,0

Wyszczególnienie	Październik	Listopad	Grudzień
	zmiany w % w porównaniu		
	z poprzednim miesiącem		
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu.....	-0,1	-0,3	-0,5
Ceny produkcji budowlano-montażowej.....	+0,1	-0,1	-0,2
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych.....	+0,4	+0,2	-0,1
żywność i napoje bezalkoholowe.....	+0,8	+0,7	+0,8
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.....	+0,7	+0,7	+0,4
odzież i obuwie	+0,3	-0,1	-0,6
mieszkanie.....	+0,9	+0,8	+0,1
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	+1,1	+1,0	+0,1
w tym nośniki energii	+1,7	+1,7	+0,2
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	+0,2	+0,1	0,0
zdrowie.....	+0,1	+0,1	+0,2
transport	-1,0	-2,7	-4,3
w tym paliwa do prywatnych środków transportu	-1,9	-5,8	-9,0
łącznie.....	0,0	-0,1	-0,1
rekreacja i kultura	-0,3	-0,1	+0,4
edukacja	+1,1	+0,1	+0,1
restauracje i hotele	+0,4	+0,2	+0,3
inne towary i usługi.....	-0,1	+0,1	+0,3

Wybrane wskaźniki sytuacji gospodarczej kraju

Wyszczególnienie a – 2007, b – 2008		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Bezrobotni zarejestrowani (w tys.)	a	2365,8	2331,1	2232,5	2103,1	1985,1	1895,1	1856,1	1821,9	1777,8	1720,9	1719,4	1746,6
	b	1813,4	1778,5	1702,2	1605,7	1525,6	1455,3	1422,9	1404,4	1376,6	1352,3	1398,5	1473,8
Stopa bezrobocia ¹⁾ (w %)	a	15,1	14,8	14,3	13,6	12,9	12,3	12,1	11,9	11,6	11,3	11,2	11,2
	b	11,5	11,3	10,9	10,3	9,8	9,4	9,2	9,1	8,9	8,8	9,1	9,5
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w tys. osób	a	5048	5070	5089	5105	5116	5144	5160	5182	5192	5220	5233	5241
	b	5348	5371	5384	5389	5390	5391	5400	5399	5404	5406	5394	5360
Produkcja sprzedana przemysłu ²⁾ :													
poprzedni miesiąc=100	a	100,2	97,9	114,7	91,4	103,0	100,2	98,1	100,9	105,7	109,7	95,2	91,5
	b	104,3	101,7	100,7	104,2	91,6	105,1	96,8	91,9	117,2	102,6	86,6	96,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	115,4	113,0	111,3	112,6	108,1	105,6	110,4	108,9	105,4	110,8	108,5	106,4
	b	110,7	115,0	101,0	115,1	102,4	107,3	105,9	96,3	106,8	99,9	90,8	95,6
Produkcja budowlano-montażowa ²⁾ :													
poprzedni miesiąc=100	a	37,9	110,5	119,0	110,6	113,2	111,2	101,4	108,5	104,1	115,4	83,7	147,5
	b	35,7	125,0	114,7	117,0	107,3	115,2	98,1	98,2	111,4	112,7	79,9	148,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	160,5	156,7	139,1	136,9	116,3	103,7	118,5	114,4	100,2	104,3	111,0	113,0
	b	106,6	120,7	116,3	123,0	116,6	120,8	116,8	105,8	113,2	110,5	105,5	106,1
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	a	10186	18903	26979	35738	44146	52828	64355	75914	86952	102935	116483	133698
	b	14640	25617	35408	49123	58844	69262	83874	94945	106543	122088	134802	165833
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych:													
poprzedni miesiąc=100	a	100,4	100,3	100,5	100,5	100,5	100,0	99,7	99,6	100,8	100,6	100,7	100,3
	b	100,7	100,4	100,4	100,4	100,8	100,2	100,0	99,6	100,3	100,4	100,2	99,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	101,6	101,9	102,5	102,3	102,3	102,6	102,3	101,5	102,3	103,0	103,6	104,0
	b	104,0	104,2	104,1	104,0	104,4	104,6	104,8	104,8	104,5	104,2	103,7	103,3
grudzień poprzedniego roku=100	a	100,4	100,7	101,1	101,6	102,2	102,2	101,9	101,6	102,3	103,0	103,7	104,0
	b	100,7	101,1	101,5	101,8	102,6	102,9	102,8	102,4	102,8	103,2	103,4	103,3
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu:													
poprzedni miesiąc=100	a	100,6	100,3	100,5	100,5	100,4	100,5	100,3	100,3	100,0	99,7	99,9	99,3
	b	101,2	100,6	100,2	99,9	100,8	100,4	99,9	100,2	100,3	99,9	99,7	99,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	103,1	103,5	103,3	102,2	102,1	101,7	101,4	101,8	101,8	102,0	102,5	102,3
	b	102,9	103,2	102,9	102,3	102,7	102,6	102,1	102,0	102,3	102,6	102,4	102,6
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej													
poprzedni miesiąc=100	a	100,5	100,8	101,0	101,1	101,1	100,9	100,6	100,6	100,5	100,5	100,2	100,2
	b	100,3	100,5	100,4	100,4	100,3	100,3	100,2	100,2	100,1	100,1	99,9	99,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	104,8	105,6	106,5	107,3	108,1	108,7	108,9	109,0	108,8	108,6	108,6	108,4
	b	108,1	107,7	107,1	106,3	105,5	104,8	104,4	104,0	103,6	103,2	102,9	102,5

¹⁾ Udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo. ²⁾ Wskaźniki dynamiki obliczono przy wykorzystaniu cen stałych 2000 r.

(dok.)

Wyszczególnienie a – 2007, b – 2008		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹⁾ (w zł)													
	a	2663,55	2687,48	2852,71	2786,29	2776,92	2869,69	2893,71	2885,97	2858,83	2951,67	3092,01	3246,00
	b	2969,65	3032,70	3144,41	3137,74	3069,43	3215,32	3228,98	3165,14	3171,65	3241,81	3320,94	3419,82
poprzedni miesiąc=100	a	88,0	100,9	106,1	97,7	99,7	103,3	100,8	99,7	99,1	103,2	104,8	105,0
	b	91,5	102,1	103,7	99,8	97,8	104,8	100,4	98,0	100,2	102,2	102,4	103,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	107,8	106,4	109,1	108,4	108,9	109,3	109,3	110,5	109,5	111,0	112,0	107,2
	b	111,5	112,8	110,2	112,6	110,5	112,0	111,6	109,7	110,9	109,8	107,4	105,4
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw													
przeciętna miesięczna 2000=100	a	111,6	112,4	118,7	115,4	114,5	118,2	119,4	119,5	117,5	120,6	125,7	131,7
	b	119,8	121,8	125,8	125,2	121,4	126,9	127,4	125,4	125,3	127,6	130,4	134,4
Wskaźnik rentowności obrotu brutto ²⁾ - od początku roku (w %)	a	.	.	6,1	.	.	6,5	.	.	6,4	.	.	6,1
	b	.	.	5,8	.	.	6,0	.	.	5,7	.	.	.
Wskaźnik rentowności obrotu netto ³⁾ - od początku roku (w %)	a	.	.	4,9	.	.	5,3	.	.	5,2	.	.	5,0
	b	.	.	4,6	.	.	4,8	.	.	4,5	.	.	.
Wynik budżetu państwa - od początku roku (w mln zł)	a	3144,1	-2992,3	-5177,0	-2090,9	-4297,2	-3646,6	541,3	304,1	178,9	-4403,9	-6024,8	-15956,4
	b	4407,3	-136,6	1802,9	554,3	-1876,9	-3380,7	-2744,7	-317,4	-4224,6	-11485,3	-14972,8	-24590,5
Średnie kursy walut w zł – NBP:													
100 dolarów USA	a	298,37	298,05	293,59	282,79	279,97	283,99	275,00	279,81	272,86	260,42	249,15	247,54
	b	245,37	243,05	228,16	218,52	219,04	216,94	206,74	219,26	234,97	269,80	292,09	297,15
100 euro	a	387,87	389,58	388,69	381,92	378,24	380,79	376,85	381,00	378,99	370,52	365,56	360,42
	b	360,80	358,25	353,74	344,44	340,69	337,60	326,00	328,84	337,12	358,55	372,07	401,77
Handel zagraniczny w mln zł													
eksport	a	29591,6	29800,9	34261,5	30665,1	32077,8	32169,4	31487,5	31682,3	33712,0	37949,7	35139,0	28018,8
	b	33455,5	35175,8	34031,0	37259,4	32503,4	33918,0	33509,5	29736,7	36134,5	36320,4	30137,3	.
import	a	34425,0	33553,3	40308,0	36233,8	37771,0	38482,2	38662,5	35653,3	39623,0	43880,5	41968,5	36267,3
	b	38860,6	40963,0	41624,0	43784,3	39390,6	41695,0	41146,5	36649,7	43148,4	44226,4	37921,2	.
saldo	a	-4833,4	-3752,4	-6046,5	-5568,7	-5693,2	-6312,8	-7175,0	-3971,0	-5911,0	-5930,8	-6829,5	-8248,5
	b	-5405,1	-5787,2	-7593,0	-6524,9	-6887,2	-7777,0	-7637,0	-6913,0	-7013,9	-7906,0	-7783,9	.

¹⁾ Łącznie z obowiązkową składką na ubezpieczenia społeczne. ²⁾ Relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności. ³⁾ Relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.

Produkcja ważniejszych wyrobów przemysłowych ^{a)}

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	
		w liczbach bezwzględnych	2007=100
Węgiel kamienny (łącznie z brykietami i półproduktami)	tys. t	84278	95,5
Węgiel brunatny	tys. t	59437	103,4
Gaz ziemny w stanie ciekłym lub gazowym	hm ³	5353	95,2
Siarka – w przeliczeniu na 100% (rodzima, z wydobycia)	tys. t	762	91,4
Mięso drobiowe	tys. t	1195	106,0
Wędliny (bez końskich, z dziczyzny i królików)	tys. t	705	92,8
Konserwy mięsne i podrobowe wołowe i cielęce	tys. t	10,3	176,5
Mleko płynne przetworzone (z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji) ..	tys. hl	21801	95,5
Masło (łącznie z innymi tłuszczami otrzymywanymi z mleka)	tys. t	179	104,3
Sery podpuszczkowe dojrzewające	tys. t	281	114,2
Ser świeży niedojrzewający i twaróg	tys. t	318	98,2
Cukier (w przeliczeniu na cukier biały)	tys. t	1355	87,6
Wódka czysta (w przeliczeniu na 100%)	tys. hl	1076	116,5
Piwo otrzymywane ze słodu (o zawartości od 0,5% alkoholu)	tys. hl	36934	100,6
Papierosy z tytoniu	mld szt	131	105,5
Dywany (wiązane, tkane, igłowe oraz gdzie indziej niesklasyfikowane)	tys. m ²	1984	82,5
Obuwie (łącznie z gumowym)	tys. par	31635	131,6
Tarcica iglasta	dam ³	2223	92,8
Tarcica liściasta	dam ³	319	87,8
Płyty wiórowe i podobne płyty z drewna lub pozostałych materiałów	dam ³	5058	95,8
Płyty pilśniowe z drewna lub innych materiałów drewnopochodnych	tys. m ²	427603	88,7
Papier gazetowy w zwojach lub arkuszach	tys. t	170	83,4
Koks (łącznie z półkoksem z węgla kamiennego, lignitu lub torfu oraz węgla retortowy)	tys. t	9522	91,7
Benzyna silnikowa (łącznie z lotniczą)	tys. t	4125	102,4
Oleje napędowe (łącznie z komponentami paliwowymi i olejami napędowymi grzewczymi)	tys. t	9166	121,0
Oleje opałowe (łącznie z półproduktami)	tys. t	5448	112,2
Nawozy mineralne lub chemiczne w przeliczeniu na czysty składnik (łącznie z wieloskładnikowymi)			
azotowe	tys. t	1692	93,1
fosforowe	tys. t	525	80,8
Pestycydy	tys. t	35,4	101,9
Mydło	tys. t	62,1	106,7
Włókna chemiczne	tys. t	54,4	74,5
Opony (bez opon rowerowych, motorowerowych, motocyklowych oraz bieżnikowych)	tys. szt	38284	95,5
Cegła wypalana z gliny	mln ceg.	329	89,2
Cement	tys. t	17017	101,9
Spoiva gipsowe (zawierające gips palony lub siarczan wapniowy)	tys. t	1442	112,2
Stal surowa ^{a)}	tys. t	9728	91,5
Wyroby walcowane na gorąco gotowe (bez półwyrobów) ^{b)}	tys. t	7602	96,1
Rury stalowe ^{a)}	tys. t	409	105,4
Aluminium nieobrobione plastycznie, technicznie czyste – hutnicze	tys. t	29,5	89,7
Miedź rafinowana, nieobrobiona plastycznie, niestopowa ^{c)}	tys. t	527	98,8
Maszyny i urządzenia do robót budowlanych drogowych i melioracyjnych	t	24224	95,3
Chłodziarki i zamrażarki (typu domowego)	tys. szt	2255	96,9
Maszyny pralnicze (typu domowego)	tys. szt	2500	128,7
Odkurzacze (typu domowego)	tys. szt	1215	88,0
Kuchnie gazowe z piekarnikiem (typu domowego)	tys. szt	1045	118,6
Akumulatory kwasowo-ołowiowe	tys. szt	6228	90,6
Aparaty telefoniczne (włączając sieciowe aparaty bezprzewodowe, wideotelefony)	tys. szt	606	76,3
Odbiorniki telewizyjne (w tym monitory ekranowe) ^{d)}	tys. szt	16726	127,1
Samochody osobowe ogólnego przeznaczenia	tys. szt	842	120,6
Pojazdy do transportu publicznego (bez podwykonawców)	szt	4566	128,1
Samochody ciężarowe i ciągniki drogowe	szt	99243	115,3
Statki morskie (od 100 DWT)	szt	14	77,8
Energia elektryczna	GWh	154361	98,1

a) Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

b) Dane ze specjalistycznych badań resortowych Ministerstwa Gospodarki.

c) Z wyłączeniem spiekanych wyrobów walcowanych wytłaczanych i kutych.

d) Z wyjątkiem monitorów stosowanych do komputerów.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne dla Unii Europejskiej

Wyszczególnienie	PKB		Handel zagraniczny				Zharmonizowana stopa bezrobocia ^{a)}		Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych		Produkcja przemysłowa ^{b)}	
			eksport	import	saldo							
	2007	III kw. 2008 ^{b)}	I-X 2008			I-X 2007	XI 2007	XI 2008	XII 2007	XII 2008	XI 2007	XI 2008
	zmiana w % w ujęciu rocznym				w mld euro		w %		zmiana w % w ujęciu rocznym			
UE-27	2,9	0,8	.	.	.	.	6,9	7,2	3,2	2,2 ^{c)}	2,8	-8,2
Strefa Euro-15.....	2,6	0,6	.	.	.	.	7,2	7,8	3,1	1,6 ^{c)}	2,9	-8,1
Austria	3,1	1,5	6	7	-0,2	0,6	4,0	3,8	3,5	1,5 ^{c)}	1,4	0,0 ^{c)}
Belgia	2,8	1,3	5	9	5,6	13,8	7,1	7,0	3,1	2,7	3,4 ^{c)}	-8,8 ^{c)}
Bułgaria	6,2	.	19	23	-8,5	-6,5	6,0	5,1	11,6	7,2	9,0 ^{c)}	-6,0 ^{c)}
Cypr.....	4,4	3,5	5	17	-5,2	-4,3	3,8	3,9	3,7	1,8	2,8 ^{c)}	0,0 ^{c)}
Dania	1,6	-1,3	10	8	3,2	2,2	3,3	4,1	2,4	2,4	-1,2	-6,7
Estonia	6,3	-3,7	8	-3	-2,1	-2,8	4,1	8,3	9,7	7,5	6,0	-17,6
Finlandia.....	4,5	1,4	3	7	3,5	5,2	6,6	6,5	1,9	3,4	10,6	-10,1
Francja.....	2,2	0,6	4	9	-57,2	-38,4	7,8	7,9	2,8	1,2	2,2	-10,7
Grecja	4,0	3,1	2	-3	-30,5	-32,4	8,0	.	3,9	2,2	4,7	-5,9 ^{c)}
Hiszpania	3,7	0,9	1	-1	-78,7	-81,8	8,6	13,4	4,3	1,5	-1,0	-15,1
Irlandia	6,0	0,1	-5	-5	22,6	24,3	4,7	7,9	3,2	.	13,8	2,6 ^{c)}
Litwa	8,9	2,8	33	22	-4,2	-4,3	4,2	7,0	8,2	8,5	3,6	-6,8
Luksemburg.....	5,2	-0,0	8	8	-3,3	-3,1	4,1	4,6	4,3	0,7	-1,6	-13,8 ^{c)}
Łotwa.....	10,2	-4,7	17	-1	-3,4	-4,3	5,4	9,0	14,0	10,4	2,8	-13,9
Malta	3,9	2,5	-12	-7	-1,1	-1,1	6,2	5,8	3,1	5,0	.	.
Niderlandy.....	3,5	1,6	11	11	35,8	33,9	2,9	2,8	1,6	1,7 ^{c)}	8,0 ^{c)}	-5,5 ^{c)}
Niemcy	2,5	0,8	6	8	158,6	164,5	8,0	7,1	3,1	1,1	4,6	-6,6
Polska	6,7	5,6	16	19	-20,1	-14,5	8,5	6,5	4,2	3,3	8,4	-5,8
Portugalia	1,9	0,6	4	10	-19,2	-15,6	7,7	7,8	2,7	0,8	-2,1	-6,3
Republika Czeska	6,0	4,2	16	16	3,6	2,8	4,8	4,5	5,5	3,3	8,2 ^{c)}	-13,0 ^{c)}
Rumunia	6,2	.	19	16	-19,3	-17,2	6,2	.	6,7	6,4	3,9	-8,3 ^{c)}
Słowacja	10,4	7,6	18	18	-0,9	-0,9	10,5	9,1	2,5	3,5	12,3	-7,2 ^{c)}
Słowenia.....	6,8	3,5	9	13	-1,6	-0,7	4,6	4,3	5,7	1,8	1,7	-12,0 ^{c)}
Szwecja	2,5	0,3	6	7	10,1	10,8	5,9	6,9	2,5	2,1	3,8	-11,4
Węgry	1,1	1,0	9	9	0,0	-0,1	7,7	8,3	7,4	3,4	5,7	-9,9
Wielka Brytania.....	3,0	0,3	0	-3	-101,4	-113,1	5,0	.	2,1	.	0,1	-8,0
Włochy	1,5	-0,9	4	5	-9,9	-7,3	6,4	.	2,8	2,4	-2,7	-9,7

^{a)} Dane wyrównane sezonowo.

^{b)} Dane wyrównane dniami roboczymi.

^{c)} Prognoza.

Źródło: Eurostat – stan na 28. 01. 2009 r., GUS.